

M. S. Mayer

סדר
ימי הפורים

נקבצו בו כל

התפלות והפיוטים

הנהוגים בהם, בצרוף

קריאת התורה

גם

מגלת אסתר

עם שני חבורים יקרים, ה"ה

עין הקורא אשר ליהב"י הנקרו **ועין הסופר**

אשר לי הצעיר

וואלף בן שמשון הלוי היידנהיים

פה רעדלהיים שנת ת"ק"פ"ה לפ"ק.

Roedelheim,

verlegt u. gedruckt in der privilegirten Buchdruckerey von W. Heidenheim. 1825.

רעדלהיים שנת תקפ״ה לפ״ק

Roedelheim,

verlegt u. gedruckt in der privilegirten Buchdruckerey
von W. Heidenheim. 1825.

היום שקודם פורים והיינו י"ג בחדש אדר הוא תענית אסתר, ואם חל פורים בא' בשבת מקדימין להתענות ביום ה'. והוא תענית צבור וקורין בו ויחל·

למנחה נכנסין לביה"כ וקורין ויחל ומפטירין דרשו, והיחיד אומר עננו בשומע תפל', והש"ץ בחזר' התפל' בין גואל לרופא ברכה בפני עצמה, וא"א תחנ' (ואם חל בשב' א"א נו"ן). ונותנים ג' מחציות ממטבע שהם של אותו המקום למחצית השקל ומחלקין אותן לעניים ואין רשאין לשנותן לד"א, אבל העני עושה בהם מה שירצה. ומנהגנו לתת מחצית השקל לבד ומעות פורים לבד. ועומדין להתפלל ערבית אפילו עוד היום גדול, ואומרין על הנסי' וביומי מרדכי וכו' בהודאה בתפל' לילה ויו', ואם שכח אין מחזירין אותו, ואחר התפל' אומר הש"ץ ק"ת, ופושטין המגלה כאגרת, והקור' מברך עלי' ג' ברכו' אלו (וי"א שביו' אין מברכין שהחינו).

תפלת מנחה

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:

קמה תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: זֵכֶר רַב־טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ: חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל־חָסֶד: טוֹב יְיָ לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְיָ כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ: לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדֹר: סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים: עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ: פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן: צַדִּיק יְיָ בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד

בְּכָל־מַעֲשָׂיו: קָרוֹב יְיָ לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ
בֶאֱמֶת: רְצוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם:
שׁוֹמֵר יְיָ אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: תְּהִלַּת
יְיָ יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:
וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

ביום התענית למנחה מוציאים ס"ת וקוראים ג' אנשים בסדר כי תשא וקוראים לכהן מן ויחל משה עד סוף פסקא לעשות לעמו, ומדלגים ד' פסוקים וקוראים ללוי פסל לך עד ההר ההוא, ולמפטיר קוראים ויפסל שני לחות עד עשה עמך.

וַיְחַל מֹשֶׁה אֶת־פְּנֵי יְהוָֹה אֱלֹהָיו וַיֹּאמֶר לָמָה יְהוָֹה יֶחֱרֶה
אַפְּךָ בְּעַמֶּךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּכֹחַ גָּדוֹל וּבְיָד
חֲזָקָה: לָמָּה יֹאמְרוּ מִצְרַיִם לֵאמֹר בְּרָעָה הוֹצִיאָם
לַהֲרֹג אֹתָם בֶּהָרִים וּלְכַלֹּתָם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה שׁוּב
מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ וְהִנָּחֵם עַל־הָרָעָה לְעַמֶּךָ: זְכֹר לְאַבְרָהָם
לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בָּךְ וַתְּדַבֵּר
אֲלֵהֶם אַרְבֶּה אֶת־זַרְעֲכֶם כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמָיִם וְכָל־הָאָרֶץ
הַזֹּאת אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֶתֵּן לְזַרְעֲכֶם וְנָחֲלוּ לְעֹלָם: וַיִּנָּחֶם
יְהוָֹה עַל־הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ: לוי
וַיֹּאמֶר יְהוָֹה אֶל־מֹשֶׁה פְּסָל־לְךָ שְׁנֵי־לֻחֹת אֲבָנִים כָּרִאשֹׁנִים
וְכָתַבְתִּי עַל־הַלֻּחֹת אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל־הַלֻּחֹת
הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ: וֶהְיֵה נָכוֹן לַבֹּקֶר וְעָלִיתָ בַבֹּקֶר
אֶל־הַר סִינַי וְנִצַּבְתָּ לִי שָׁם עַל־רֹאשׁ הָהָר: וְאִישׁ לֹא־יַעֲלֶה
עִמָּךְ וְגַם־אִישׁ אַל־יֵרָא בְּכָל־הָהָר גַּם־הַצֹּאן וְהַבָּקָר אַל־יִרְעוּ
אֶל־מוּל הָהָר הַהוּא: מפטיר וַיִּפְסֹל שְׁנֵי־לֻחֹת אֲבָנִים כָּרִאשֹׁנִים
וַיַּשְׁכֵּם מֹשֶׁה בַבֹּקֶר וַיַּעַל אֶל־הַר סִינַי כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָֹה
אֹתוֹ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ שְׁנֵי לֻחֹת אֲבָנִים: וַיֵּרֶד יְהוָֹה בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב

עִמּוֹ שָׁם וַיִּקְרָא בְשֵׁם יְהוָה׃ וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל־פָּנָיו וַיִּקְרָא
יְהוָה יְהוָה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וֶאֱמֶת׃
נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה
פֹּקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל־בָּנִים וְעַל־בְּנֵי בָנִים עַל־שִׁלֵּשִׁים וְעַל־
רִבֵּעִים׃ וַיְמַהֵר מֹשֶׁה וַיִּקֹּד אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ׃ וַיֹּאמֶר אִם־נָא
מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי יֵלֶךְ־נָא אֲדֹנָי בְּקִרְבֵּנוּ כִּי עַם־
קְשֵׁה־עֹרֶף הוּא וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ׃
וַיֹּאמֶר הִנֵּה אָנֹכִי כֹּרֵת בְּרִית נֶגֶד כָּל־עַמְּךָ אֶעֱשֶׂה נִפְלָאֹת
אֲשֶׁר לֹא־נִבְרְאוּ בְכָל־הָאָרֶץ וּבְכָל־הַגּוֹיִם וְרָאָה כָל־הָעָם
אֲשֶׁר־אַתָּה בְקִרְבּוֹ אֶת־מַעֲשֵׂה יְהוָה כִּי־נוֹרָא הוּא אֲשֶׁר
אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּךְ׃

קודם קריאת ההפטרה ואחר שגמר הגולל יברך המפטיר ברכה זו.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר
בִּנְבִיאִים טוֹבִים וְרָצָה בְדִבְרֵיהֶם הַנֶּאֱמָרִים בֶּאֱמֶת׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ
וּבְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ וּבִנְבִיאֵי הָאֱמֶת וָצֶדֶק׃

בישעיה סי' נ"ה.

דִּרְשׁוּ יְהוָה בְּהִמָּצְאוֹ קְרָאֻהוּ בִּהְיוֹתוֹ קָרוֹב׃ יַעֲזֹב רָשָׁע
דַּרְכּוֹ וְאִישׁ אָוֶן מַחְשְׁבֹתָיו וְיָשֹׁב אֶל־יְהוָה וִירַחֲמֵהוּ וְאֶל־
אֱלֹהֵינוּ כִּי־יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ׃ כִּי לֹא מַחְשְׁבוֹתַי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם
וְלֹא דַרְכֵיכֶם דְּרָכָי נְאֻם יְהוָה׃ כִּי־גָבְהוּ שָׁמַיִם מֵאָרֶץ כֵּן
גָּבְהוּ דְרָכַי מִדַּרְכֵיכֶם וּמַחְשְׁבֹתַי מִמַּחְשְׁבֹתֵיכֶם׃ כִּי
כַּאֲשֶׁר יֵרֵד הַגֶּשֶׁם וְהַשֶּׁלֶג מִן־הַשָּׁמַיִם וְשָׁמָּה לֹא יָשׁוּב
כִּי אִם־הִרְוָה אֶת־הָאָרֶץ וְהוֹלִידָהּ וְהִצְמִיחָהּ וְנָתַן זֶרַע

לַזֹּרֵעַ וְלֶחֶם לָאֹכֵל: כֵּן יִהְיֶה דְבָרִי אֲשֶׁר יֵצֵא מִפִּי לֹא־
יָשׁוּב אֵלַי רֵיקָם כִּי אִם־עָשָׂה אֶת־אֲשֶׁר חָפַצְתִּי וְהִצְלִיחַ
אֲשֶׁר שְׁלַחְתִּיו: כִּי־בְשִׂמְחָה תֵצֵאוּ וּבְשָׁלוֹם תּוּבָלוּן הֶהָרִים
וְהַגְּבָעוֹת יִפְצְחוּ לִפְנֵיכֶם רִנָּה וְכָל־עֲצֵי הַשָּׂדֶה יִמְחֲאוּ־כָף:
תַּחַת הַנַּעֲצוּץ יַעֲלֶה בְרוֹשׁ* תַּחַת הַסִּרְפַּד יַעֲלֶה הֲדַס
וְהָיָה לַיהוָה לְשֵׁם לְאוֹת עוֹלָם לֹא יִכָּרֵת: כֹּה אָמַר יְהוָה
שִׁמְרוּ מִשְׁפָּט וַעֲשׂוּ צְדָקָה כִּי־קְרוֹבָה יְשׁוּעָתִי לָבוֹא
וְצִדְקָתִי לְהִגָּלוֹת: אַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ יַעֲשֶׂה־זֹּאת וּבֶן־אָדָם
יַחֲזִיק בָּהּ שֹׁמֵר שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ וְשֹׁמֵר יָדוֹ מֵעֲשׂוֹת כָּל־רָע:
וְאַל־יֹאמַר בֶּן־הַנֵּכָר הַנִּלְוָה אֶל־יְהוָה לֵאמֹר הַבְדֵּל יַבְדִּילַנִי
יְהוָה מֵעַל עַמּוֹ וְאַל־יֹאמַר הַסָּרִיס הֵן אֲנִי עֵץ יָבֵשׁ: כִּי־כֹה
אָמַר יְהוָה לַסָּרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת־שַׁבְּתוֹתַי וּבָחֲרוּ
בַּאֲשֶׁר חָפָצְתִּי וּמַחֲזִיקִים בִּבְרִיתִי: וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי
וּבְחוֹמֹתַי יָד וָשֵׁם טוֹב מִבָּנִים וּמִבָּנוֹת שֵׁם עוֹלָם אֶתֶּן־לוֹ
אֲשֶׁר לֹא יִכָּרֵת: וּבְנֵי הַנֵּכָר הַנִּלְוִים עַל־יְהוָה לְשָׁרְתוֹ
וּלְאַהֲבָה אֶת־שֵׁם יְהוָה לִהְיוֹת לוֹ לַעֲבָדִים כָּל־שֹׁמֵר שַׁבָּת
מֵחַלְּלוֹ וּמַחֲזִיקִים בִּבְרִיתִי: וַהֲבִיאוֹתִים אֶל־הַר קָדְשִׁי
וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי עוֹלֹתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרָצוֹן עַל־
מִזְבְּחִי כִּי בֵיתִי בֵּית־תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל־הָעַמִּים: נְאֻם אֲדֹנָי
יְהוִה מְקַבֵּץ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד אֲקַבֵּץ עָלָיו לְנִקְבָּצָיו:

*) ותחת ק׳.

המפטיר יברך ברכות אחרונות.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם צוּר כָּל־הָעוֹלָמִים
צַדִּיק בְּכָל־הַדּוֹרוֹת הָאֵל הַנֶּאֱמָן הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה הַמְדַבֵּר
וּמְקַיֵּם שֶׁכָּל־דְּבָרָיו אֱמֶת וָצֶדֶק: נֶאֱמָן אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ

וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ וְדָבָר אֶחָד מִדְּבָרֶיךָ אָחוֹר לֹא־יָשׁוּב רֵיקָם כִּי אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה׃ בָּא״יְיָ הָאֵל הַנֶּאֱמָן בְּכָל־דְּבָרָיו׃

רַחֵם עַל־צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ וְלַעֲלוּבַת נֶפֶשׁ תּוֹשִׁיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבָנֶיהָ׃

שַׂמְּחֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא עַבְדֶּךָ וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה יָבֹא וְיָגֵל לִבֵּנוּ עַל־כִּסְאוֹ לֹא־יֵשֶׁב זָר וְלֹא יִנְחֲלוּ עוֹד אֲחֵרִים אֶת כְּבוֹדוֹ׃ כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לּוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן דָּוִד׃

מכניסים ס״ת ואומרים ח״ק.

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה׃ מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם׃

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ׃ מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם׃ מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר׃ מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה

וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה׃ וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים׃

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃

קדושה לש"ץ בחזרת התפלה.

נְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּעוֹלָם כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בִּשְׁמֵי מָרוֹם כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר ק"ה קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ׃ ק' לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ. ק"ה בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ׃ ק' וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר. ק"ה יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ׃ ק' לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ׃

אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת וּמְלַמֵּד לֶאֱנוֹשׁ בִּינָה

אם מוצאי שבת ווירד אויך דיעזעז איינגעשאלטעט.

אַתָּה חוֹנַנְתָּנוּ (לְ) מַדַּע תּוֹרָתֶךָ׃ וַתְּלַמְּדֵנוּ לַעֲשׂוֹת (בָּהֶם) חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ וַתַּבְדֵּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָחֵל עָלֵינוּ הַיָּמִים הַבָּאִים לִקְרָאתֵנוּ לְשָׁלוֹם חֲשׂוּכִים מִכָּל־חֵטְא וּמְנֻקִּים מִכָּל־עָוֹן וּמְדֻבָּקִים בְּיִרְאָתֶךָ׃

(וְ) חָנֵּנוּ מֵאִתְּךָ דֵּעָה בִּינָה וְהַשְׂכֵּל׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חוֹנֵן הַדָּעַת׃

הֲשִׁיבֵנוּ אָבִינוּ לְתוֹרָתֶךָ וְקָרְבֵנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ וְהַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָרוֹצֶה בִּתְשׁוּבָה׃

סְלַח־לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל־לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ כִּי מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ אָתָּה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חַנּוּן הַמַּרְבֶּה לִסְלוֹחַ׃

רְאֵה בְעָנְיֵנוּ וְרִיבָה רִיבֵנוּ וּגְאָלֵנוּ מְהֵרָה לְמַעַן שְׁמֶךָ כִּי גוֹאֵל חָזָק אָתָּה׃ בָּא״יְ גוֹאֵל יִשְׂרָאֵל׃

(הש״ץ מוסיף כאן עננו ומסיים בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָעוֹנֶה בְּעֵת צָרָה׃)

רְפָאֵנוּ יְיָ וְנֵרָפֵא הוֹשִׁיעֵנוּ וְנִוָּשֵׁעָה כִּי תְהִלָּתֵנוּ אָתָּה׃ וְהַעֲלֵה רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל־מַכּוֹתֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ רוֹפֵא נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ רוֹפֵא חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל׃

בָּרֵךְ עָלֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת־הַשָּׁנָה הַזֹּאת וְאֶת־כָּל־מִינֵי תְבוּאָתָהּ לְטוֹבָה וְתֵן טַל וּמָטָר לִבְרָכָה עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וְשַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וּבָרֵךְ שְׁנָתֵנוּ כַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת׃ בָּא״יְ מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים׃

תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ יַחַד מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַבֵּץ נִדְחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל׃

הָשִׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרִאשׁוֹנָה וְיוֹעֲצֵינוּ כְּבַתְּחִלָּה וְהָסֵר מִמֶּנּוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ אַתָּה יְיָ לְבַדְּךָ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים וְצַדְּקֵנוּ

בְּמִשְׁפָּט. בָּא״יְ מֶלֶךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט:

וְלַמַּלְשִׁינִים אַל־תְּהִי תִקְוָה וְכָל־עוֹשֵׂי רִשְׁעָה כְּרֶגַע יֹאבֵדוּ וְכֻלָּם מְהֵרָה יִכָּרֵתוּ וְהַזֵּדִים מְהֵרָה תְעַקֵּר וּתְשַׁבֵּר וּתְמַגֵּר וְתַכְנִיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹבֵר אֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זֵדִים:

עַל־הַצַּדִּיקִים וְעַל־הַחֲסִידִים וְעַל־זִקְנֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל פְּלֵיטַת סוֹפְרֵיהֶם וְעַל גֵּרֵי הַצֶּדֶק וְעָלֵינוּ יֶהֱמוּ רַחֲמֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְתֵן שָׂכָר טוֹב לְכֹל הַבּוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ בֶּאֱמֶת וְשִׂים חֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם לְעוֹלָם וְלֹא נֵבוֹשׁ כִּי־בְךָ בָּטָחְנוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מִשְׁעָן וּמִבְטָח לַצַּדִּיקִים:

וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב וְתִשְׁכּוֹן בְּתוֹכָהּ כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ וּבְנֵה אוֹתָהּ בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ בִּנְיַן עוֹלָם וְכִסֵּא דָוִד מְהֵרָה לְתוֹכָהּ תָּכִין. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ בּוֹנֵה יְרוּשָׁלָיִם:

אֶת־צֶמַח דָּוִד עַבְדְּךָ מְהֵרָה תַצְמִיחַ וְקַרְנוֹ תָּרוּם בִּישׁוּעָתֶךָ כִּי לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ כָּל־הַיּוֹם. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מַצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה:

שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת־תְּפִלָּתֵנוּ כִּי אֵל

שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים אָתָּה׃ וּמִלְּפָנֶיךָ מַלְכֵּנוּ רֵיקָם אַל־תְּשִׁיבֵנוּ׃

יחיד בתעניתו וכן הש"ץ בתפלת לחש אומר כאן עננו, ואם שכח יאמרנו קודם שעקר רגליו.

עֲנֵנוּ יְיָ עֲנֵנוּ. בְּיוֹם צוֹם תַּעֲנִיתֵנוּ. כִּי בְצָרָה גְדוֹלָה אֲנָחְנוּ. אַל־תֵּפֶן אֶל־רִשְׁעֵנוּ. וְאַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנּוּ. וְאַל־תִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתֵנוּ. הֱיֵה נָא קָרוֹב לְשַׁוְעָתֵנוּ. יְהִי נָא חַסְדְּךָ לְנַחֲמֵנוּ. טֶרֶם נִקְרָא אֵלֶיךָ עֲנֵנוּ. כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיָה טֶרֶם יִקְרָאוּ וַאֲנִי אֶעֱנֶה. עוֹד הֵם מְדַבְּרִים וַאֲנִי אֶשְׁמָע׃ כִּי אַתָּה יְיָ הָעוֹנֶה בְּעֵת צָרָה. פּוֹדֶה וּמַצִּיל בְּכָל עֵת צָרָה וְצוּקָה׃ כי אתה וכו'.

כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה׃

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם׃ וְהָשֵׁב אֶת־הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ׃

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן׃

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד׃ צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר׃ נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ׃ עַל חַיֵּינוּ

מודים דרבנן

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת׃

הַ־הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל־יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

בתפלת ערבית קודם קריאת המגילה וביום י״ד בשחרית ובמנחה אומרין על הנסים.

עַל הַנִּסִּים וְעַל הַפֻּרְקָן וְעַל הַגְּבוּרוֹת וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת ׀ וְעַל הַמִּלְחָמוֹת שֶׁעָשִׂיתָ לַאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה:

בִּימֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה כְּשֶׁעָמַד עֲלֵיהֶם הָמָן הָרָשָׁע בִּקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד לַהֲרוֹג וּלְאַבֵּד אֶת־כָּל־הַיְּהוּדִים מִנַּעַר וְעַד זָקֵן טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים־עָשָׂר הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר וּשְׁלָלָם לָבוֹז: וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים הֵפַרְתָּ אֶת־עֲצָתוֹ וְקִלְקַלְתָּ אֶת־מַחֲשַׁבְתּוֹ וַהֲשֵׁבוֹתָ גְּמוּלוֹ בְּרֹאשׁוֹ וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת־בָּנָיו עַל־הָעֵץ:

וְעַל־כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת־שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה ׀ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

ש״ץ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל־יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר:

יהי' פניו כנגד ההיכל · כנגד ימינו · כנגד היכל · כנגד שמאלו

יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ ׀ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ:

כנגד ההיכל · כנגד ימינו · כנגד שמאלו · כנגד ימין ויכין שיגבר ימינו הוא

יִשָּׂא יְיָ ׀ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם: מדה"ר על מדה"ד.

בשחרית ש"ש. · במנחה ובערבית שלום רב.

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ

שָׁלוֹם רָב עַל־יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל־הַשָּׁלוֹם · וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ

אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי. עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות.

וערבה לייי מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות.

וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ
וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ: יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

הש״ץ אומר ברכו בקול רם ובנעימה.

ח׳ בָּרְכוּ אֶת יְיָ הַמְבֹרָךְ:

ק׳ וּחַזָּן: בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד

וְהַקָּהָל עוֹנִין יִתְבָּרַךְ׃

ק׳ יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים׃ סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו׃ וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל־כָּל־בְּרָכָה וּתְהִלָּה:
בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:
יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ מַעֲרִיב עֲרָבִים בְּחָכְמָה פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים וּבִתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים וּמַחֲלִיף אֶת־הַזְּמַנִּים וּמְסַדֵּר אֶת־הַכּוֹכָבִים בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בָּרָקִיעַ כִּרְצוֹנוֹ בּוֹרֵא יוֹם וָלָיְלָה גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי־חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי־אוֹר׃ וּמַעֲבִיר יוֹם וּמֵבִיא לָיְלָה וּמַבְדִּיל בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃ אֵל חַי וְקַיָּם תָּמִיד יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים:

אַהֲבַת עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ אָהָבְתָּ, תּוֹרָה וּמִצְוֹת חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים אוֹתָנוּ לִמַּדְתָּ, עַל־כֵּן יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּשָׁכְבֵנוּ וּבְקוּמֵנוּ נָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ, וְנִשְׂמַח בְּדִבְרֵי תוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ וּבָהֶם נֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה׃

וְאַהֲבָתְךָ אַל־תָּסִיר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אוֹהֵב עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל: יחיד אומר אל מלך נאמן:

דברים ו׳ ד׳ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד:
בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

דברים י״א י״ג וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ: וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ: הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן

אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ
הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם׃ וְשַׂמְתֶּם אֶת־
דְּבָרַי אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם
וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת
בֵּין עֵינֵיכֶם׃ וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר
בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ
וּבְקוּמֶךָ׃ וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ
וּבִשְׁעָרֶיךָ׃ לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם
עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם
לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ׃
במדבר ט״ו וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת
עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת
הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת׃ וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת
וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה
וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם
וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם׃
לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי וִהְיִיתֶם
קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם׃ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת
לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ יש לגרף שקיב׳ לאמת.

אֱמֶת וֶאֱמוּנָה כָּל־זֹאת וְקַיָּם עָלֵינוּ כִּי

הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֵין זוּלָתוֹ וַאֲנַחְנוּ יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ הַפּוֹדֵנוּ מִיַּד־מְלָכִים מַלְכֵּנוּ הַגּוֹאֲלֵנוּ מִכַּף כָּל־הֶעָרִיצִים הָאֵל הַנִּפְרָע לָנוּ מִצָּרֵינוּ וְהַמְשַׁלֵּם גְּמוּל לְכָל־אוֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ הָעֹשֶׂה גְדֹלוֹת עַד־אֵין חֵקֶר וְנִפְלָאוֹת עַד־אֵין מִסְפָּר: הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא־נָתַן לַמּוֹט רַגְלֵנוּ הַמַּדְרִיכֵנוּ עַל־בָּמוֹת אוֹיְבֵינוּ וַיָּרֶם קַרְנֵנוּ עַל־כָּל־שׂנְאֵינוּ: הָעֹשֶׂה־לָּנוּ נִסִּים וּנְקָמָה בְּפַרְעֹה אוֹתֹת וּמוֹפְתִים בְּאַדְמַת בְּנֵי־חָם: הַמַּכֶּה בְעֶבְרָתוֹ כָּל־בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם וַיּוֹצֵא אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם לְחֵרוּת עוֹלָם: הַמַּעֲבִיר בָּנָיו בֵּין גִּזְרֵי יַם־סוּף אֶת־רוֹדְפֵיהֶם וְאֶת־שׂוֹנְאֵיהֶם בִּתְהוֹמוֹת טִבַּע: וְרָאוּ בָנָיו גְּבוּרָתוֹ שִׁבְּחוּ וְהוֹדוּ לִשְׁמוֹ וּמַלְכוּתוֹ בְּרָצוֹן קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם.

מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא׃ מַלְכוּתְךָ רָאוּ בָנֶיךָ בּוֹקֵעַ יָם לִפְנֵי מֹשֶׁה זֶה אֵלִי עָנוּ וְאָמְרוּ׃ יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

וְנֶאֱמַר כִּי־פָדָה יְיָ אֶת־יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

הַשְׁכִּיבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם וְהַעֲמִידֵנוּ מַלְכֵּנוּ לְחַיִּים וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וְיָגוֹן וְהָסֵר שָׂטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵנוּ וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ כִּי אֵל שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹמֵר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לָעַד:

בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן: בָּרוּךְ יְיָ מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָיִם הַלְלוּיָהּ: בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ: וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן: יְהִי כְבוֹד יְיָ לְעוֹלָם יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: כִּי לֹא־יִטֹּשׁ יְיָ אֶת־עַמּוֹ בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל כִּי הוֹאִיל יְיָ לַעֲשׂוֹת אֶתְכֶם לוֹ לְעָם: וַיַּרְא כָּל־הָעָם וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים: וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד: יְהִי חַסְדְּךָ יְיָ עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ:

הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְקַבְּצֵנוּ וְהַצִּילֵנוּ מִן הַגּוֹיִם
לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ׃ כָּל
גּוֹיִם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ יָבוֹאוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ אֲדֹנָי
וִיכַבְּדוּ לִשְׁמֶךָ׃ כִּי גָדוֹל אַתָּה וְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת
אַתָּה אֱלֹהִים לְבַדֶּךָ׃ וַאֲנַחְנוּ עַמְּךָ וְצֹאן מַרְעִיתֶךָ
נוֹדֶה לְּךָ לְעוֹלָם לְדוֹר וָדוֹר נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ׃
בָּרוּךְ יְיָ בַּיּוֹם׃ בָּרוּךְ יְיָ בַּלָּיְלָה׃ בָּרוּךְ יְיָ בְּשָׁכְבֵנוּ׃
בָּרוּךְ יְיָ בְּקוּמֵנוּ׃ כִּי בְיָדְךָ נַפְשׁוֹת הַחַיִּים
וְהַמֵּתִים אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל חָי וְרוּחַ כָּל בְּשַׂר
אִישׁ׃ בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי יְיָ אֵל
אֱמֶת׃ אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם יַחֵד שִׁמְךָ וְקַיֵּם
מַלְכוּתְךָ תָּמִיד וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד׃

יִרְאוּ עֵינֵינוּ וְיִשְׂמַח לִבֵּנוּ וְתָגֵל נַפְשֵׁנוּ
בִּישׁוּעָתְךָ בֶּאֱמֶת בֶּאֱמֹר לְצִיּוֹן מָלַךְ אֱלֹהָיִךְ יְיָ
מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלוֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃ כִּי הַמַּלְכוּת
שֶׁלְּךָ הִיא וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד כִּי אֵין לָנוּ
מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ בִּכְבוֹדוֹ
תָּמִיד יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד וְעַל כָּל מַעֲשָׂיו׃

ח"ק. ומתפללין י"ח, תמצ' לעיל, ואומרי' על הנסי' בהודא', ואם שבת אין מחזירין אותו, וכן בשחרית ומנח', ואחר התפלה ק"ת, ופושטין המגיל' ומברכין וקורין ככתוב לקמן. אחר קריאת המגילה ואחר ברכה אחרונה אומרים ואתה קדוש וכו', (אבל במוצאי שבת מתחילין ויהי נועם וכו' ככל סדר מ"ש), קדיש, עלינו, ק"י.

וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

צא יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן: אֹמַר לַייָ מַחְסִי וּמְצוּדָתִי אֱלֹהַי אֶבְטַח בּוֹ: כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ מִדֶּבֶר הַוּוֹת: בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ לָךְ וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ: לֹא־תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם: מִדֶּבֶר בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם: יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֶךָ אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ: רַק בְּעֵינֶיךָ תַבִּיט וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים תִּרְאֶה: כִּי־אַתָּה יְיָ מַחְסִי עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ: לֹא־תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא־יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ: כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה־לָּךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל־דְּרָכֶיךָ: עַל־כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן־תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ: עַל־שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין: כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי־יָדַע שְׁמִי: יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ: אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי: ארך ימים וגו׳.

וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל:

וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין וְאָמְרִין קַדִּישׁ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא עִלָּאָה בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ קַדִּישׁ עַל אַרְעָא עוֹבַד גְּבוּרְתֵּהּ קַדִּישׁ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יְיָ צְבָאוֹת מַלְיָא כָל־אַרְעָא זִיו יְקָרֵהּ: וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: וּנְטָלַתְנִי רוּחָא וְשִׁמְעֵת בַּתְרַי קָל זִיעַ סַגִּיא דִּמְשַׁבְּחִין וְאָמְרִין: בְּרִיךְ יְקָרָא דַייָ מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ: יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

יְיָ מַלְכוּתֵהּ קָאֵם לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא: יְיָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל אֲבוֹתֵינוּ שָׁמְרָה זֹּאת לְעוֹלָם לְיֵצֶר מַחְשְׁבוֹת לְבַב עַמֶּךָ וְהָכֵן לְבָבָם אֵלֶיךָ: וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ: כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ: צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת: תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם: בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם יַעֲמָס־לָנוּ הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: בָּרוּךְ (הוּא) אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּרָאָנוּ לִכְבוֹדוֹ וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים וְנָתַן־לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ הוּא יִפְתַּח לִבֵּנוּ בְּתוֹרָתוֹ וְיָשֵׂם בְּלִבֵּנוּ אַהֲבָתוֹ וְיִרְאָתוֹ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ וּלְעָבְדוֹ בְּלֵבָב שָׁלֵם לְמַעַן לֹא נִיגַע לָרִיק וְלֹא נֵלֵד לַבֶּהָלָה: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁנִּשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְנִזְכֶּה וְנִחְיֶה וְנִרְאֶה וְנִירַשׁ טוֹבָה וּבְרָכָה לִשְׁנֵי יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם יְיָ אֱלֹהַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ: בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּיְיָ וְהָיָה יְיָ מִבְטַחוֹ: בִּטְחוּ בַיְיָ עֲדֵי עַד כִּי בְּיָהּ יְיָ צוּר עוֹלָמִים: וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ כִּי לֹא עָזַבְתָּ דֹּרְשֶׁיךָ יְיָ: יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

במוצאי שבת מוסיפין ויתן לך.

וְיִתֶּן־לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְרֹב דָּגָן וְתִירֹשׁ: יַעַבְדוּךָ עַמִּים וְיִשְׁתַּחֲוֻ

לְךָ לְאֻמִּים הֱוֵה גְבִיר לְאַחֶיךָ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְךָ בְּנֵי אִמֶּךָ אֹרְרֶיךָ אָרוּר וּמְבָרְכֶיךָ בָּרוּךְ: וְאֵל שַׁדַּי יְבָרֵךְ אֹתְךָ וְיַפְרְךָ וְיַרְבֶּךָ וְהָיִיתָ לִקְהַל עַמִּים: וְיִתֶּן־לְךָ אֶת־בִּרְכַּת אַבְרָהָם לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אִתָּךְ לְרִשְׁתְּךָ אֶת־אֶרֶץ מְגֻרֶיךָ אֲשֶׁר־נָתַן אֱלֹהִים לְאַבְרָהָם: מֵאֵל אָבִיךָ וְיַעְזְרֶךָּ וְאֵת שַׁדַּי וִיבָרְכֶךָּ בִּרְכֹת שָׁמַיִם מֵעָל בִּרְכֹת תְּהוֹם רֹבֶצֶת תָּחַת בִּרְכֹת שָׁדַיִם וָרָחַם: בִּרְכֹת אָבִיךָ גָּבְרוּ עַל־בִּרְכֹת הוֹרַי עַד־תַּאֲוַת גִּבְעֹת עוֹלָם תִּהְיֶיןָ לְרֹאשׁ יוֹסֵף וּלְקָדְקֹד נְזִיר אֶחָיו: וַאֲהֵבְךָ וּבֵרַכְךָ וְהִרְבֶּךָ וּבֵרַךְ פְּרִי־בִטְנְךָ וּפְרִי־אַדְמָתֶךָ דְּגָנְךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ שְׁגַר־אֲלָפֶיךָ וְעַשְׁתְּרֹת צֹאנֶךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ לָתֶת לָךְ: בָּרוּךְ תִּהְיֶה מִכָּל־הָעַמִּים לֹא־יִהְיֶה בְךָ עָקָר וַעֲקָרָה וּבִבְהֶמְתֶּךָ: וְהֵסִיר יְיָ מִמְּךָ כָּל־חֹלִי וְכָל־מַדְוֵי מִצְרַיִם הָרָעִים אֲשֶׁר יָדַעְתָּ לֹא יְשִׂימָם בָּךְ וּנְתָנָם בְּכָל־שֹׂנְאֶיךָ:

הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל אֹתִי מִכָּל־רָע יְבָרֵךְ אֶת־הַנְּעָרִים וְיִקָּרֵא בָהֶם שְׁמִי וְשֵׁם אֲבֹתַי אַבְרָהָם וְיִצְחָק וְיִדְגּוּ לָרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ: יְיָ אֱלֹהֵיכֶם הִרְבָּה אֶתְכֶם וְהִנְּכֶם הַיּוֹם כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרֹב: יְיָ אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵכֶם יֹסֵף עֲלֵיכֶם כָּכֶם אֶלֶף פְּעָמִים וִיבָרֵךְ אֶתְכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם:

בָּרוּךְ אַתָּה בָּעִיר וּבָרוּךְ אַתָּה בַּשָּׂדֶה: בָּרוּךְ אַתָּה בְּבֹאֶךָ וּבָרוּךְ אַתָּה בְּצֵאתֶךָ: בָּרוּךְ טַנְאֲךָ וּמִשְׁאַרְתֶּךָ: בָּרוּךְ פְּרִי־בִטְנְךָ וּפְרִי אַדְמָתֶךָ וּפְרִי בְהֶמְתֶּךָ שְׁגַר אֲלָפֶיךָ וְעַשְׁתְּרוֹת צֹאנֶךָ: יְצַו יְיָ אִתְּךָ אֶת־הַבְּרָכָה בַּאֲסָמֶיךָ וּבְכֹל מִשְׁלַח יָדֶךָ וּבֵרַכְךָ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר־יְיָ אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ: יִפְתַּח יְיָ לְךָ אֶת־אוֹצָרוֹ הַטּוֹב אֶת־הַשָּׁמַיִם לָתֵת מְטַר־אַרְצְךָ בְּעִתּוֹ וּלְבָרֵךְ אֵת כָּל־מַעֲשֵׂה יָדֶךָ וְהִלְוִיתָ גּוֹיִם רַבִּים וְאַתָּה לֹא תִלְוֶה: כִּי־יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ בֵּרַכְךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לָךְ וְהַעֲבַטְתָּ גּוֹיִם רַבִּים וְאַתָּה לֹא תַעֲבֹט וּמָשַׁלְתָּ בְּגוֹיִם רַבִּים וּבְךָ לֹא יִמְשֹׁלוּ: אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ עַם נוֹשַׁע בַּייָ מָגֵן עֶזְרֶךָ וַאֲשֶׁר־חֶרֶב גַּאֲוָתֶךָ וְיִכָּחֲשׁוּ אֹיְבֶיךָ לָךְ וְאַתָּה עַל־בָּמוֹתֵימוֹ תִדְרֹךְ: חין לשכנו ווירד מקיתי ניכט. גע:חגט.

מָחִיתִי כָעָב פְּשָׁעֶיךָ וְכֶעָנָן חַטֹּאותֶיךָ שׁוּבָה אֵלַי כִּי גְאַלְתִּיךָ: רָנּוּ שָׁמַיִם כִּי־עָשָׂה יְיָ הָרִיעוּ תַּחְתִּיּוֹת אָרֶץ פִּצְחוּ הָרִים רִנָּה יַעַר וְכָל־עֵץ בּוֹ כִּי־גָאַל יְיָ יַעֲקֹב וּבְיִשְׂרָאֵל יִתְפָּאָר: גֹּאֲלֵנוּ יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:

יִשְׂרָאֵל נוֹשַׁע בַּייָ תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים לֹא־תֵבֹשׁוּ וְלֹא־תִכָּלְמוּ עַד־עוֹלְמֵי עַד: וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם אֶת־שֵׁם יְיָ אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־

עשה עמכם להפליא ולא־יבשו עמי לעולם: וידעתם כי בקרב ישראל אני ואני יי אלהיכם ואין עוד ולא־יבשו עמי לעולם: *כי־בשמחה תצאו ובשלום תובלון ההרים והגבעות יפצחו לפניכם רנה וכל־עצי השדה ימחאו־כף: הנה אל ישועתי אבטח ולא אפחד כי עזי וזמרת יה יי ויהי־לי לישועה: ושאבתם־מים בששון ממעיני הישועה: ואמרתם ביום ההוא הודו ליי קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו הזכירו כי נשגב שמו: זמרו יי כי גאות עשה מודעת זאת בכל־הארץ: צהלי ורני יושבת ציון כי־גדול בקרבך קדוש ישראל: ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו ויושיענו זה יי קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו:

בפולין מוסיף בית יעקב לכו ונלכה באור יי: והיה אמונת עתיך חסן ישועות חכמת ודעת יראת יי היא אוצרו: ויהי דוד לכל־דרכו משכיל ויי עמו: פדה בשלום נפשי מקרב־לי כי־ברבים היו עמדי: ויאמר העם אל־שאול היונתן ימות אשר עשה הישועה הגדלה הזאת בישראל חלילה חי־יי אם־יפל משערת ראשו ארצה כי־עם־אלהים עשה היום הזה ויפדו העם

את

*) בקצת ספרי הדפוס הוסיפו כאן פסוק ופדויי, אכן בסידור רז"ה ויעב"ץ וריה"כ גם בכל כ"י ודפ"י ליתא ואין אומרים אותו רק לקמן גבי ג' פתיחות. וכ"כ ר"ע ור"א בהדיא.

אֶת־יוֹנָתָן וְלֹא־מֵת: וּפְדוּיֵי יְיָ יְשֻׁבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל־רֹאשָׁם שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה: הָפַכְתָּ מִסְפְּדִי לְמָחוֹל לִי פִּתַּחְתָּ שַׂקִּי וַתְּאַזְּרֵנִי שִׂמְחָה: וְלֹא־אָבָה יְיָ אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמוֹעַ אֶל־בִּלְעָם וַיַּהֲפֹךְ יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְּךָ אֶת־הַקְּלָלָה לִבְרָכָה כִּי אֲהֵבְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ: אָז תִּשְׂמַח בְּתוּלָה בְּמָחוֹל וּבַחוּרִים וּזְקֵנִים יַחְדָּו וְהָפַכְתִּי אֶבְלָם לְשָׂשׂוֹן וְנִחַמְתִּים וְשִׂמַּחְתִּים מִיגוֹנָם:

בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתָיִם שָׁלוֹם ׀ שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יְיָ וּרְפָאתִיו: וְרוּחַ לָבְשָׁה אֶת־עֲמָשַׂי רֹאשׁ הַשָּׁלִישִׁים לְךָ דָוִד וְעִמְּךָ בֶן־יִשַׁי שָׁלוֹם ׀ שָׁלוֹם לְךָ וְשָׁלוֹם לְעֹזְרֶךָ כִּי עֲזָרְךָ אֱלֹהֶיךָ וַיְקַבְּלֵם דָּוִיד וַיִּתְּנֵם בְּרָאשֵׁי הַגְּדוּד: וַאֲמַרְתֶּם כֹּה לֶחָי וְאַתָּה שָׁלוֹם וּבֵיתְךָ שָׁלוֹם וְכֹל אֲשֶׁר־לְךָ שָׁלוֹם: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

בפולין מוסיף אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בְּכָל־מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל־הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁם אַתָּה מוֹצֵא עַנְוְתָנוּתוֹ. דָּבָר זֶה כָּתוּב בַּתּוֹרָה. וְשָׁנוּי בַּנְּבִיאִים. וּמְשֻׁלָּשׁ בַּכְּתוּבִים: כָּתוּב בַּתּוֹרָה כִּי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבֹּר וְהַנּוֹרָא אֲשֶׁר לֹא־יִשָּׂא פָנִים וְלֹא־יִקַּח שֹׁחַד: וּכְתִיב בַּתְרֵהּ עֹשֶׂה מִשְׁפַּט יָתוֹם וְאַלְמָנָה וְאֹהֵב גֵּר לָתֶת לוֹ לֶחֶם וְשִׂמְלָה: שָׁנוּי בַּנְּבִיאִים דִּכְתִיב כִּי כֹה אָמַר רָם וְנִשָּׂא שֹׁכֵן עַד וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ מָרוֹם וְקָדוֹשׁ אֶשְׁכּוֹן וְאֶת־דַּכָּא וּשְׁפַל־רוּחַ

לְהַחֲיוֹת רוּחַ שְׁפָלִים וּלְהַחֲיוֹת לֵב נִדְכָּאִים: מְשֻׁלָּשׁ בַּכְּתוּבִים דִּכְתִיב שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ שְׁמוֹ סֹלּוּ לָרוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו: וּכְתִיב בַּתְרֵהּ אֲבִי יְתוֹמִים וְדַיַּן אַלְמָנוֹת אֱלֹהִים בִּמְעוֹן קָדְשׁוֹ: יְהִי יְיָ אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם־אֲבֹתֵינוּ אַל־יַעַזְבֵנוּ וְאַל־יִטְּשֵׁנוּ: וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּייָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם: כִּי־נִחַם יְיָ צִיּוֹן נִחַם כָּל־חָרְבֹתֶיהָ וַיָּשֶׂם מִדְבָּרָהּ כְּעֵדֶן וְעַרְבָתָהּ כְּגַן־יְיָ שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יִמָּצֵא בָהּ תּוֹדָה וְקוֹל זִמְרָה: יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

הש"ץ מגדיל ובי"ה.

קכח שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אַשְׁרֵי כָּל־יְרֵא יְיָ הַהֹלֵךְ בִּדְרָכָיו: יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ: אֶשְׁתְּךָ * כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ: הִנֵּה כִי־כֵן יְבֹרַךְ גָּבֶר יְרֵא יְיָ: יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלָיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ: וּרְאֵה־בָנִים לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל:

*אֶשְׁתְּךָ, הא' בסגול.

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם וְגֹרָלֵנוּ כְּכָל הֲמוֹנָם · וַאֲנַחְנוּ כֹּרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיֹסֵד אָרֶץ וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ

(נ״א וכסא כבודו) בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים: הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד (נ״א אַחֵר)· אֱמֶת מַלְכֵּנוּ אֶפֶס זוּלָתוֹ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל־לְבָבֶךָ כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל־הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד:

עַל כֵּן נְקַוֶּה לְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לִרְאוֹת מְהֵרָה בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן· לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי וְכָל־בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ· לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל־רִשְׁעֵי אָרֶץ· יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל־יוֹשְׁבֵי תֵבֵל כִּי לְךָ תִּכְרַע כָּל־בֶּרֶךְ תִּשָּׁבַע כָּל־לָשׁוֹן: לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפּוֹלוּ· וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ· וִיקַבְּלוּ כֻלָּם אֶת־עוֹל מַלְכוּתֶךָ· וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד· כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד: כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: וְנֶאֱמַר וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד: ק״י.

קודם שיכנס לבה"כנ ישהה מעט בעזרת בה"כנ ויאמר:
בעפֿאָר מאַן איין דיא שולע געהט, זאָגט מאַן:

ואני ברב חסדך אבא ביתך
אשתחוה אל־היכל קדשך ביראתך:

אז ילך בנחת ולא בפתע פתאו' ויאמר: דאַן געהט מאַן מיט אַנשטאַנד היניין אונד זאַגט:

בבית אלהים נהלך ברגש:

כשיכנס לבהכ"נ יאמר: נאך דעם איינטריטט איין דיא שולע זאַגט מאַן:

מה־טבו אהליך יעקב משכנתיך ישראל: ואני ברב חסדך אבא ביתך אשתחוה אל־היכל קדשך ביראתך: יי אהבתי מעון ביתך ומקום משכן כבודך: ואני אשתחוה ואכרעה אברכה לפני־יי עשי: ואני תפלתי לך יי עת רצון אלהים ברב־חסדך ענני באמת ישעך:

בקשה לר' שלמה בן גבירול. ב' תנועות ויתד וב' תנועות.

שחר אבקשך. צורי ומשגבי אערוך לפניך. שחרי וגם־ערבי:
לפני גדלתך. אעמוד ואבהל כי־עינך תראה. כל־מחשבות לבי:
מה־זה אשר יוכל. הלב והלשון לעשות ומה־כחי. רוחי בתוך קרבי:
הנה לך תיטב. זמרת אנוש על־כן אודך בעוד תהיה. נשמת אלוה בי:

אני קראתיך כי־תענני אל הט־אזנך לי שמע אמרתי: אני בצדק אחזה פניך אשבעה בהקיץ תמונתך: ואני עליך בטחתי יי אמרתי אלהי אתה: שמע קול תחנוני בשועי אליך בנשאי ידי אל־דביר קדשך: יי אלהי שועתי אליך ותרפאני: אליך יי אקרא ואל־*אדני אתחנן: האירה

פניך

*) ארני, כ"ה בכל כ"י וגם כמנה בהדי קל"ד וודלין, וכן העיד הגאון בן חפני הובא בס' אבודרהם וכן העלה המ"ש.

פָּנֶיךָ עַל־עַבְדֶּךָ הוֹשִׁיעֵנִי בְחַסְדֶּךָ: כִּי־לְךָ יְיָ הוֹחָלְתִּי אַתָּה תַעֲנֶה אֲדֹנָי אֱלֹהָי: שִׁמְעָה[1] תְפִלָּתִי יְיָ וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה אֶל־דִּמְעָתִי אַל־תֶּחֱרַשׁ: שְׁמַע־יְיָ וְחָנֵּנִי יְיָ הֱיֵה עֹזֵר לִי:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד שָׂמַחְתִּי בְּאֹמְרִים לִי בֵּית יְיָ נֵלֵךְ: שָׂשׂ אָנֹכִי עַל־אִמְרָתֶךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב: הַקְשִׁיבָה לְקוֹל שַׁוְעִי מַלְכִּי וֵאלֹהָי כִּי אֵלֶיךָ אֶתְפַּלָּל: יְיָ בֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי בֹּקֶר אֶעֱרָךְ־לְךָ וַאֲצַפֶּה: אֲנִי קְרָאתִיךָ כִּי־תַעֲנֵנִי אֵל הַט־אָזְנְךָ לִי שְׁמַע אִמְרָתִי: רַגְלִי עָמְדָה בְמִישׁוֹר[2] בְּמַקְהֵלִים אֲבָרֵךְ יְיָ:

שיר מן ב׳ תנועות ויתד וב׳ תנועות ויתד וב׳ תנועות בדלת וכן בסוגר• ובתוכו רצוף י״ג העיקרים על סדר י״ג כתובים הנרשמים•

יִגְדַּל אֱלֹהִים חַי וְיִשְׁתַּבַּח	נִמְצָא וְאֵין עֵת אֶל־מְצִיאוּתוֹ:
אֶחָד וְאֵין יָחִיד כְּיִחוּדוֹ	נֶעְלָם וְגַם אֵין סוֹף לְאַחְדוּתוֹ:
אֵין לוֹ דְמוּת הַגּוּף וְאֵינוֹ גוּף	לֹא נַעֲרוֹךְ אֵלָיו קְדֻשָּׁתוֹ:
קַדְמוֹן לְכָל־דָּבָר אֲשֶׁר נִבְרָא	רִאשׁוֹן וְאֵין רֵאשִׁית לְרֵאשִׁיתוֹ:
הִנּוֹ אֲדוֹן עוֹלָם לְכָל־נוֹצָר	יוֹרֶה גְדֻלָּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ:
שֶׁפַע נְבוּאָתוֹ נְתָנוֹ אֶל־	אַנְשֵׁי סְגֻלָּתוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ:
לֹא קָם בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה עוֹד	נָבִיא וּמַבִּיט אֶת־תְּמוּנָתוֹ:
תּוֹרַת אֱמֶת נָתַן לְעַמּוֹ אֵל	עַל־יַד נְבִיאוֹ נֶאֱמַן בֵּיתוֹ:
לֹא יַחֲלִיף הָאֵל וְלֹא יָמִיר	דָּתוֹ לְעוֹלָמִים לְזוּלָתוֹ:
צוֹפֶה וְיוֹדֵעַ סְתָרֵינוּ	מַבִּיט לְסוֹף דָּבָר בְּקַדְמָתוֹ:
גּוֹמֵל[3] לְאִישׁ חֶסֶד כְּמִפְעָלוֹ	נוֹתֵן לְרָשָׁע רַע כְּרִשְׁעָתוֹ:
יִשְׁלַח לְקֵץ יָמִין מְשִׁיחֵנוּ	לִפְדּוֹת מְחַכֵּי קֵץ יְשׁוּעָתוֹ:
מֵתִים יְחַיֶּה אֵל בְּרֹב־חַסְדּוֹ	בָּרוּךְ עֲדֵי־עַד שֵׁם תְּהִלָּתוֹ:

[1]) שמעה כנ״ל ומסור עלי׳ לי׳ ק״ס. [2]) בְּמִישׁוֹר פליגי בזה הסופרים והספרים יש מדגישין הב׳ ויש מרפים וכבר דברתי בו בחומש מאור עינים אבל כי במקלי עברתי (בראשי׳ לב י) ואבל ויחנו במדבר צין (במדבר לג לו).

[3]) גומל לאיש וכו׳, פירושו גומל חסד לכל איש כמפעלו ונותן רע לכל רשע כרשעתו. וה״ה בש״ס שלו העתיק דברים ללא תועיל.

שיר מורכב מיתד וב' תנועות ויתד וב' תנועות בדלת וכן בסוגר ·

אֲדוֹן עוֹלָם אֲשֶׁר מָלַךְ · בְּטֶרֶם כָּל־יְצִיר נִבְרָא:
לְעֵת נַעֲשָׂה בְחֶפְצוֹ כֹּל · אֲזַי מֶלֶךְ שְׁמוֹ נִקְרָא:
וְאַחֲרֵי כִּכְלוֹת הַכֹּל · לְבַדּוֹ יִמְלוֹךְ נוֹרָא:
וְהוּא הָיָה וְהוּא הֹוֶה · וְהוּא יִהְיֶה בְּתִפְאָרָה:
וְהוּא אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי · לְהַמְשִׁיל לוֹ לְהַחְבִּירָה:
בְּלִי רֵאשִׁית בְּלִי תַכְלִית · וְלוֹ הָעֹז וְהַמִּשְׂרָה:
וְהוּא אֵלִי וְחַי גֹּאֲלִי · וְצוּר חֶבְלִי בְּעֵת צָרָה:
וְהוּא נִסִּי וּמָנוֹס לִי · מְנָת כּוֹסִי בְּיוֹם אֶקְרָא:
בְּיָדוֹ אַפְקִיד רוּחִי · בְּעֵת אִישַׁן וְאָעִירָה:
וְעִם־רוּחִי גְּוִיָּתִי · יְיָ לִי וְלֹא אִירָא:

בכל הברכות והתפלות צריך שיכוין פי' המלות מה שמוציא בשפתיו, וכשיזכיר השם הוי' ב"ה יכוין פי' קריאתו באדנות שהוא אדון הכל וגם יכוין בכתיבתו שהוא הי' הו' ויהי', וכשיזכיר שם אלהים יכוין שהוא התקיף ובעל היכולת ובעל הכחות כלם ·

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדָיִם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר יָצַר אֶת־הָאָדָם בְּחָכְמָה וּבָרָא בוֹ נְקָבִים נְקָבִים חֲלוּלִים חֲלוּלִים גָּלוּי וְיָדוּעַ לִפְנֵי כִסֵּא כְבוֹדֶךָ שֶׁאִם יִפָּתֵחַ אֶחָד מֵהֶם אוֹ יִסָּתֵם אֶחָד מֵהֶם אִי אֶפְשַׁר לְהִתְקַיֵּם וְלַעֲמוֹד לְפָנֶיךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ רוֹפֵא כָל־בָּשָׂר וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת:

בפרנס קהלות אשכנז מתחילין כאן אלהי נשמה.

ברוך

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לַעֲסוֹק בְּדִבְרֵי תוֹרָה:

וְהַעֲרֶב־נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ (וצאצאי צאצאינו) וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלָּנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתֶךָ לִשְׁמָהּ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְלַמֵּד תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר־בָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ בא״י נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם: אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁאֵין לָהֶם שִׁעוּר הַפֵּאָה וְהַבִּכּוּרִים וְהָרַאְיוֹן וּגְמִילוּת חֲסָדִים וְתַלְמוּד תּוֹרָה: אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁאָדָם אוֹכֵל פֵּרוֹתֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהַקֶּרֶן קַיֶּמֶת לָעוֹלָם הַבָּא: וְאֵלּוּ הֵן כִּבּוּד אָב וָאֵם וּגְמִילוּת חֲסָדִים וְהַשְׁכָּמַת בֵּית הַמִּדְרָשׁ שַׁחֲרִית וְעַרְבִית וְהַכְנָסַת אוֹרְחִים וּבִקּוּר חוֹלִים וְהַכְנָסַת כַּלָּה וְהַלְוָיַת הַמֵּת וְעִיּוּן תְּפִלָּה וַהֲבָאַת שָׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ וְתַלְמוּד תּוֹרָה כְּנֶגֶד כֻּלָּם:

אֱלֹהַי נְשָׁמָה שֶׁנָּתַתָּ בִּי טְהוֹרָה הִיא אַתָּה בְרָאתָהּ אַתָּה יְצַרְתָּהּ אַתָּה נְפַחְתָּהּ בִּי וְאַתָּה מְשַׁמְּרָהּ בְּקִרְבִּי וְאַתָּה עָתִיד לִטְּלָהּ מִמֶּנִּי וּלְהַחֲזִירָהּ בִּי לֶעָתִיד לָבֹא: כָּל־זְמַן שֶׁהַנְּשָׁמָה בְּקִרְבִּי מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי

רִבּוֹן כָּל־הַמַּעֲשִׂים אֲדוֹן כָּל־הַנְּשָׁמוֹת בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר נְשָׁמוֹת לִפְגָרִים מֵתִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן לַשֶּׂכְוִי בִינָה לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי נָכְרִי:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי עָבֶד:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי אִשָּׁה:

הנשים אומרות בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשַׂנִי כִּרְצוֹנוֹ:

בק"ק מין מוסיפין בא"י אלהינו מלך העולם מגביה שפלים (עיין א"ח סי' מו):

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם פּוֹקֵחַ עִוְרִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מַלְבִּישׁ עֲרֻמִּים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מַתִּיר אֲסוּרִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם זוֹקֵף כְּפוּפִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם רוֹקַע הָאָרֶץ עַל־הַמָּיִם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשָׂה לִי כָּל־צָרְכִּי:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר הֵכִין מִצְעֲדֵי־גָבֶר:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אוֹזֵר יִשְׂרָאֵל בִּגְבוּרָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עוֹטֵר יִשְׂרָאֵל בְּתִפְאָרָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַנּוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּעֲבִיר שֵׁנָה מֵעֵינָי וּתְנוּמָה מֵעַפְעַפָּי: וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתַּרְגִּילֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְדַבְּקֵנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְאַל תְּבִיאֵנוּ לֹא לִידֵי חֵטְא וְלֹא לִידֵי עֲבֵרָה וְעָוֹן וְלֹא לִידֵי נִסָּיוֹן וְלֹא לִידֵי בִזָּיוֹן וְאַל תַּשְׁלֶט בָּנוּ יֵצֶר הָרָע וְהַרְחִיקֵנוּ מֵאָדָם רָע וּמֵחָבֵר

רַע וְדַבְּקֵנוּ בְּיֵצֶר הַטּוֹב וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים וְכוֹף אֶת יִצְרֵנוּ לְהִשְׁתַּעְבֶּד־לָךְ וּתְנֵנוּ הַיּוֹם וּבְכָל־יוֹם לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל־רוֹאֵינוּ וְתִגְמְלֵנוּ חֲסָדִים טוֹבִים בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתַּצִּילֵנִי הַיּוֹם וּבְכָל־יוֹם מֵעַזֵּי פָנִים וּמֵעַזּוּת פָּנִים מֵאָדָם רַע וּמֵחָבֵר רַע וּמִשָּׁכֵן רַע וּמִפֶּגַע רַע וּמִשָּׂטָן הַמַּשְׁחִית מִדִּין קָשֶׁה וּמִבַּעַל דִּין קָשֶׁה בֵּין שֶׁהוּא בֶן־בְּרִית וּבֵין שֶׁאֵינוֹ בֶן־בְּרִית:

לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם יְרֵא שָׁמַיִם בְּסֵתֶר וּמוֹדֶה עַל־הָאֱמֶת וְדוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ וְיַשְׁכֵּם וְיֹאמַר:

רִבּוֹן כָּל־הָעוֹלָמִים לֹא עַל־צִדְקוֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים׃ מָה אֲנַחְנוּ מֶה חַיֵּינוּ מֶה חַסְדֵּנוּ מַה־צִּדְקוֹתֵינוּ מַה־יְּשׁוּעָתֵנוּ מַה־כֹּחֵנוּ מַה־גְּבוּרָתֵנוּ מַה־נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ הֲלֹא כָּל־הַגִּבּוֹרִים כְּאַיִן לְפָנֶיךָ וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם כְּלֹא הָיוּ וַחֲכָמִים כִּבְלִי מַדָּע וּנְבוֹנִים כִּבְלִי הַשְׂכֵּל כִּי רוֹב מַעֲשֵׂיהֶם תֹּהוּ וִימֵי חַיֵּיהֶם הֶבֶל לְפָנֶיךָ׃ וּמוֹתַר הָאָדָם מִן־הַבְּהֵמָה אָיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל:

אֲבָל אֲנַחְנוּ עַמְּךָ בְּנֵי בְרִיתֶךָ. בְּנֵי אַבְרָהָם אֹהַבְךָ שֶׁנִּשְׁבַּעְתָּ לּוֹ בְּהַר הַמּוֹרִיָּה. זֶרַע יִצְחָק

יְחִידוֹ שֶׁנֶּעֱקַד עַל גַּב־הַמִּזְבֵּחַ עֲדַת יַעֲקֹב בִּנְךָ בְּכוֹרֶךָ שֶׁמֵּאַהֲבָתְךָ שֶׁאָהַבְתָּ אֹתוֹ וּמִשִּׂמְחָתְךָ שֶׁשָּׂמַחְתָּ־בּוֹ קָרָאתָ אֶת שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל וִישֻׁרוּן:

לְפִיכָךְ אֲנַחְנוּ חַיָּבִים לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְשַׁבֵּחֲךָ וּלְפָאֶרְךָ וּלְבָרֵךְ וּלְקַדֵּשׁ וְלָתֵת־שֶׁבַח וְהוֹדָיָה לִשְׁמֶךָ: אַשְׁרֵינוּ מַה־טּוֹב חֶלְקֵנוּ וּמַה־נָּעִים גּוֹרָלֵנוּ וּמַה־יָּפָה יְרֻשָּׁתֵנוּ אַשְׁרֵינוּ שֶׁאֲנַחְנוּ מַשְׁכִּימִים וּמַעֲרִיבִים עֶרֶב וָבֹקֶר וְאוֹמְרִים פַּעֲמַיִם בְּכָל־יוֹם

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

רש"ל פי' נוהג לומר כאן כל הפרשה הראשונ' של ק"ש, משום שלפעמים כשאומרי' קרובות מתעכבין בקריאת שמע עד אחר זמנה ובזה הוא יוצא ידי חובת ק"ש.

אַתָּה הוּא עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם אַתָּה הוּא מִשֶּׁנִּבְרָא הָעוֹלָם אַתָּה הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה וְאַתָּה הוּא לָעוֹלָם הַבָּא קַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ עַל מַקְדִּישֵׁי שְׁמֶךָ וְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בְּעוֹלָמֶךָ וּבִישׁוּעָתְךָ תָּרִים וְתַגְבִּיהַּ קַרְנֵנוּ בָּא"יְ מְקַדֵּשׁ אֶת־שִׁמְךָ בָּרַבִּים:

אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ וּבִשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם הָעֶלְיוֹנִים· אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין אֱלֹהִים· קַבֵּץ קֹוֶיךָ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל־בָּאֵי עוֹלָם כִּי אַתָּה־הוּא הָאֱלֹהִים לְבַדְּךָ לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ· אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־

הארץ את־הים ואת כל־אשר בם· ומי בכל־מעשה ידיך
בעליונים או בתחתונים שיאמר לך מה־תעשה· אבינו
שבשמים עשה עמנו חסד בעבור שמך הגדול שנקרא
עלינו וקים־לנו יי אלהינו מה־שכתוב בעת ההיא אביא
אתכם ובעת קבצי אתכם כי־אתן אתכם לשם ולתהלה
בכל עמי הארץ בשובי את־שבותיכם לעיניכם אמר יי:

נה"ג אשכנז אומרין כאן ברכו' התור', יברכך, אלו דברי', ויש שא"א הפסוקי' והמשנ'.

שמות ל'
וידבר יהוה אל־משה לאמר: ועשית כיור נחשת וכנו
נחשת לרחצה ונתתה אתו בין־אהל מועד ובין המזבח
ונתת שמה מים: ורחצו אהרן ובניו ממנו את־ידיהם
ואת־רגליהם: בבאם אל־אהל מועד ירחצו־מים ולא
ימתו או בגשתם אל־המזבח לשרת להקטיר אשה ליהוה:
ורחצו ידיהם ורגליהם ולא ימתו והיתה להם חק־עולם
לו ולזרעו לדרתם: ולבש הכהן מדו בד ומכנסי־בד
ילבש על־בשרו והרים את־הדשן אשר תאכל האש את־
העלה על־המזבח ושמו אצל המזבח: ופשט את־בגדיו
ולבש בגדים אחרים והוציא את־הדשן אל־מחוץ
למחנה אל־מקום טהור:

במדב' כ"ח וידבר יהוה אל־משה לאמר: צו את־בני
ישראל ואמרת אלהם את־קרבני לחמי
לאשי ריח ניחחי תשמרו להקריב לי
במועדו: ואמרת להם זה האשה אשר
תקריבו ליהוה כבשים בני־שנה תמימם

שנים

שְׁנַיִם לַיּוֹם עֹלָה תָמִיד׃ אֶת־הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם׃ וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית רְבִיעִת הַהִין׃ עֹלַת תָּמִיד הָעֲשֻׂיָה בְּהַר סִינַי לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיהוָה׃ וְנִסְכּוֹ רְבִיעִת הַהִין לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּךְ נֶסֶךְ שֵׁכָר לַיהוָה׃ וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם כְּמִנְחַת הַבֹּקֶר וּכְנִסְכּוֹ תַּעֲשֶׂה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה׃

ויקרא א׳ י״א

וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפֹנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃

אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ אֶת־קְטֹרֶת הַסַּמִּים בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם· כַּאֲשֶׁר צִוִּיתָ אוֹתָם עַל יְדֵי מֹשֶׁה נְבִיאֶךָ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ׃

שמות ל׳ ל״ד

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה קַח־לְךָ סַמִּים נָטָף ׀ וּשְׁחֵלֶת וְחֶלְבְּנָה סַמִּים וּלְבֹנָה זַכָּה בַּד בְּבַד יִהְיֶה׃ וְעָשִׂיתָ אֹתָהּ קְטֹרֶת רֹקַח מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ מְמֻלָּח טָהוֹר קֹדֶשׁ׃ וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה הָדֵק וְנָתַתָּה מִמֶּנָּה לִפְנֵי הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר אִוָּעֵד לְךָ שָׁמָּה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים תִּהְיֶה לָכֶם׃ וְנֶאֱמַר וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת־הַנֵּרֹת יַקְטִירֶנָּה׃ וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן אֶת־הַנֵּרֹת בֵּין הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה קְטֹרֶת תָּמִיד לִפְנֵי יְהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם׃

תנו רבנן פטום הקטורת, הצרי והצפורן החלבנה והלבונה משקל שבעים שבעים מנה· מור וקציעה שבולת נרד וכרכום, משקל ששה עשר ששה עשר מנה, הקושט שנים עשר, וקלופה שלשה, וקנמון תשעה, בורית כרשינה תשעה קבין· יין קפריסין, סאין תלתא וקבין תלתא, ואם אין לו יין קפריסין, מביא חמר חורין עתיק, מלח סדומית רובע הקב, מעלה עשן כל שהוא· רבי נתן אומר אף כפת הירדן כל שהוא ואם נתן בה דבש פסלה· ואם חסר אחת מכל סמניה חייב מיתה:

רבן שמעון בן גמליאל אומר, הצרי אינו אלא שרף, הנוטף מעצי הקטף· בורית כרשינה ששפין בה את הצפורן, כדי שתהא נאה. יין קפריסין ששורין בו את הצפורן, מפני שהיא עזה· והלא מי רגלים יפין לה, אלא שאין מכניסין מי רגלים בעזרה, מפני הכבוד:

תניא רבי נתן אומר כשהוא שוחק אומר הדק היטיב היטיב הדק מפני שהקול יפה לבשמים, פטמה לחצאין כשרה לשליש ולרביע לא שמענו· אמר רבי יהודה זה הכלל, אם כמדתה, כשרה לחצאין, ואם חסר אחת מכל סמניה חייב מיתה:

תני בר קפרא אחת לששים או לשבעים שנה היתה באה של שירים לחצאין· עוד תני בר קפרא, אלו היה נותן בה קורטוב של דבש אין אדם יכול לעמוד מפני ריחה, ולמה אין מערבין בה דבש, מפני שהתורה אמרה כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה ליי:

יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה:

יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה:

וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

תפלת רבי נחוניה בן הקנה.

אָנָּא בְּכֹחַ גְּדֻלַּת יְמִינְךָ תַּתִּיר צְרוּרָה·	אבג"יתץ
קַבֵּל רִנַּת עַמְּךָ שַׂגְּבֵנוּ טַהֲרֵנוּ נוֹרָא·	קרע"שטן
נָא גִבּוֹר דּוֹרְשֵׁי יִחוּדְךָ כְּבָבַת שָׁמְרֵם·	נגד"יכש
בָּרְכֵם טַהֲרֵם רַחֲמֵם צִדְקָתְךָ תָּמִיד גָּמְלֵם·	בטר"צתג
חֲסִין קָדוֹשׁ בְּרוֹב טוּבְךָ נַהֵל עֲדָתֶךָ·	חקב"טנע
יָחִיד גֵּאֶה לְעַמְּךָ פְּנֵה זוֹכְרֵי קְדֻשָּׁתֶךָ·	יגל"פזק
שַׁוְעָתֵנוּ קַבֵּל וּשְׁמַע צַעֲקָתֵנוּ יוֹדֵעַ תַּעֲלֻמוֹת·	שקו"צית

ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

איזהו מקומן הוא במקו' לימוד וכן בריית' דר' ישמעאל לכן צריך ללמדו וסימן הפי'. זבחים פ״ה.

א אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן שֶׁל זְבָחִים קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן פָּר וְשָׂעִיר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן הַזָּיָה עַל בֵּין הַבַּדִּים וְעַל הַפָּרֹכֶת וְעַל מִזְבַּח הַזָּהָב מַתָּנָה אַחַת מֵהֶן מְעַכָּבֶת שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן אִם לֹא נָתַן לֹא עִכֵּב: ב פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן הַזָּיָה עַל הַפָּרֹכֶת וְעַל מִזְבַּח הַזָּהָב מַתָּנָה אַחַת מֵהֶן מְעַכָּבֶת שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן אִם לֹא נָתַן לֹא עִכֵּב אֵלּוּ וָאֵלּוּ נִשְׂרָפִין בְּבֵית הַדֶּשֶׁן: ג חַטֹּאת הַצִּבּוּר וְהַיָּחִיד אֵלּוּ הֵן חַטֹּאת הַצִּבּוּר שְׂעִירֵי רָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְשֶׁל מוֹעֲדוֹת שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן אַרְבַּע מַתָּנוֹת עַל אַרְבַּע קְרָנוֹת: כֵּיצַד עָלָה בַכֶּבֶשׁ וּפָנָה לַסּוֹבֵב וּבָא לוֹ לְקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית· מִזְרָחִית צְפוֹנִית· צְפוֹנִית מַעֲרָבִית· מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית· שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד דְּרוֹמִי· וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים לְזִכְרֵי כְהֻנָּה בְּכָל מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת: ד הָעוֹלָה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שְׁחִיטָתָהּ בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָהּ בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָהּ טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע וּטְעוּנָה הֶפְשֵׁט וְנִתּוּחַ וְכָלִיל לָאִשִּׁים: ה זִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר וַאֲשָׁמוֹת· אֵלּוּ הֵן אֲשָׁמוֹת אֲשַׁם גְּזֵלוֹת אֲשַׁם מְעִילוֹת אֲשַׁם שִׁפְחָה חֲרוּפָה אֲשַׁם נָזִיר אֲשַׁם מְצוֹרָע אָשָׁם תָּלוּי· שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת

כַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע • וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים לְזִכְרֵי כְהֻנָּה בְּכָל־מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת: ו הַתּוֹדָה וְאֵיל נָזִיר קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן בְּכָל־מָקוֹם בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע • וְנֶאֱכָלִין בְּכָל הָעִיר לְכָל אָדָם בְּכָל מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת: הַמּוּרָם מֵהֶם כַּיּוֹצֵא בָהֶם אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים לִנְשֵׁיהֶם וְלִבְנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם: ז שְׁלָמִים קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן בְּכָל־מָקוֹם בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע וְנֶאֱכָלִין בְּכָל־הָעִיר לְכָל־אָדָם בְּכָל־מַאֲכָל לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד: הַמּוּרָם מֵהֶם כַּיּוֹצֵא בָהֶם אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים לִנְשֵׁיהֶם וְלִבְנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם: ח הַבְּכוֹר וְהַמַּעֲשֵׂר וְהַפֶּסַח קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן בְּכָל־מָקוֹם בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן מַתָּנָה אֶחָת • וּבִלְבָד שֶׁיִּתֵּן כְּנֶגֶד הַיְסוֹד: שִׁנָּה בַאֲכִילָתָן הַבְּכוֹר נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים וְהַמַּעֲשֵׂר לְכָל־אָדָם וְנֶאֱכָלִין בְּכָל־הָעִיר בְּכָל־מַאֲכָל לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד • הַפֶּסַח אֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא בַלַּיְלָה וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא עַד־חֲצוֹת וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא לִמְנוּיָו וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא צָלִי:

רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת: מִקַּל וָחוֹמֶר וּמִגְּזֵרָה שָׁוָה • מִבִּנְיַן אָב מִכָּתוּב אֶחָד • וּמִבִּנְיַן אָב מִשְּׁנֵי כְתוּבִים • מִכְּלָל וּפְרָט וּמִפְּרָט וּכְלָל • כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל אִי אַתָּה דָן אֶלָּא כְּעֵין הַפְּרָט • מִכְּלָל שֶׁהוּא צָרִיךְ לִפְרָט • וּמִפְּרָט שֶׁהוּא צָרִיךְ לִכְלָל • כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִכְלָל וְיָצָא מִן־הַכְּלָל לְלַמֵּד לֹא לְלַמֵּד עַל־עַצְמוֹ יָצָא אֶלָּא לְלַמֵּד עַל־הַכְּלָל כֻּלּוֹ יָצָא • כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל

וְיָצָא לִטְעוֹן טוֹעַן אֶחָד שֶׁהוּא כְעִנְיָנוֹ יָצָא לְהָקֵל וְלֹא לְהַחֲמִיר · כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִטְעוֹן טוֹעַן אַחֵר שֶׁלֹּא כְעִנְיָנוֹ יָצָא לְהָקֵל וּלְהַחֲמִיר· כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִדּוֹן בַּדָּבָר הֶחָדָשׁ אִי אַתָּה יָכוֹל לְהַחֲזִירוֹ לִכְלָלוֹ עַד שֶׁיַּחֲזִירֶנּוּ הַכָּתוּב לִכְלָלוֹ בְּפֵרוּשׁ · דָּבָר הַלָּמֵד מֵעִנְיָנוֹ · וְדָבָר הַלָּמֵד מִסּוֹפוֹ · וְכֵן שְׁנֵי כְתוּבִים הַמַּכְחִישִׁים זֶה אֶת־זֶה עַד שֶׁיָּבוֹא הַכָּתוּב הַשְּׁלִישִׁי וְיַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם:

יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

כתוב בשל״ה קודם ברוך שאמר צריך לומר בפה מלא

הריני מזמן את פי להודות ולהלל ולשבח את בוראי לשם יחוד קב״ה ושכינתיה על ידי ההוא טמיר ונעלם בשם כל ישראל:

בָּרוּךְ שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם. בָּרוּךְ הוּא. בָּרוּךְ עוֹשֶׂה בְרֵאשִׁית. בָּרוּךְ אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה. בָּרוּךְ גּוֹזֵר וּמְקַיֵּם. בָּרוּךְ מְרַחֵם עַל הָאָרֶץ. בָּרוּךְ מְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת. בָּרוּךְ מְשַׁלֵּם שָׂכָר טוֹב לִירֵאָיו. בָּרוּךְ חַי לָעַד וְקַיָּם לָנֶצַח. בָּרוּךְ פּוֹדֶה וּמַצִּיל בָּרוּךְ שְׁמוֹ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. הָאֵל הָאָב הָרַחֲמָן הַמְהֻלָּל בְּפִי עַמּוֹ מְשֻׁבָּח וּמְפֹאָר בִּלְשׁוֹן חֲסִידָיו וַעֲבָדָיו. וּבְשִׁירֵי

דָּוִד עַבְדֶּךָ נְהַלֶּלְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בִּשְׁבָחוֹת וּבִזְמִירוֹת נְגַדֶּלְךָ וּנְשַׁבֵּחֲךָ וּנְפָאֶרְךָ וְנַזְכִּיר שִׁמְךָ וְנַמְלִיכְךָ מַלְכֵּנוּ אֱלֹהֵינוּ יָחִיד חֵי הָעוֹלָמִים. מֶלֶךְ מְשֻׁבָּח וּמְפֹאָר עֲדֵי־עַד שְׁמוֹ הַגָּדוֹל. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ מְהֻלָּל בַּתִּשְׁבָּחוֹת:

ד״ה א׳ ט״ז

הוֹדוּ לַייָ קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו: שִׁירוּ לוֹ זַמְּרוּ־לוֹ שִׂיחוּ בְּכָל־נִפְלְאֹתָיו: הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי יְיָ: דִּרְשׁוּ יְיָ וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד: זִכְרוּ נִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי־פִיהוּ: זֶרַע יִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו: הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו: זִכְרוּ לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר: אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִצְחָק: וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶרֶץ־כְּנָעַן חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם: בִּהְיוֹתְכֶם מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט וְגָרִים בָּהּ: וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל־גּוֹי וּמִמַּמְלָכָה אֶל־עַם אַחֵר: לֹא־הִנִּיחַ לְאִישׁ לְעָשְׁקָם וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים: אַל־תִּגְּעוּ בִּמְשִׁיחָי וּבִנְבִיאַי אַל־תָּרֵעוּ: שִׁירוּ לַייָ כָּל־הָאָרֶץ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם־אֶל־יוֹם יְשׁוּעָתוֹ: סַפְּרוּ בַגּוֹיִם אֶת־כְּבוֹדוֹ בְּכָל־

הָעַמִּים נִפְלְאֹתָיו׃ כִּי גָדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד
וְנוֹרָא הוּא עַל־כָּל־אֱלֹהִים׃ כִּי כָּל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים
אֱלִילִים וַייָ שָׁמַיִם עָשָׂה׃ הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו עֹז
וְחֶדְוָה בִּמְקֹמוֹ׃ הָבוּ לַייָ מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ
לַייָ כָּבוֹד וָעֹז׃ הָבוּ לַייָ כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ מִנְחָה
וּבֹאוּ לְפָנָיו הִשְׁתַּחֲווּ לַייָ בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ׃ חִילוּ
מִלְּפָנָיו כָּל־הָאָרֶץ אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט׃
יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יְיָ
מָלָךְ׃ יִרְעַם הַיָּם וּמְלוֹאוֹ יַעֲלֹץ הַשָּׂדֶה וְכָל־
אֲשֶׁר־בּוֹ׃ אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר מִלִּפְנֵי יְיָ כִּי־בָא
לִשְׁפּוֹט אֶת־הָאָרֶץ׃ הוֹדוּ לַייָ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ׃ וְאִמְרוּ הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְקַבְּצֵנוּ
וְהַצִּילֵנוּ מִן־הַגּוֹיִם לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ
לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ׃ בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
מִן־הָעוֹלָם וְעַד־הָעֹלָם וַיֹּאמְרוּ כָל־הָעָם אָמֵן
וְהַלֵּל לַייָ׃ רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ
לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא׃ רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ׃ וְהוּא
רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב
אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ׃ אַתָּה יְיָ לֹא־תִכְלָא
רַחֲמֶיךָ מִמֶּנִּי חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ תָּמִיד יִצְּרוּנִי׃
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה׃ תְּנוּ עֹז

לֵאלֹהִים עַל־יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ וְעֻזּוֹ בַּשְּׁחָקִים: נוֹרָא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשֶׁיךָ אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נוֹתֵן עֹז וְתַעֲצֻמוֹת לָעָם בָּרוּךְ אֱלֹהִים: אֵל־נְקָמוֹת יי אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ: הִנָּשֵׂא שֹׁפֵט הָאָרֶץ הָשֵׁב גְּמוּל עַל־גֵּאִים: לַיי הַיְשׁוּעָה עַל־עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶּלָה: יי צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב־לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יי צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: יי הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם־קָרְאֵנוּ: הוֹשִׁיעָה אֶת־עַמֶּךָ וּבָרֵךְ אֶת־נַחֲלָתֶךָ וּרְעֵם וְנַשְּׂאֵם עַד־הָעוֹלָם: נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַיי עֶזְרֵנוּ וּמָגִנֵּנוּ הוּא: כִּי־בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָטָחְנוּ: יְהִי־חַסְדְּךָ יי עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ: הַרְאֵנוּ יי חַסְדֶּךָ וְיֶשְׁעֲךָ תִּתֶּן־לָנוּ: קוּמָה עֶזְרָתָה לָּנוּ וּפְדֵנוּ לְמַעַן חַסְדֶּךָ: אָנֹכִי יי אֱלֹהֶיךָ הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם הַרְחֶב־פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ: אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיי אֱלֹהָיו: וַאֲנִי בְּחַסְדְּךָ בָטַחְתִּי יָגֵל לִבִּי בִּישׁוּעָתֶךָ אָשִׁירָה לַיי כִּי גָמַל עָלָי:

ק מִזְמוֹר לְתוֹדָה הָרִיעוּ לַיהוָה כָּל־הָאָרֶץ: עִבְדוּ אֶת־יְהוָה בְּשִׂמְחָה בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה: דְּעוּ כִּי יְהוָה הוּא אֱלֹהִים הוּא עָשָׂנוּ

וְלֹא אֲנַחְנוּ עַמּוֹ וְצֹאן מַרְעִיתוֹ: בֹּאוּ שְׁעָרָיו
בְּתוֹדָה חֲצֵרֹתָיו בִּתְהִלָּה הוֹדוּ לוֹ בָּרְכוּ שְׁמוֹ: כִּי
טוֹב יְהוָה לְעוֹלָם חַסְדּוֹ וְעַד־דֹּר וָדֹר אֱמוּנָתוֹ:

יְהִי כְבוֹד יְיָ לְעוֹלָם יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו: יְהִי שֵׁם
יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ
עַד־מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְיָ: רָם עַל־כָּל־גּוֹיִם יְיָ
עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ: יְיָ שִׁמְךָ לְעוֹלָם יְיָ זִכְרְךָ
לְדֹר־וָדֹר: יְיָ בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל
מָשָׁלָה: יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ
בַגּוֹיִם יְיָ מָלָךְ: יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם
וָעֶד: יְיָ מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד אָבְדוּ גוֹיִם מֵאַרְצוֹ: יְיָ
הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם הֵנִיא מַחְשְׁבוֹת עַמִּים: רַבּוֹת
מַחֲשָׁבוֹת בְּלֶב־אִישׁ וַעֲצַת יְיָ הִיא תָקוּם: עֲצַת
יְיָ לְעוֹלָם תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר: כִּי
הוּא אָמַר וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד: כִּי־בָחַר יְיָ
בְּצִיּוֹן אִוָּהּ לְמוֹשָׁב לוֹ: כִּי־יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ
יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ: כִּי לֹא־יִטֹּשׁ יְיָ עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ
לֹא יַעֲזֹב: וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית
וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ: יְיָ
הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם־קָרְאֵנוּ:

אשרי

°) ה' מלך ה' מלך וכו' אינגו מן הכתובים אבל המלאכים אומרין כך כדאיתא בפרקי היכלות והם כנגד הוה והיה ויהיה.

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְהֹוָה אֱלֹהָיו:

קמה תְּהִלָּה לְדָוִד

אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד:
בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד:
גָּדוֹל יְהֹוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר:
דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ:
הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה:
וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדוּלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: יתיר ו'.
זֵכֶר רַב־טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ:
חַנּוּן וְרַחוּם יְהֹוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל־חָסֶד: יתיר ו'.
טוֹב־יְהֹוָה לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו:
יוֹדוּךָ יְהֹוָה כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה:
כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ:
לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ:
מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדֹר:
סוֹמֵךְ יְהֹוָה לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים:
עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן־לָהֶם אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ:
פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן:
צַדִּיק יְהֹוָה בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו:
קָרוֹב יְהֹוָה לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת:
רְצוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם:
שׁוֹמֵר יְהֹוָה אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד:

תהלת

*) פותח את ידך ר"ת פאי כמנין הוי' אדני וס"ת חתך והוא שם שר פרנסה.

תְּהִלַּת יְהוָה יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:
קט"ו י"ח וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

קמו הַלְלוּיָהּ הַלְלִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה: אֲהַלְלָה יְהוָה בְּחַיָּי
אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי: אַל־תִּבְטְחוּ בִנְדִיבִים בְּבֶן־אָדָם שֶׁאֵין
לוֹ תְשׁוּעָה: תֵּצֵא רוּחוֹ יָשֻׁב לְאַדְמָתוֹ בַּיּוֹם הַהוּא אָבְדוּ
עֶשְׁתֹּנֹתָיו: אַשְׁרֵי שֶׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שִׂבְרוֹ עַל־יְהוָה אֱלֹהָיו:
עֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם הַשֹּׁמֵר
אֱמֶת לְעוֹלָם: עֹשֶׂה מִשְׁפָּט לָעֲשׁוּקִים נֹתֵן לֶחֶם לָרְעֵבִים
יְהוָה מַתִּיר אֲסוּרִים: יְהוָה פֹּקֵחַ עִוְרִים יְהוָה זֹקֵף כְּפוּפִים
יְהוָה אֹהֵב צַדִּיקִים: יְהוָה שֹׁמֵר אֶת־גֵּרִים יָתוֹם וְאַלְמָנָה
יְעוֹדֵד וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים יְעַוֵּת: יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ
צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

קמז הַלְלוּיָהּ כִּי־טוֹב זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ כִּי־נָעִים נָאוָה תְהִלָּה:
בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַםִ יְהוָה נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס: הָרֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב
וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם: מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים לְכֻלָּם שֵׁמוֹת
יִקְרָא: גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב־כֹּחַ לִתְבוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר:
מְעוֹדֵד עֲנָוִים יְהוָה מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי־אָרֶץ: עֱנוּ לַיהוָה
בְּתוֹדָה זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ בְכִנּוֹר: הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם בְּעָבִים
הַמֵּכִין לָאָרֶץ מָטָר הַמַּצְמִיחַ הָרִים חָצִיר: נוֹתֵן לִבְהֵמָה
לַחְמָהּ לִבְנֵי עֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ: לֹא בִגְבוּרַת הַסּוּס יֶחְפָּץ
לֹא־בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ יִרְצֶה: רוֹצֶה יְהוָה אֶת־יְרֵאָיו אֶת־
הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ: שַׁבְּחִי יְרוּשָׁלַםִ אֶת־יְהוָה הַלְלִי אֱלֹהַיִךְ
צִיּוֹן: כִּי־חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרָיִךְ בֵּרַךְ בָּנַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ: הַשָּׂם

גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ׃ הַשֹּׁלֵחַ אִמְרָתוֹ אָרֶץ
עַד־מְהֵרָה יָרוּץ דְּבָרוֹ׃ הַנֹּתֵן שֶׁלֶג כַּצָּמֶר כְּפוֹר כָּאֵפֶר
יְפַזֵּר׃ מַשְׁלִיךְ קַרְחוֹ כְפִתִּים לִפְנֵי קָרָתוֹ מִי יַעֲמֹד׃
יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וְיַמְסֵם יַשֵּׁב רוּחוֹ יִזְּלוּ־מָיִם׃ מַגִּיד דְּבָרָו
לְיַעֲקֹב חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל׃ לֹא עָשָׂה כֵן ׀ לְכָל־גּוֹי
וּמִשְׁפָּטִים בַּל־יְדָעוּם הַלְלוּיָהּ׃ *דבריו ק׳.

קמח הַלְלוּיָהּ ׀ הַלְלוּ אֶת־יְהוָה מִן־הַשָּׁמַיִם הַלְלוּהוּ
בַּמְּרוֹמִים׃ הַלְלוּהוּ כָל־מַלְאָכָיו הַלְלוּהוּ כָּל־צְבָאָו׃
הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ הַלְלוּהוּ כָּל־כּוֹכְבֵי אוֹר׃ הַלְלוּהוּ שְׁמֵי
הַשָּׁמָיִם וְהַמַּיִם אֲשֶׁר ׀ מֵעַל הַשָּׁמָיִם׃ יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם
יְהוָה כִּי הוּא צִוָּה וְנִבְרָאוּ׃ וַיַּעֲמִידֵם לָעַד לְעוֹלָם חָק־נָתַן
וְלֹא יַעֲבוֹר׃ הַלְלוּ אֶת־יְהוָה מִן־הָאָרֶץ תַּנִּינִים וְכָל־
תְּהֹמוֹת׃ אֵשׁ וּבָרָד שֶׁלֶג וְקִיטוֹר רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה דְבָרוֹ׃
הֶהָרִים וְכָל־גְּבָעוֹת עֵץ פְּרִי וְכָל־אֲרָזִים׃ הַחַיָּה וְכָל־
בְּהֵמָה רֶמֶשׂ וְצִפּוֹר כָּנָף׃ מַלְכֵי־אֶרֶץ וְכָל־לְאֻמִּים שָׂרִים
וְכָל־שֹׁפְטֵי אָרֶץ׃ בַּחוּרִים וְגַם־בְּתוּלוֹת זְקֵנִים עִם־
נְעָרִים׃ יְהַלְלוּ ׀ אֶת־שֵׁם יְהוָה כִּי־נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ הוֹדוֹ
עַל־אֶרֶץ וְשָׁמָיִם׃ וַיָּרֶם קֶרֶן ׀ לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ׃

קמט הַלְלוּיָהּ ׀ שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ בִּקְהַל
חֲסִידִים׃ יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו בְּנֵי צִיּוֹן יָגִילוּ בְמַלְכָּם׃
יְהַלְלוּ שְׁמוֹ בְמָחוֹל בְּתֹף וְכִנּוֹר יְזַמְּרוּ־לוֹ׃ כִּי־רוֹצֶה יְהוָה
בְּעַמּוֹ יְפָאֵר עֲנָוִים בִּישׁוּעָה׃ יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ
עַל

עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם: רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם: לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַּגּוֹיִם תּוֹכֵחוֹת בַּלְאֻמִּים: לֶאְסֹר מַלְכֵיהֶם בְּזִקִּים וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי בַרְזֶל: לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט כָּתוּב הָדָר הוּא לְכָל־חֲסִידָיו הַלְלוּיָהּ:

קנ הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ־אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ: הַלְלוּהוּ בִגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ: הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר: הַלְלוּהוּ בְתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֻגָב: הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי־שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ: כֹּ'הֹ'תְּ'יָ'הּ:

בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן: בָּרוּךְ יְיָ מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָיִם הַלְלוּיָהּ: בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ: וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן:

צריך לעמוד קודם שיתחיל ויברך, ויעמוד עד אתה הוא וכו'. ד"ה א' כ"ט.

וַיְבָרֶךְ דָּוִיד אֶת־יְיָ לְעֵינֵי כָּל־הַקָּהָל וַיֹּאמֶר דָּוִיד בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָבִינוּ מֵעוֹלָם וְעַד־עוֹלָם: לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ: וְהָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל וּבְיָדְךָ כֹּחַ וּגְבוּרָה וּבְיָדְךָ לְגַדֵּל וּלְחַזֵּק לַכֹּל: וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ וּמְהַלְלִים לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ: נחמי' ט' אַתָּה הוּא יְיָ לְבַדֶּךָ אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל־צְבָאָם הָאָרֶץ וְכָל־אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיַּמִּים וְכָל־אֲשֶׁר בָּהֶם וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת־כֻּלָּם

וּצְבָא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים: אַתָּה הוּא יְיָ הָאֱלֹהִים
אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בְּאַבְרָם וְהוֹצֵאתוֹ מֵאוּר כַּשְׂדִּים וְשַׂמְתָּ
שְׁמוֹ אַבְרָהָם: וּמָצָאתָ אֶת־לְבָבוֹ נֶאֱמָן לְפָנֶיךָ וְכָרוֹת עִמּוֹ
הַבְּרִית לָתֵת אֶת־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי הַחִתִּי הָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי
וְהַיְבוּסִי וְהַגִּרְגָּשִׁי לָתֵת לְזַרְעוֹ וַתָּקֶם אֶת־דְּבָרֶיךָ כִּי צַדִּיק
אָתָּה: וַתֵּרֶא אֶת־עֳנִי אֲבֹתֵינוּ בְּמִצְרָיִם וְאֶת־זַעֲקָתָם שָׁמַעְתָּ
עַל־יַם־סוּף: וַתִּתֵּן אֹתֹת וּמֹפְתִים בְּפַרְעֹה וּבְכָל־עֲבָדָיו
וּבְכָל־עַם אַרְצוֹ כִּי יָדַעְתָּ כִּי הֵזִידוּ עֲלֵיהֶם וַתַּעַשׂ־לְךָ שֵׁם
כְּהַיּוֹם הַזֶּה: וְהַיָּם בָּקַעְתָּ לִפְנֵיהֶם וַיַּעַבְרוּ בְתוֹךְ־הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה
וְאֶת־רֹדְפֵיהֶם הִשְׁלַכְתָּ בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ־אֶבֶן בְּמַיִם עַזִּים:
וַיּוֹשַׁע יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִצְרָיִם וַיַּרְא
יִשְׂרָאֵל אֶת־מִצְרַיִם מֵת עַל־שְׂפַת הַיָּם: וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל
אֶת־הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה בְּמִצְרַיִם וַיִּירְאוּ הָעָם
אֶת־יְהוָה וַיַּאֲמִינוּ בַּיהוָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ:

שירת הים צריך לאמרה מעומד בשמחה ובכוונה ובנגון הטעמים כמו בספר תורה.

אָז יָשִׁיר־מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהוָה וַיֹּאמְרוּ
לֵאמֹר אָשִׁירָה לַיהוָה כִּי־גָאֹה גָּאָה סוּס
וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם: עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי־לִי
לִישׁוּעָה זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ אֱלֹהֵי
אָבִי וַאֲרֹמְמֶנְהוּ: יְהוָה אִישׁ מִלְחָמָה יְהוָה
שְׁמוֹ: מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם וּמִבְחַר
שָׁלִשָׁיו טֻבְּעוּ בְיַם־סוּף: תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוּ יָרְדוּ בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ־
אָבֶן: יְמִינְךָ יְהוָה נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ יְמִינְךָ
יְהוָה תִּרְעַץ אוֹיֵב: וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרֹס

קָמֶיךָ תְּשַׁלַּח חֲרֹנְךָ יֹאכְלֵמוֹ כַּקַּשׁ: וּבְרוּחַ
אַפֶּיךָ נֶעֶרְמוּ מַיִם נִצְּבוּ כְמוֹ־נֵד
נֹזְלִים קָפְאוּ תְהֹמֹת בְּלֶב־יָם: אָמַר
אוֹיֵב אֶרְדֹּף אַשִּׂיג אֲחַלֵּק שָׁלָל תִּמְלָאֵמוֹ
נַפְשִׁי אָרִיק חַרְבִּי תּוֹרִישֵׁמוֹ יָדִי: נָשַׁפְתָּ
בְרוּחֲךָ כִּסָּמוֹ יָם צָלְלוּ כַּעוֹפֶרֶת בְּמַיִם
אַדִּירִים: מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהֹוָה מִי
כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה
פֶלֶא: נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ: נָחִיתָ
בְחַסְדְּךָ עַם־זוּ גָּאָלְתָּ נֵהַלְתָּ בְעָזְּךָ אֶל־נְוֵה
קָדְשֶׁךָ: שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן חִיל
אָחַז יֹשְׁבֵי פְּלָשֶׁת: אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי
אֱדוֹם אֵילֵי מוֹאָב יֹאחֲזֵמוֹ רָעַד נָמֹגוּ
כֹּל יֹשְׁבֵי כְנָעַן: תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה
וָפַחַד בִּגְדֹל זְרוֹעֲךָ יִדְּמוּ כָּאָבֶן עַד־
יַעֲבֹר עַמְּךָ יְהֹוָה עַד־יַעֲבֹר עַם־זוּ
קָנִיתָ: תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתְךָ מָכוֹן
לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ יְהֹוָה מִקְּדָשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ
יָדֶיךָ: יְהֹוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: יְיָ
יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: כי בא סוס פרעה ברכבו ובפרשיו בים וישב יי עלהם
את מי הים · ובני ישרא׳ הלכו ביבשה בתוך הים:
כִּי לַייָ הַמְּלוּכָה וּמוֹשֵׁל בַּגּוֹיִם: וְעָלוּ מוֹשִׁעִים בְּהַר צִיּוֹן
לִשְׁפֹּט אֶת־הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַייָ הַמְּלוּכָה: וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ
עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:
וּבְתוֹרָתְךָ כָּתוּב לֵאמֹר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

הט"ו שבחים מן שיר עד מעתה יאמר בנשימה אחת.

יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ כִּי לְךָ נָאֶה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיר וּשְׁבָחָה הַלֵּל וְזִמְרָה עֹז וּמֶמְשָׁלָה נֶצַח גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה תְּהִלָּה וְתִפְאֶרֶת קְדֻשָּׁה וּמַלְכוּת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל בַּתִּשְׁבָּחוֹת אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה מֶלֶךְ אֵל חֵי הָעוֹלָמִים: הש"ץ אומר ח"ק.

וואהרענד דער חזן ברכו זאגט, זאגט קהל יתברך.

בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ:

קו"ח

בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו. וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה:
בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:
יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת־הַכֹּל:

הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים. וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ. כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ. מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ: הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז. הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר. וְהַמִּתְנַשֵּׂא

מִימוֹת עוֹלָם: אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים רַחֵם עָלֵינוּ· אֲדוֹן עֻזֵּנוּ צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ· מָגֵן יִשְׁעֵנוּ מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ: אֵל בָּרוּךְ גְּדוֹל דֵּעָה· הֵכִין וּפָעַל זָהֳרֵי חַמָּה· טוֹב יָצַר כָּבוֹד לִשְׁמוֹ· מְאוֹרוֹת נָתַן סְבִיבוֹת עֻזּוֹ· פִּנּוֹת צְבָאָיו קְדוֹשִׁים רוֹמְמֵי שַׁדַּי· תָּמִיד מְסַפְּרִים כְּבוֹד־אֵל וּקְדֻשָּׁתוֹ: תִּתְבָּרַךְ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל־שֶׁבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ· וְעַל־מְאוֹרֵי־אוֹר שֶׁעָשִׂיתָ יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה:

תִּתְבָּרַךְ צוּרֵנוּ מַלְכֵּנוּ וְגוֹאֲלֵנוּ בּוֹרֵא קְדוֹשִׁים יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ יוֹצֵר מְשָׁרְתִים וַאֲשֶׁר מְשָׁרְתָיו כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּרוּם עוֹלָם וּמַשְׁמִיעִים בְּיִרְאָה יַחַד בְּקוֹל דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם: כֻּלָּם אֲהוּבִים כֻּלָּם בְּרוּרִים כֻּלָּם גִּבּוֹרִים וְכֻלָּם עֹשִׂים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה רְצוֹן קוֹנָם וְכֻלָּם פּוֹתְחִים אֶת־פִּיהֶם בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה וּמְבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים וּמַעֲרִיצִים וּמַקְדִּישִׁים וּמַמְלִיכִים

אֶת־שֵׁם הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא: וְכֻלָּם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם זֶה מִזֶּה וְנוֹתְנִים רְשׁוּת זֶה לָזֶה לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצְרָם בְּנַחַת רוּחַ בְּשָׂפָה בְרוּרָה וּבִנְעִימָה קְדֻשָּׁה כֻּלָּם כְּאֶחָד עוֹנִים וְאוֹמְרִים בְּיִרְאָה·

קָדוֹשׁ׀ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ בְּרַעַשׁ גָּדוֹל מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים:

בָּרוּךְ כְּבוֹד־יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

לְאֵל בָּרוּךְ נְעִימוֹת יִתֵּנוּ· לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם זְמִירוֹת יֹאמֵרוּ וְתִשְׁבָּחוֹת יַשְׁמִיעוּ· כִּי הוּא לְבַדּוֹ פּוֹעֵל גְּבוּרוֹת עֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת בַּעַל מִלְחָמוֹת זוֹרֵעַ צְדָקוֹת מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת בּוֹרֵא רְפוּאוֹת נוֹרָא תְהִלּוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: כָּאָמוּר לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:* אוֹר חָדָשׁ עַל־צִיּוֹן תָּאִיר וְנִזְכֶּה כֻלָּנוּ מְהֵרָה לְאוֹרוֹ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת:

אהבה

*) ברוב קהלות פולין אומרין מאורה קודם·אור חדש·

מאורה· ראשי החרוזים שמואל·

שִׁיר אֵל נֶעְלָם· לְיוֹם אוֹת עוֹלָם· וְהָיָה שֵׁם לַמְנַשֵּׂא לְכָל ראשׁ:
יְהַלְלוּ יַחְדָּו· יוֹם יוֹם מְעִידָיו· כִּי בִלְעָדָיו· אֵין מִי לִדְרוֹשׁ:
עֱזְרִי מִשְּׁמֵי· מְרוֹמֵי כַּמֶּה· הָיָה בִּימֵי· אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ:
בְּקוּם רַע חוֹרֵשׁ· גָּרֵשׁ יְגָרֵשׁ· פּוֹרֶה שֹׁרֶשׁ· לַעֲנָה וָרֹאשׁ:
נֵצֶר רֵאשִׁית. גּוֹי אֲשֶׁר הֵשִׁית. רוּחַ חֲרִישִׁית. לַעֲקוֹר וְלִשְׁרוֹשׁ:
אוֹרִי וְיִשְׁעִי· אַמֵּץ זְרוֹעִי· יָאִיר לְעֶבְרָה· שֶׁמֶשׁ זָרְחָה:
יְרוֹמְמוּ יְדִידִים· כִּי לַיְּהוּדִים· הָיְתָה אוֹרָה· שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה:
מְקַוֵּה יִשְׂרָאֵל בְּעֵת צָרָה· הִלְבִּישׁ גְּבוּרָה· בֶּן אֶפְרָתִי:
לִנְקוֹם נְקַם אֵל· בְּנֵי יִשְׂרָאֵל· בְּלִין הַמְגָּל· אִישׁ חֶרְפָּתִי:
בָּא זְדוֹן קָלוֹן· עַד קֵץ מָלוֹן· פְּלִיטֵי וִילוֹן· לִכְרוֹת בְּרִיתִי:
זָכְרוּ לְהַבְרִית· שְׁמוּ עַד אַחֲרִית· מִצְוַת עִבְרִית· הָיְתָה אִתִּי:

ואתמוגג

אַהֲבָה רַבָּה אֲהַבְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חֶמְלָה גְדוֹלָה וִיתֵרָה חָמַלְתָּ עָלֵינוּ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבָּטְחוּ בְךָ וַתְּלַמְּדֵם חֻקֵּי חַיִּים כֵּן תְּחָנֵּנוּ וּתְלַמְּדֵנוּ: אָבִינוּ הָאָב הָרַחֲמָן הַמְרַחֵם רַחֵם עָלֵינוּ וְתֵן בְּלִבֵּנוּ לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל לִשְׁמֹעַ לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה: וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְדַבֵּק לִבֵּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְיַחֵד לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה שְׁמֶךָ וְלֹא נֵבוֹשׁ לְעוֹלָם וָעֶד: כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא בָּטָחְנוּ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתֶךָ: וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם מֵאַרְבַּע

וָאֶתְמוֹגַג· מֵאֲשֶׁר שָׁגַג· חָמוּל עַל אֲגַג· רֹאשׁ מַלְכוּתִי: לוּלֵי אוֹר לִי· יְיָ חֵילִי· מִצַּר עֶזְרָה· הַמְצִיא רְוָחָה: ירוממו·
וַיּוֹצֵא רַעֲ־נֵן פֶּרַח רַע· הָמָן הָרָע· בֶּן הַמְּדָתָא: זָמַם בְּאַפּוֹ· לְהַכְבִּיד אַכְפּוֹ· עַד אֵין רִפּוּא· לְהָשִׁית בִּתָּהּ: כִּי הוּקַם עַל· כֹּל מִמַּעַל· כּוֹס הָרַעַל· כְּדֵי לִשְׁתּוֹתָהּ: נִקְלֶה בְּנִכְבָּד· בְּמָרְדְּכַי לְבַד· בָּז וַתִּכְבַּד· בְּפִי כְסִיל מְחִתָּה: אֱלֹהֵי מַחְסִי· הֲפָכָהּ לְשׂוֹשִׂי· בְּלִי תֵת לַחֲסִידָיו הַמּוּתָה: הֵאִיר דְּרָכַי· אַחֲרֵי מַלְכִּי· בְּבֹא לוֹ צָרָה· לְצַר וַאֲנָחָה: ירוממו·
אֱלֹהֵי צוּרִי· שַׂמְתִּי סִבְרִי· בּוֹ כִּי בְעֶזְרִי· קַשְׁתּוֹ דוֹרֵךְ: הֵשִׁיב כֶּשַׁע· גְּמוּל יַד רֶשַׁע· צַדִּיק וְנוֹשָׁע· קָרוֹא לוֹ אַבְרֵךְ: פְּרִי מַעֲשֵׂהוּ· לְהַאֲכִילֵהוּ· לְהַשְׂבִּיעֵהוּ· יָמִים אֹרֶךְ: זֶה לִי בַּמֶּה· לְבָבִי הוֹמֶה· שְׁנֵי מְגוֹרַי מֵעֲבוֹדַת פָּרֶךְ: זֶרַע לְהַחֲיוֹת· אֲבוּדוֹת שֵׂיוֹת· אֲבַקֵּשׁ לִהְיוֹת· בְּמוֹת דּוֹרֵךְ: וּבְאוֹרְךָ אוֹר· נִרְאֶה בָּאוֹר· וְכַנֵּס פְּזוּרָה· הַנִּדָּחָה· ירוממו וכו' אור חדש וכו'.

כַּנְפוֹת הָאָרֶץ וְתוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוּת לְאַרְצֵנוּ: כִּי אֵל פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת אָתָּה וּבָנוּ בָחַרְתָּ מִכָּל־עַם וְלָשׁוֹן וְקֵרַבְתָּנוּ לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סֶלָה בֶּאֱמֶת· לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְיַחֶדְךָ בְּאַהֲבָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה: יחיד אומר אל מלך נאמן:

דברים ו׳ ד׳

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה׀ אֶחָד:

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

דברים י״א י״ג וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ: וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ: הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־

הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן
אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ
הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם׃ וְשַׂמְתֶּם אֶת־
דְּבָרַי אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם
וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת
בֵּין עֵינֵיכֶם׃ וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר
בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ
וּבְקוּמֶךָ׃ וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ
וּבִשְׁעָרֶיךָ׃ לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם
עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם
לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ׃
במדבר ט״ו וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת
עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת
הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת׃ וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת
וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה
וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם
וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם׃
לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי וִהְיִיתֶם
קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם׃ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת
לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ יש לצרף אלהיכ׳ לאמת.

אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן וְאָהוּב וְחָבִיב וְנֶחְמָד וְנָעִים וְנוֹרָא וְאַדִּיר: וּמְתֻקָּן וּמְקֻבָּל וְטוֹב וְיָפֶה הַדָּבָר הַזֶּה עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: אֱמֶת אֱלֹהֵי עוֹלָם מַלְכֵּנוּ צוּר יַעֲקֹב מָגֵן יִשְׁעֵנוּ: לְדוֹר וָדוֹר הוּא קַיָּם וּשְׁמוֹ קַיָּם וְכִסְאוֹ נָכוֹן וּמַלְכוּתוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לָעַד קַיֶּמֶת: וּדְבָרָיו חָיִים וְקַיָּמִים נֶאֱמָנִים וְנֶחֱמָדִים לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים עַל־אֲבוֹתֵינוּ וְעָלֵינוּ עַל־בָּנֵינוּ וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ וְעַל כָּל־דּוֹרוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ*: עַל הָרִאשׁוֹנִים וְעַל הָאַחֲרוֹנִים דָּבָר טוֹב וְקַיָּם לְעוֹלָם וָעֶד: אֱמֶת וֶאֱמוּנָה חֹק וְלֹא יַעֲבוֹר: אֱמֶת שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ· מַלְכֵּנוּ מֶלֶךְ אֲבוֹתֵינוּ גּוֹאֲלֵנוּ גּוֹאֵל אֲבוֹתֵינוּ יוֹצְרֵנוּ צוּר יְשׁוּעָתֵנוּ פּוֹדֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ מֵעוֹלָם שְׁמֶךָ· אֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ:

עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ לִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר: בְּרוּם עוֹלָם מוֹשָׁבֶךָ וּמִשְׁפָּטֶיךָ וְצִדְקָתְךָ עַד אַפְסֵי אָרֶץ: אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁיִּשְׁמַע לְמִצְוֹתֶיךָ

ותורתך

*) זרע ישראל עבדיך כ"ה בכל הסדורים הקדמונים ובכל נוסחאות סידורי כ"י. והרב רא"ם הגיה לומר עֲבָדֶיךָ בל"י בחשבו שהוא עפה"כ זרע ישראל עבדו דדה"א י"ו, אבל אין הנדון דומה לראי' כי שם מלת עבדו מחובר בטעם עם ישראל וכאן הוא מוסב על דורות לכן הגירסא הישנה עיקר.

וְתוֹרָתְךָ וּדְבָרְךָ יָשִׂים עַל לִבּוֹ: אֱמֶת אַתָּה הוּא אָדוֹן לְעַמֶּךָ וּמֶלֶךְ גִּבּוֹר לָרִיב רִיבָם: אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ: מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ: כָּל־בְּכוֹרֵיהֶם הָרַגְתָּ וּבְכוֹרְךָ גָּאַלְתָּ וְיַם־סוּף בָּקַעְתָּ וְזֵדִים טִבַּעְתָּ וִידִידִים הֶעֱבַרְתָּ וַיְכַסּוּ מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר: עַל־זֹאת שִׁבְּחוּ אֲהוּבִים וְרוֹמְמוּ אֵל וְנָתְנוּ יְדִידִים זְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם: רָם וְנִשָּׂא גָּדוֹל וְנוֹרָא מַשְׁפִּיל גֵּאִים וּמַגְבִּיהַּ שְׁפָלִים מוֹצִיא אֲסִירִים וּפוֹדֶה עֲנָוִים וְעוֹזֵר דַּלִּים וְעוֹנֶה לְעַמּוֹ בְּעֵת שַׁוְּעָם אֵלָיו: תְּהִלּוֹת לְאֵל עֶלְיוֹן בָּרוּךְ הוּא וּמְבֹרָךְ. מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם.

מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא: שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים לְשִׁמְךָ עַל־שְׂפַת הַיָּם יַחַד כֻּלָּם הוֹדוּ וְהִמְלִיכוּ וְאָמְרוּ. יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

צוּר יִשְׂרָאֵל קוּמָה בְּעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל וּפְדֵה כִנְאֻמֶךָ יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל. (גֹּאֲלֵנוּ יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל.) בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

מתפללין שמונה עשרה ואומרין על הנסים תמצא לעיל,
והש"ץ חוזר התפלה ואומרין קרובות.

הש"ץ חוזר התפלה עד מלך עוזר ומושיע ומגן ואח"כ אומרין ויאהב.
הוסד ע"ס א"ב מהופך אלא שהקדים לכל אות תיבה אחת מפסוק ויאהב המלך וגו'.
ובראש סיומי החרוזים חתום שם המחבר אלעזר בירבי קליר חזק אלא שהקדים להם
תיבה אחת מפסוק ומרדכי יצא מלפני וגו'.

ויאהב אומן יתומת הגן· אמנה שבעים וחמש בעדה
להגן· אז מאז כחז יודע נגן· אריה בן זאב לישע הוגן:
אין להזכיר אותו מנגן· ומרדכי אמץ באלף המגן:
ברוך אתה יי מגן אברהם: אתה גבור וכו' עד להחיות מתים.

המלך בכסיה חק לזרעכה יהיה· בקמים כל נשם לא
תחיה· בן בכורת חל דבר אהיה· בקוץ אשר נכמר ויחיה:
בכן צפעו צץ לצדים שיהיה· יצא למררו מור בגשמים
מחיה: ברוך אתה יי מחיה המתים: נקדש וכו' עד וקדוש אתה.

את אסתר גל ממסתיר לגול· גוי כנואש מלהגאל· גוזר
אם אין לאיש גואל· גלף מישפה תבנית הגואל: גש כאת
לצרה לצחצח הגואל· מלפני עיר וקדיש להקדיש אאל:
ברוך אתה יי האל הקדוש: אתה חונן וכו' עד בינה והשכל.

מכל דורו בן להתבונן· דעת מאיזה חטא צג צר שונן·
דברת אב כזכר אונן· דלתי צור כנסה דפק וחנן: דגלים
לשלש תען ולחנן· המלך ועקם בן דעה חונן: ברוך
אתה יי חונן הדעת: השיבנו וכו' עד בתשובה שלמה לפניך.

הנשים ההגונות לכם ישיבה· הבארו וסערה בסנשבה·
הדסה זאת כגע לה תור ומחשבה· הללה לכל רואיה
ועזר לו שוה: הדר ימיני לשובב שובבה· כלבוש רצות
רוצה תשובה: ב"אי הרוצה בתשובה: סלח עד וסולח אתה.

ותשא ותבא באלה· ולא ידעה כי זאת עשתה יד אלה·
ויבער חנף בכל גבול לשלוח· ובהגיע תור בנין לצלוח:

וּבַת אֲבִיחַיִל לָבְשָׁה צָלוֹחַ· מַלְכוּת בָּהּ רַבָּה מַרְבֶּה לִסְלוֹחַ: בָּ"אַ"יָ חַנּוּן הַמַּרְבֶּה לִסְלוֹחַ: ראה נא עד גואל חזק אתה·

חֵן זָבְדָה מֵהֲרָרֵי אֵל· וְכוּתָהּ עִמְעֵם בְּיַד בֶּן אֲבִיאֵל· וְזֹאת בְּבוֹאָהּ הֲלוֹם נָשְׂאָה עַיִן לָאֵל· זָכְרָה נָּא לִי צִדְקַת הַרְרֵי אֵל: זֶה הֱכִינָהּ לְאוֹת לְתִקּוּן אֲרִיאֵל· תִּכְלֶת יָדָהּ עֲשׂוֹת לִגְאוּלֵי אֵל: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל: רפאינו וכו' עד ורחמן אתה.

וְחֶסֶד חִסְּדָהּ חָסִיד הַמְחוֹלְלִי· חוּר וְכַרְפַּס וְכֶתֶם וַחֲלִי· חִילָהּ רוּץ רֹאשׁ פֶּתֶן מְגַחֲלִי· חָרוֹן בּוֹ לְשַׁלַּח עוֹד מַלְאֲכִלִי: חִלַּת פְּנֵי אֱלֹהִים יְיָ חֵילִי· וְחוּר רַב חִתְּלִי רוֹפֵא חוֹלִי: בָּ"אַ"יָ רוֹפֵא חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל: ברך עלינו וכו' עד כשנים הטובות.

לְפָנָיו טָבַע הוֹד אַבְרֵךְ· טָבוּעַ הָיָה וּמוּכָן לְהַאֲרֵךְ· טְמָנָהּ וְסִתְּרָהּ מִפְּרוּעַ יָרֵךְ· טָמֵא כְּהֶגְרֵל גַּפְנָהּ לְהַבְרֵךְ: טוֹב פֶּץ לָהּ קוּמִי אוֹרִי כִּי בָא אוֹרֵךְ· וַעֲטֶרֶת בִּשְׁנַת טוֹבָתֵךְ בְּגֶשֶׁם אֲבָרֵךְ: בָּ"אַ"יָ מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים: תקע בשופר עד כנפות הארץ.

מִכָּל יוֹדְעֵי דָת שִׂפְתֵי מַרְבֵּץ· יְקַר יְמִינִי בְּדָת יָמִין רוֹבֵץ· יָפִי עֲדִי עֲדָיִים מִשְׁבֵּץ· יָצָא מִלְבָשׁ עַל יַד קוֹבֵץ: יָרַשׁ מַתַּן שְׁאֵלוֹת יַעְבֵּץ· זָהָב יִמֵּן לֶאֱסוֹף נִדָּחִים מְקַבֵּץ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַבֵּץ נִדְחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל: השיבה וכו' עד וצדקנו במשפט.

הַבְּתוּלוֹת בְּהִקָּבֵץ שֵׁנִית בְּמַאֲהֵב· כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ הִשְׁלִיכָה יָהֵב· כִּי צַדִּיק יְיָ צְדָקוֹת אָהֵב· כְּמַס דּוֹב רִשְׁפֵּי לַהַב מַלְהִיב לְלַהֵב: כָּרָה שׁוּחַ לָעַד לְחוּמוֹ לְהַבְהֵב· גְּדוֹלָה קָטָן בְּדִין מִשְׁפָּט אָהֵב: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט: ולמלשינים וכו' עד במהרה בימינו·

וַיָּשֶׂם לַיְלָה וּתְנוּמָה הִמְנִיעַ· לֵיל אֲשֶׁר תַּנִּין וַיָּרֶב הִגִּיעַ·

לַדּוֹרוֹת אוֹתוֹ הִצְנִיעַ· לִהְיוֹת לְפִלְאוֹ צָגוּעַ: לְכַבֵּד זֵד יָהִיר
וּבְאַשְׁמוּרוֹ הִכְנִיעַ· וְתַכְרִיךְ יְחוּמָיו שַׁח זֵדִים מַכְנִיעַ:

מיוסף ע״ס א״ב·

אֶזְרָח כָּטְחוּץ· בְּבֶסֶל גָּהוּץ· כִּנְתִיב נָחוּץ· סָבַת צֵאת
חוּץ: כַּמָּה אֵדַע· פְּתוּל יִדַּע· וּפִלּוּלוֹ נוֹדַע· בְּיָדַע תֵּדַע:
גְּמוּלָיו חִבֵּל· בְּעוֹל הַמְסֻבָּל· וְעָנוּ כְּסֹבֶל· קוֹדֵי נִסְבָּל:
דָּלְיָו בְּלוּד דְּאוֹת· אַרְבַּע מֵאוֹת· בְּלִבְנַת יָוָן לְאוֹת· עַד
יוּחַשׁ אוֹת: הָרִים צַח דִּלֵּג· וּגְבָעוֹת בִּלֵּג· וַעֲנָם מִלֵּג·
בְּצַלְמוֹן מַשְׁלֵג: וְתַנִּין כְּזָמַם· כּוֹ כַּיָּם זָמַם· כְּגִיחוֹ עָמַם·
בְּאֶצְבַּע הָמָם: זֵרוּ לוֹעֲזִים· מֵצַח מְעִזִּים· וְקָפְאוּ בְעַזִּים·
כְּנֶבֶל רְעוּזִים: חֵיל צְבָא פַּרְעֹה· בְּסַאסְאָה פְּרָעוֹ· וּבָט
בְּנֵס וּקְרָעוֹ· מוּל אָב וְזַרְעוֹ: טְבוּעִים אָז כְּשָׁרוּ· תּוֹפֵּפוֹת
בְּכֵן שָׁרוּ· וּפָז כַּסּוּף אִשְּׁרוּ· וְלֹא שׁוּר נוֹשָׁרוּ: יָקְשׁוּ אֲמָרִים·
שׁוּב לְגֵיא הַמּוֹרִים· וּמַחֲשׁוּבִים מוֹרִים· נִתְמָרוּ לְמָרִים:
כִּשֵּׁר צִיר תַּחַן· לוּט בְּאוּשֵׁי צַחַן· לְהַמְתִּיק מַר לְמַחַן·
לְבַל לָקוּט בְּכֹחַן: לִוּוּ לְאֵלִים· וְאַף לַהַט הָאֵלִים· וְנָקְבוּ
אֵלִים· בְּצֶדֶק בְּנֵי אֵלִים: מִהֲרוּ לְאָלוּשׁ· וְכָל בָּצֵק מִלּוּשׁ·
וְרָגְנוּ כְּפִלּוּשׁ· עֲדֵי דוֹק חָלוּשׁ: נָסוּ כַּעֲמַיִם· בְּתִקּוּן
יוֹמַיִם· בְּדְגַן שָׁמַיִם· וּבְצִיַּת מַיִם: סָעוּ לִרְפִידִים· בְּרִפְיוֹן
לַפִּידִים· וְעוֹדָם שָׁם רְפוּדִים· חָלוּ בְּצַר קְפוּדִים: עַד
הִנָּם בְּחָם· אָץ לְהַאֲלִיחָם· וּבְסוּף הָאֶחָם· וּפֶה בְּחֶשֶׂף
נִלְחָם: פָּסַע פַּרְסָאוֹת· אַרְבַּע מֵאוֹת· לְזַנֵּב צְבָאוֹת· נִצֵּי
צְבָאוֹת: צָג בְּמִלְחָמוֹת· רֵאשִׁית עֲלָמוֹת· וּפָן בְּמַהֲלֻמוֹת·
וְהוּשַׁת לִכְלִמּוֹת: קִצֵּין אֲשָׁלִים· בְּחֵיק נֶחֱשָׁלִים· וְקִלֵּס
מוֹשְׁלִים· בְּחֵטְא נִשּׁוֹלִים: רָדַף שְׁלֹשָׁה· וּבָשְׁתּוֹ שְׁלָשָׁה·

ועדתו חלושה· ביד און חלושה: חזן שדי חק בכם· קרבו
לרכם· זכרו לכרכם· מהדום ומכם: תחור עם איבה·
במשול הבה· ושמרה לו איבה· בבוז ובגאוה:

חשר״ק·

תמימים כרשו ארץ· והקצינו שר בערץ· פקד לרוץ
במרץ· לכלותו בחרץ: שדי שוכן עד· צו ללועט עד·
אחריו לצעד· לטאטאו עדי עד: רחן עמעם· ואכזר
דעם· ומאז זעם· ממלוך עלי עם: קצין מכמר· נין
צוף כמר· וישסף וישמר· ולארבעה זמר: צפע מנו
חש· משרש נחש· בגיחו כחש· לחוץ עם נחש: פיו
שלה ברע· כלילת יופי לגרע· בבבת עין הרע· גמול אב
לפרע: עץ בתרמית תער· להשגיא איש בער· ורפא
ידי נער· ממלאכת יער: שטנה חרת· לערער יקרת·
ויער ערת· מגזע בכורת: נשא כדוב וזאב· ונסה כבן
זאב· ובו נעבר כאב· בעורב וכזאב: מסכה נעשה·
לעבדו כל עסה· וכאפר עשה· ביד מאמר עשה: לענה
זרוש· נועץ לפרוש· לסמוך לברוש· בשם אחשורוש:
כחש סלופים· והתעה אלופים· להכחיד עלופים·
בפלס אלפים: יקראו סופרים· וכתבו ספרים· ושלחו
צירים· בדבר המלך מהירים: טסים בהליכה· לעין
כל ממלכה· והדת נמלכה· והעיר שושן נבוכה: חלום
יהודי חלם· והבין כפלם· מדיו קרע להשילם· ונפרע
למו גמולם: זעק במר נפש· באפר להתכפש· בצום
ובטיט ורפש· ישב בעצת טפש: ומתליל שפלות· כחן
עבודות כפולות· הקשיב תפלות· והגיה אפלות:

הִסְכִּית שַׁוְעָהּ· מְאֻמוּלַת שִׁבְעָה· וְאָז אֵל שָׁעָה· וְאֵיל
יְשׁוּעָה: דְּפִי בֶּן קִישׁ· הֵבִין נִין קִישׁ· וְתַחַן הִלְקִישׁ· עַד
לַדּוֹק הִקִּישׁ: גָּל לְאַיֶּלֶת אַהַב· לָבוֹא אֶל רַהַב· לְהַעֲרִיךְ
יְקוֹד לַהַב· מִגְּזַי רַהַב: כְּבִינָהּ עָשְׂתָה· כְּגוֹחָהּ חָסְתָה·
שְׁלוֹשׁ צוֹם כָּפְתָה· וְצָר פֶּלֶץ כִּסְּתָה: חזן אֲרֻחָה שׂוֹנֵא·
כְּדָת אֵל עוֹנֶה· בְּלִי מְצוֹא מַעֲנֶה· מַה יַּעֲנֶה:

רלסי' קרובותיו אלעזר בירבי קליר.

אוֹתוֹ מְבַהֶלֶת· חֲתוּת לוֹ גַּחֶלֶת· כִּמְנוֹת תּוֹחֶלֶת· מֶנּוּ
מַתְחֶלֶת: לְאוֹגְדָיו הִבְאִיר· אֶת אֲשֶׁר הִתְאִיר· וְלַעַב בֶּן
יָאִיר· מֵחוּגוֹ הִכְאִיר: עֶבְרָה נִמְלָא· וְצָרָה הֶמְלָא· וּבוֹרְכָיו
כַּשְּׁמְלָה· זִמּוּהוּ מִלָּה: זָם וְהֵכִין עֵץ· תְּקוֹעַ הַגַּדַּת עֵץ·
תַּרְעֵלוֹת כְּהִוָּעֵץ· וּתְשׁוּעָה בְּרֹב יוֹעֵץ: רֵק כְּנֶחְשַׁב כְּמֶר·
וְהוּשַׁב לוֹ כְּיֵמֶר· וְאֶל מֵנִיף עֹמֶר· שָׁב וְחִנֵּן אֹמֶר: כֵּן
שִׁמְעִי בַּשֵּׂר· וְרֶכֶב לוֹ אָסַר· כִּי הִכְרִיעַ אִסָּר· מֵהוֹן
מְעֻשָּׂר: יַחַד בְּהַל שֵׁנִית· לְסַעַר תָּכְנִית· וְעָלְתָה תַּעֲנִית·
וַתִּקַּצֵּץ חֲנִית: רַעַל מוֹר הִמְרִירוֹ· וְחַרְבוֹן הֶאֱרִירוֹ· וַהֲדַס
הֶעֱרִירוֹ· וְלַשַּׁחַת גְּרָרוֹ: בְּרוֹשׁ נֹעַר· כַּעֲצוּץ נִנְעַר· וְכָל
מְתָיו עִרְעַר· וּפָן לְשֶׁוַע עַרְעָר: יְחוּמִים מֵאָה· אֲשֶׁר יֶחֱמָהּ
טְמֵאָה· סֵעֲרוּ לְקָמְעָה· סְפוּת רָוָה וּצְמֵאָה: קוֹעוּ וְנִשְׁחָתוּ·
וְעִם יוֹלְדָיו נֶאֱחָתוּ· וּבְאָע חַד נוֹחָתוּ· וְכָל מִצְרִים חַתּוּ:
לָרָם נִגְּנוּ זוּ· כַּאֲשֶׁר חָזוּ· וְעָלְצוּ וְעָלְזוּ· וּבוֹ לֹא בָזוּ: יַעַן בִּמְּחִיר
סְפָרִים· דָּצוּ עֲפָרִים· בְּפִלְכֵי כְּפָרִים· בְּמִשּׂוֹשׂ פּוּרִים:
חזן רֶנֶן וּגְאֻלָּה· רֶוַח וְהַצָּלָה· רִנְנָה סְגֻלָּה· בִּקְרִיאַת מְגִלָּה:

מיוסד ע"ס א"ב.

אֲסַפְּרָה אֶל חֹק· פְּלָאוֹת לָחוֹק· אֶשָּׂא דֵעִי לְמֵרָחוֹק·

בְּבִצּוּר לִרְחוֹק: בְּקוּם עָלַי צָפַע· מְשֹׁרֶשׁ אֶפַע· הוֹן פִּלֵּס בְּשֶׁפַע· וְהוּקַע בְּעֵץ מְשֻׁפָּע: גָּשׁ וְהִפִּיל פּוּר· מִיּוֹם לְיוֹם סָפוּר· וַיֵּצֵא חָפוּר· בְּהַבִּיעוֹ סִפּוּר: דָּרַשׁ יְמֵי שָׁבוּעַ· לָשׁוּט יוֹם קָבוּעַ· בְּאֵיזֶה חֹדֶשׁ טָבוּעַ· קוֹב סֵפֶר רָבוּעַ: הֵן יוֹם רִאשׁוֹן· הֵנִיב לְהַחֲשׁוֹן· וּמִי זֶה בָּא לְלָשׁוֹן· נְצוּרֵי כְּאִישׁוֹן: וְגֵיא וָדוּק כִּי נִבְרָאוּ· וְעַל שְׁמָם נִקְרָאוּ· וְאִם יִמַּדּוּ וְיֵחָקְרוּ· אָז אֵלֶּה יֵעָקְרוּ: זָע יוֹם שֵׁנִי· לְהַצְדִּיק שְׂפַת שָׁנִי· וְאִלֵּם מְלָשְׁנִי· מִלְהַלְשִׁינִי: חַי כִּי הִרְקִיעַ· וְהִבְדִּיל רָקִיעַ· וּמִי זֶה בָּא לְהַשְׁקִיעַ· זֹהַר הָרָקִיעַ: טָס יוֹם שְׁלִישִׁי· וְהֵטִיל חֶלְשִׁי· בְּמָעוֹז פִּלְשִׁי· וְחִילִי וְשָׁלְשִׁי: יָשֶׁר עֵץ וְדָגָן· כִּי נִטְּעוּ בַּגָּן· וְאִם כְּדִבְרֵי נִרְגָּן· לָמָּה נִבְרֵאת גָּן: כְּהִפִּיל מְרֵעִי· פּוּר עָלַי רְבִיעִי· מוּל פְּנֵי רוֹעִי· אֲמַצֵּה זְרוֹעִי: לַמַּזָּלוֹת דִּמָּם· בְּכוֹר שׁוֹר בִּשְׁמָם· וְצָר מַה זָּמַם· לְאַבְּדָם וּלְהָמָּם: מִהֵר חֲמִישִׁי· בְּפוּרוֹ לְהַמְשִׁי· וְהִגִּיהַּ אֲמוּשִׁי· כְּהֶעֱרִיב שִׁמְשִׁי: נוֹצָרָה זִיז וְנֶשֶׁר· כִּי עָפְפוּ בְּיֹשֶׁר· מִי יוֹבִיל תֶּשֶׁר· אִם עָפוּ נְשׂוּאֵי נֶשֶׁר: סִבֵּר לְרוֹשְׁשִׁי· צָר בְּפוּר שִׁשִּׁי· וְעָלָה וְאִשְׁשִׁי· בְּהַזְהִיר עֲשָׁשִׁי: עֵרֶךְ בְּהֵמוֹת· מוּכָן לְנֶחָמוֹת· שָׁאַג בַּעֲדֵי הוּמוֹת· וְשִׁכֵּךְ חֵמוֹת: פְּאֵר שִׁיר שַׁבָּת· חָל פְּנֵי מְשִׁיבַת· וְאִם זוּ תָּשְׁבַּת· מִי כִּי יִשְׁבַּת: צָפָה עֲלֵי חֳדָשִׁים· וְהֵטִיל חֲלָשִׁים· וּמַזָּלוֹת הִרְשִׁים· לְהַכְחִיד קְדוֹשִׁים: קִדֵּם וְעָלָה· רֹאשׁ חֳדָשִׁים לְמַעְלָה· טְלֵה חֲלָב הֶעֱלָה· פָּסוֹחַ בְּמִי זֹאת עוֹלָה: רָץ שֵׁנִי כְּאָמָן· וּבְיָדוֹ זְכוּת מָן· וְרָץ צָ שׁוֹר מְזֻמָּן· וַיִּתְלוּ אֶת הָמָן: יון שְׁלִישִׁי שָׁמַר·

מתן

מתן דת במשמר· וכתאומי תמר· הדס ומור תמר: תמוז הן לשמים· בלי קום צרה פעמים· וסרטן גדל במים· העיר צדק משוי ממים:

דלסי' החרוזים אלעזר בירבי קליר.

אמל ורבך· חמישי כהנבך· די כי סובך· אריה מסובך: לעשור בהמה· ששי המה· ומבתולה הומה· ושכך חמה: עלצו עלות בסגל· רע וכפור ורגל· ונוסף מנוח רגל· למרבעי דגל: זכות סר מרע· במאזני צדק הכרע· והזכר להפרע· מהמן הרע: ראה בירח בול· כי בו רד מבול· ולא ידע כי קץ זבול· באבו סבול: בו תר לקרב· לעורר כיום קרב· ויושב על עקרב· עקצו בעקרב: יסוד היכל קדש· תנוך מנורת קדש· תשיעי החדש· הזכר לאנשי קדש: רע פרש רשתו· ונהיתה לקשתו· כי באיתן קשתו· נשברה קשיותו: בחדש אשר כל סמך· תר היות מסמך· ובשבט הרשע תמך· ובעץ חמשים נסמך: ישר עורות גדים· וזילת מי דלים· ידעו פלאים· בירח דודאים: קוץ ודרדר· יזם לפור אדר· בגבולו הוא דר· כי לא נמצא בו הדר: לאחוז לנדגים· קרא לדוגים· ובסיר דוגים· נבלע כדגים: יום ליום יביע אמר· דרוש קל וחמר· ובקצירת העמר· חלו ליוצר חמר: ס' ראשי קמותיו לקצור· ואשבלותיו לבצור· יומו לעת לעצור· מיום ליום לנצור: ברוך אתה יי' שובר אויבים ומכניע זדים: על הצדיקים עד: כי כך בטחנו·

כתר מלוכה מאז היה מבטח· מאליו היה להנתן לבת הבטח· מלכות כשרוה מראם הוטח· מזיו הוד כם אשר

הבטח· מראש עד עקב לבה בטח· בוץ להאמירה במעוז
ומבטח: ב"א"י משען ומבטח לצדיקים: ולירושלי' פד להוכ' תכין.

מלכות נחפזה כחזו רביד· נבל (נ"א נבל) נתון על ידיד מיד
מעביד· נשאו מעל כל וטרחו הכביד· גיניו כתרזו
להאביד· נשואי רחם ובד טוב הזביד· וארגמן ימנם לכונן
עיר דוד: ב"א"י בונה ירושלים: את צמח ושמע קולנו עד ברחמים.

בראשה סים זר אשר הפלא· סוגת שושן עלות
משפלה· שיחת רדומים עלות ממכפלה· שעיר ושרידיו
לשחת הפילה· סגורי כלא הפך מאפלה· והעירון כפלה
לשומע תפלה: ב"א"י שומע תפלה: רצה עד לציון ברחמים.

וימליכה עזור לאום מוראה· עצורה היתה לבן מעת
נבראה· עמותה הפגיע בעדה קריאה· עד עת בא דברו
אשר ראה· ענותם לחוזים שדי הראה· שושן חוחים
לעבדו ביראה: ברוך אתה יי המחזיר שכינתו לציון:

מודים, על הנסים, ועל כלם עד סלה·

תחת פלפול יגיע לקח טוב· פעלת צדיק פעלם לטוב·
פאר אמר אשר הוא טוב· פור הפך למשתה ויום טוב·
פדות תחיש להדר הטוב· צהלה זמרה להודות לאל
טוב: ב"א"י הטוב שמך ולך נאה להודות: כ"כ ש"ש עד בשלומך·

ושתי צאנה למערכות· קצינות בהכתרה ממלכות·
רגלי אילת במות דורכות· שבעים ימי צר עלות לה
ארוכות· תקפה עם דוד לעיניה ברכות· ושמחה קול
נשמע מחרכות· ודובר שלום ממעון הברכות: ברוך
אתה יי המברך את עמו ישראל בשלום: ס"ק.

פותחים ארון הקודש ומוציאים ס"ת ואומרים ויהי בנסע.

וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה יְיָ וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ וְיָנֻסוּ
מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ: כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר יְיָ מִירוּשָׁלָיִם:
בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ:

הש"ץ לוקח ס"ת ואומר גַּדְּלוּ לַייָ אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו:
והקהל עונין
לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ
הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו
קָדוֹשׁ הוּא: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ:
אַב הָרַחֲמִים הוּא יְרַחֵם עַם עֲמוּסִים וְיִזְכּוֹר בְּרִית אֵיתָנִים וְיַצִּיל נַפְשׁוֹתֵינוּ
מִן הַשָּׁעוֹת הָרָעוֹת וְיִגְעַר בְּיֵצֶר הָרָע מִן הַנְּשׂוּאִים וְיָחוֹן אוֹתָנוּ
לִפְלֵיטַת עוֹלָמִים וִימַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ בְּמִדָּה טוֹבָה יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים:

קורין ג' אנשים בסוף סדר בשלח.

וַיָּבֹא עֲמָלֵק וַיִּלָּחֶם עִם־יִשְׂרָאֵל בִּרְפִידִם: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה
אֶל־יְהוֹשֻׁעַ בְּחַר־לָנוּ אֲנָשִׁים וְצֵא הִלָּחֵם בַּעֲמָלֵק מָחָר אָנֹכִי
נִצָּב עַל־רֹאשׁ הַגִּבְעָה וּמַטֵּה הָאֱלֹהִים בְּיָדִי: וַיַּעַשׂ יְהוֹשֻׁעַ
כַּאֲשֶׁר אָמַר־לוֹ מֹשֶׁה לְהִלָּחֵם בַּעֲמָלֵק וּמֹשֶׁה אַהֲרֹן וְחוּר
עָלוּ רֹאשׁ הַגִּבְעָה: לוי וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר
יִשְׂרָאֵל וְכַאֲשֶׁר יָנִיחַ יָדוֹ וְגָבַר עֲמָלֵק: וִידֵי מֹשֶׁה כְּבֵדִים
וַיִּקְחוּ־אֶבֶן וַיָּשִׂימוּ תַחְתָּיו וַיֵּשֶׁב עָלֶיהָ וְאַהֲרֹן וְחוּר תָּמְכוּ
בְיָדָיו מִזֶּה אֶחָד וּמִזֶּה אֶחָד וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה עַד־בֹּא
הַשָּׁמֶשׁ: וַיַּחֲלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת־עֲמָלֵק וְאֶת־עַמּוֹ לְפִי־חָרֶב:
ישרא' וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר וְשִׂים
בְּאָזְנֵי יְהוֹשֻׁעַ כִּי־מָחֹה אֶמְחֶה אֶת־זֵכֶר עֲמָלֵק מִתַּחַת
הַשָּׁמָיִם: וַיִּבֶן מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יְהוָה נִסִּי: וַיֹּאמֶר
כִּי־יָד עַל־כֵּס יָהּ מִלְחָמָה לַיהוָה בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר: ויש כופלים פסוק אחרון.

מ"ק, מי שברך, ומגביהים וגוללים, ואומרים וזאת התורה אשר שם משה וכו'.

הש"ץ לוקח ס"ת בידו להוליכו מן הבימה ולהכניסו בהיכל ואומר:

יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ

והקהל עונים הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ:

כד לְדָוִד מִזְמוֹר לַיהוָה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ: כִּי הוּא עַל־יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל־נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ: מִי יַעֲלֶה בְהַר יְהוָה וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ: נְקִי כַפַּיִם וּבַר לֵבָב אֲשֶׁר לֹא־נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה: יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְהוָה וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ: זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁו מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה עִזּוּז וְגִבּוֹר יְהוָה גִּבּוֹר מִלְחָמָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה:

כשמחזירין הספר תוך ההיכל אומרים:

וּבְנֻחֹה יֹאמַר שׁוּבָה יְהוָה רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל: קוּמָה יְהוָה לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ: כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ־צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ: בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל־תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ: כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל־תַּעֲזֹבוּ: עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי־נֹעַם וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: הֲשִׁיבֵנוּ יְהוָה אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם:

קוראים המגילה בברכותיה תחלה וסוף, י"א זמן גם ביום ויש אח"א, וא"א אשר הניא רק שושנת יעקב. כשיש מילה מלים קודם קריאת המגילה (ובק"ק פפד"מ מלים אחר קריאת המגילה). אשרי וכו' תמצא לעיל, ואח"כ ובא לציון וכו'.

וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶשַׁע בְּיַעֲקֹב נְאֻם יְיָ: וַאֲנִי זֹאת
בְּרִיתִי אוֹתָם אָמַר יְיָ רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרַי אֲשֶׁר שַׂמְתִּי
בְּפִיךָ לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ אָמַר יְיָ
מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל:
וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא
כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין וְאָמְרִין קַדִּישׁ
בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא עִלָּאָה בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ קַדִּישׁ עַל אַרְעָא עוֹבַד
גְּבוּרְתֵּהּ קַדִּישׁ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יְיָ צְבָאוֹת מַלְיָא
כָל־אַרְעָא זִיו יְקָרֵהּ: וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי קוֹל
רַעַשׁ גָּדוֹל בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: וּנְטָלַתְנִי רוּחָא
וְשִׁמְעֵית בַּתְרַי קָל זִיעַ סַגִּיא דִּמְשַׁבְּחִין וְאָמְרִין בְּרִיךְ
יְקָרָא דַיְיָ מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ: יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:
יְיָ מַלְכוּתֵהּ קָאֵם לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא: יְיָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם
יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל אֲבוֹתֵינוּ שָׁמְרָה זֹּאת לְעוֹלָם לְיֵצֶר מַחְשְׁבוֹת
לְבַב עַמֶּךָ וְהָכֵן לְבָבָם אֵלֶיךָ: וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא
יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ: כִּי אַתָּה
אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל־קֹרְאֶיךָ: צִדְקָתְךָ צֶדֶק
לְעוֹלָם וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת: תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם: בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם
יַעֲמָס־לָנוּ הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב
לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ:
יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: בָּרוּךְ (הוּא) אֱלֹהֵינוּ
שֶׁבְּרָאָנוּ לִכְבוֹדוֹ וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים וְנָתַן לָנוּ תּוֹרַת
אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ הוּא יִפְתַּח לִבֵּנוּ בְּתוֹרָתוֹ

וְיָשֵׂם בְּלִבֵּנוּ אַהֲבָתוֹ וְיִרְאָתוֹ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ וּלְעָבְדוֹ בְּלֵבָב שָׁלֵם לְמַעַן לֹא נִיגַע לָרִיק וְלֹא נֵלֵד לַבֶּהָלָה: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁנִּשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְנִזְכֶּה וְנִחְיֶה וְנִרְאֶה וְנִירַשׁ טוֹבָה וּבְרָכָה לִשְׁנֵי יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם יְיָ אֱלֹהַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ: בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּיְיָ וְהָיָה יְיָ מִבְטַחוֹ: בִּטְחוּ בַיְיָ עֲדֵי עַד כִּי בְּיָהּ יְיָ צוּר עוֹלָמִים: וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ כִּי לֹא עָזַבְתָּ דֹרְשֶׁיךָ יְיָ: יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר: ק״י.

קדיש תתקבל, עלינו ק״י, ואומרין שיר של יום ואח״כ מזמור כ״ב למנצח על אילת וכו׳.

בראשון בשבת אומרים. היום ראשון בשבת שבו היו הלוים אומרים במקדש לדוד מזמור וכו׳, תמצא לעיל בדף 34 .

בשלישי בשבת אומרים. היום שלישי בשבת שבו היו הלויים אומרים במקדש.

פב מִזְמוֹר לְאָסָף אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת־אֵל בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט: עַד־מָתַי תִּשְׁפְּטוּ־עָוֶל וּפְנֵי רְשָׁעִים תִּשְׂאוּ־סֶלָה: שִׁפְטוּ־דַל וְיָתוֹם עָנִי וָרָשׁ הַצְדִּיקוּ: פַּלְּטוּ־דַל וְאֶבְיוֹן מִיַּד רְשָׁעִים הַצִּילוּ: לֹא יָדְעוּ וְלֹא יָבִינוּ בַּחֲשֵׁכָה יִתְהַלָּכוּ יִמּוֹטוּ כָּל־מוֹסְדֵי אָרֶץ: אֲנִי אָמַרְתִּי אֱלֹהִים אַתֶּם וּבְנֵי עֶלְיוֹן כֻּלְּכֶם: אָכֵן כְּאָדָם תְּמוּתוּן וּכְאַחַד הַשָּׂרִים תִּפֹּלוּ: קוּמָה אֱלֹהִים שָׁפְטָה הָאָרֶץ כִּי־אַתָּה תִנְחַל בְּכָל־הַגּוֹיִם:

בחמישי בשבת אומרים. היום חמישי בשבת שבו היו הלויים אומרים במקדש

פא לַמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּתִּית לְאָסָף: הַרְנִינוּ לֵאלֹהִים עוּזֵּנוּ הָרִיעוּ לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב: שְׂאוּ־זִמְרָה וּתְנוּ־תֹף כִּנּוֹר נָעִים עִם־נָבֶל: תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ: כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב: עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ בְּצֵאתוֹ

עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם שְׂפַת לֹא־יָדַעְתִּי אֶשְׁמָע׃ הֲסִירוֹתִי
מִסֵּבֶל שִׁכְמוֹ כַּפָּיו מִדּוּד תַּעֲבֹרְנָה׃ בַּצָּרָה קָרָאתָ
וָאֲחַלְּצֶךָּ אֶעֶנְךָ בְּסֵתֶר רַעַם אֶבְחָנְךָ עַל־מֵי מְרִיבָה סֶלָה׃
שְׁמַע עַמִּי וְאָעִידָה בָּךְ יִשְׂרָאֵל אִם־תִּשְׁמַע־לִי׃ לֹא־יִהְיֶה
בְךָ אֵל זָר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר׃ אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם הַרְחֶב־פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ׃ וְלֹא־שָׁמַע
עַמִּי לְקוֹלִי וְיִשְׂרָאֵל לֹא־אָבָה לִי׃ וָאֲשַׁלְּחֵהוּ בִּשְׁרִירוּת
לִבָּם יֵלְכוּ בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם׃ לוּ עַמִּי שֹׁמֵעַ לִי יִשְׂרָאֵל בִּדְרָכַי
יְהַלֵּכוּ׃ כִּמְעַט אוֹיְבֵיהֶם אַכְנִיעַ וְעַל־צָרֵיהֶם אָשִׁיב יָדִי׃
מְשַׂנְאֵי יְהוָה יְכַחֲשׁוּ־לוֹ וִיהִי עִתָּם לְעוֹלָם׃ וַיַּאֲכִילֵהוּ
מֵחֵלֶב חִטָּה וּמִצּוּר דְּבַשׁ אַשְׂבִּיעֶךָ׃

בששי אומרי'. היום ששי בשבת שבו היו הלויים אומרים במקדש

צג יְהוָה מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְהוָה עֹז הִתְאַזָּר אַף־תִּכּוֹן
תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט׃ נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה׃ נָשְׂאוּ
נְהָרוֹת יְהוָה נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם׃
מִקֹּלוֹת מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי־יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם
יְהוָה׃ עֵדֹתֶיךָ נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נַאֲוָה־קֹדֶשׁ יְהוָה
לְאֹרֶךְ יָמִים׃

כב לַמְנַצֵּחַ עַל־אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר מִזְמוֹר לְדָוִד׃ אֵלִי אֵלִי
לָמָה עֲזַבְתָּנִי רָחוֹק מִישׁוּעָתִי דִּבְרֵי שַׁאֲגָתִי׃ אֱלֹהַי אֶקְרָא
יוֹמָם וְלֹא תַעֲנֶה וְלַיְלָה וְלֹא־דוּמִיָּה לִי׃ וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב
תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל׃ בְּךָ בָּטְחוּ אֲבֹתֵינוּ בָּטְחוּ וַתְּפַלְּטֵמוֹ׃
אֵלֶיךָ זָעֲקוּ וְנִמְלָטוּ בְּךָ בָטְחוּ וְלֹא־בוֹשׁוּ׃ וְאָנֹכִי תוֹלַעַת
וְלֹא־אִישׁ חֶרְפַּת אָדָם וּבְזוּי עָם׃ כָּל־רֹאַי יַלְעִגוּ לִי יַפְטִירוּ

בְשָׂפָה יָנִיעוּ רֹאשׁ: גֹּל אֶל־יְהוָה יְפַלְּטֵהוּ יַצִּילֵהוּ כִּי חָפֵץ
בּוֹ: כִּי־אַתָּה גֹחִי מִבָּטֶן מַבְטִיחִי עַל־שְׁדֵי אִמִּי: עָלֶיךָ
הָשְׁלַכְתִּי מֵרָחֶם מִבֶּטֶן אִמִּי אֵלִי אָתָּה: אַל־תִּרְחַק מִמֶּנִּי
כִּי־צָרָה קְרוֹבָה כִּי אֵין עוֹזֵר: סְבָבוּנִי פָּרִים רַבִּים אַבִּירֵי
בָשָׁן כִּתְּרוּנִי: פָּצוּ עָלַי פִּיהֶם אַרְיֵה טֹרֵף וְשֹׁאֵג: כַּמַּיִם
נִשְׁפַּכְתִּי וְהִתְפָּרְדוּ כָּל־עַצְמוֹתָי הָיָה לִבִּי כַּדּוֹנָג נָמֵס בְּתוֹךְ
מֵעָי: יָבֵשׁ כַּחֶרֶשׂ כֹּחִי וּלְשׁוֹנִי מֻדְבָּק מַלְקוֹחָי וְלַעֲפַר־
מָוֶת תִּשְׁפְּתֵנִי: כִּי־סְבָבוּנִי כְּלָבִים עֲדַת מְרֵעִים הִקִּיפוּנִי
כָּאֲרִי יָדַי וְרַגְלָי: אֲסַפֵּר כָּל־עַצְמוֹתָי הֵמָּה יַבִּיטוּ יִרְאוּ־בִי:
יְחַלְּקוּ בְגָדַי לָהֶם וְעַל־לְבוּשִׁי יַפִּילוּ גוֹרָל: וְאַתָּה יְהוָה אַל־
תִּרְחָק אֱיָלוּתִי לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה: הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד־
כֶּלֶב יְחִידָתִי: הוֹשִׁיעֵנִי מִפִּי אַרְיֵה וּמִקַּרְנֵי רֵמִים עֲנִיתָנִי:
אֲסַפְּרָה שִׁמְךָ לְאֶחָי בְּתוֹךְ קָהָל אֲהַלְלֶךָּ: יִרְאֵי יְהוָה
הַלְלוּהוּ כָּל־זֶרַע יַעֲקֹב כַּבְּדוּהוּ וְגוּרוּ מִמֶּנּוּ כָּל־זֶרַע יִשְׂרָאֵל:
כִּי לֹא־בָזָה וְלֹא שִׁקַּץ עֱנוּת עָנִי וְלֹא־הִסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ
וּבְשַׁוְּעוֹ אֵלָיו שָׁמֵעַ: מֵאִתְּךָ תְּהִלָּתִי בְּקָהָל רָב נְדָרַי אֲשַׁלֵּם
נֶגֶד יְרֵאָיו: יֹאכְלוּ עֲנָוִים וְיִשְׂבָּעוּ יְהַלְלוּ יְהוָה דֹּרְשָׁיו יְחִי
לְבַבְכֶם לָעַד: יִזְכְּרוּ וְיָשֻׁבוּ אֶל־יְהוָה כָּל־אַפְסֵי־אָרֶץ
וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל־מִשְׁפְּחוֹת גּוֹיִם: כִּי לַיהוָה הַמְּלוּכָה
וּמוֹשֵׁל בַּגּוֹיִם: אָכְלוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ כָּל־דִּשְׁנֵי־אֶרֶץ לְפָנָיו קל״ס
יִכְרְעוּ כָּל־יוֹרְדֵי עָפָר וְנַפְשׁוֹ לֹא חִיָּה: זֶרַע יַעַבְדֶנּוּ יְסֻפַּר
לַאדֹנָי לַדּוֹר: יָבֹאוּ וְיַגִּידוּ צִדְקָתוֹ לְעַם נוֹלָד כִּי עָשָׂה:

למנחה אומרים על הנסים בתפלה, אבל לא לערבית שושן פורים.

מגלת אסתר

מאירת עינים

בשני חיבורים יקרים מאירים כספירים

עין הקורא

עם

עין הסופר

מעוזין פלתו

וואלף בן שמשון היידנהיים

רעדלהיים

שנת תק"פ"ה לפ"ק.

Roedelheim,
verlegt u. gedruckt in der privilegirten Buchdruckerey
von W. Heidenheim 1825.

הקדמה.

אמר בנימין המבינה וואלף ב"ר שמשון ז"ל איש היידנהיים.

זה כחמש שנים אשר הדפסתי ארבעה מיני חומשים מדוייקים וקראתי להם שמות:

שם האחד חומש מודע לבינה הוא החומש עם פי' רש"י ועם פי' הבנת המקרא ע"פ חוקי הלשון והמליצה.

ושם השני חומש תורת משה הוא החומש עם ת"א ועם פי' החכם מוהרר מאיר קאלוו ז"ל.

ושם השלישי חומש עין הסופר הוא המגביל כל תיבה ותיבה מצד מלואה וחסרונה אשר תשמת עין הסופר עליה.

ושם החומש הרביעי מאור עינים הוא המאיר עיני הסופר ועיני הקורא כי נלוו אליו שני חבורים יקרים מאירים כספירים אשר שם החיבור האחד עין הסופר הנ"ל ושם החיבור השני עין הקורא להחכם הקדמון יהב"י הנקדן ז"ל המגביל כל תיבה ותיבה מצד הנקודות והטעמים, וכל מעשה תוקף וגבורת החיבור הזה אשר עיני כל חכמי הדורות שאחריו תלויים בו הלא הוא כתוב בהקדמת החומש הזה, קום משכהו ושים עינך עליו ולבך תשית לדעתו. וכבר כתבתי שם בהקדמתי שכפי הנראה מפתיחתו אל חבורו יקיף החיבור כל תנ"ך, אלא שעדיין לא זכינו כי אם של הגהותיו על התורה ועל מגלת אסתר. ואחרי שכבר זכני ה' להדפיס חיבורו עין הקורא על התורה ולחלקו ביעקב, וארכה בחיין יהיבת לי, הניפותי ידי גם על הדפסת חבורו למגלת אסתר, והנה הוא לפניך במגלה זאת, אך זאת תדע כי כמנהגי אשר נהגתי בחיבורו לחומש מאור עינים כן נהגתי גם בחבורו למגלה זאת וכל הדברים אשר באו בתוכו במסגרת להם בתחלתם ובסופם אינם מדברי החכם המחבר ז"ל אבל מבינת לבי הוצאתים כפי אשר הורוני מן השמים, אכן החיבור עין הסופר אשר הצגתי לימין ושמאל העמודים כולו שלי, ממעיני המסורות שאבתיו ומספרים מובהקים וספרים בדוקים חקרתיו, וכל הרוצה לכתוב מגלת אסתר על ספר כתיקונה ישים המגלה הזאת כנגד עיניו וידקדק לכתוב אות אחר אות ותיבה אחר תיבה ושיטה אחר שיטה כמו שהם רשומים לפניו, ויעשה כל העמודים של מ"ב שיטין, ואם ככה הוא עושה אין מן הצורך להיות סופר ומומחה אחר הכתומות לעשותן כראוי, גם לא לכונו או לצמצם בשביל עשרת בני המן להעמידם על תלם, כי כל הענינים האלה יזדמנו לפניו מעצמם בלי שום טורח, וסיום המגלה גם הוא באמצע השיטה האחרונה שבסוף העמוד יבוא בשלום.

ויתר דיני כתיבת המגל', והענינים השייכים לה כתבתי בסוף הספר ומשם תדרשם.

ה' יגמור בעדי ה' חסדך לעולם מעשי ידיך אל תרף.

היום שקודם פורים והיינו י״ג בחדש אדר הוא תענית אסתר, ואם חל פורים בא׳ בשבת מקדימין להתענות ביום ה׳, והוא תענית צבור וקורין בו ויחל׳

למנחה נכנסין לביה״כ וקורין ויחל ומפטירין דרשו, והיחיד אומר עננו בשומע תפל׳, והש״ץ בחזר׳ התפל׳ בין גואל לרופא ברכה בפני עצמה, וא״א תחנ׳ (ואם חל בשב׳ א״א נו״ן). ונותנים ג׳ מחציות מטבע שלם של אותו המקום למחצית השקל ומחלקין אותן לעניים ואין רשאין לשנותן לד״א, אבל העני עושה בהם מה שירצה, ומנהגנו ליתן מחצית השקל לבד ומעות פורים לבד. ועומדין להתפלל ערבית אפילו עוד היום גדול, ואומרין על הנסי׳ ובימי מרדכי וכו׳ בהודאה בתפל׳ לילה ויו׳, ואם שכח אין מחזירין אותו, ואחר התפל׳ אומר הש״ץ ק״ת, ופושטין המגלה כאגרת, והקור׳ מברך עלי׳ ג׳ ברכו׳ אלו (וי״א שביו׳ אין מברכין שהחיינו)

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִקְרָא מְגִלָּה׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשָׂה נִסִּים לַאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה׃

מגלת אסתר·

1 וַיְהִי בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הוּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הַמֹּלֵךְ
מֵהֹדּוּ וְעַד־כּוּשׁ שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה׃
2 בַּיָּמִים הָהֵם כְּשֶׁבֶת ׀ הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ עַל כִּסֵּא
3 מַלְכוּתוֹ אֲשֶׁר בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה׃ בִּשְׁנַת שָׁלוֹשׁ
לְמָלְכוֹ עָשָׂה מִשְׁתֶּה לְכָל־שָׂרָיו וַעֲבָדָיו חֵיל ׀
פָּרַס וּמָדַי הַפַּרְתְּמִים וְשָׂרֵי הַמְּדִינוֹת לְפָנָיו׃
4 בְּהַרְאֹתוֹ אֶת־עֹשֶׁר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ וְאֶת־יְקָר

עין הסופר

אחשורוש כ"מ כמ"ס
המלך הז' ומלרע'
מהדו כל"מ ודגש
כוש כ"מ
מדינ' כ"מ
מלכותו ככ"מ
בשושן כ"מ
הבירה כ"מ
שלוש מ"ז
חיל ככ"מ
המדינות כ"ל מד"מ
בהראתו ח"ז
עשר כ"מ
כבוד כס"מ

עין הקורא

1 וַיְהִי בלא מתג. הַמֹּלֵךְ ב' תחת יאשיהו (ירמי' כ"ב י"א, והמסר' עליו ב' וחסר) והקוראו
מלעיל משמיע ממנו שם ע"ז (וכ"כ הר"מ הכקדן בספרו שבגליון המערכת בסוף משפט שימוש
התר"י והסגו"ל). מֵהֹדּוּ וְעַד־ (או"ה כ"ה בכל ס"מ וכ"י הדל"ת דגוש והכינון מלעיל בזה ובכל
2 חביריו ע"מ תֹּהוּ וָבֹהוּ, בן תְּחוּ וכס' ש"א א' א'). בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה (או"ה המסרת
שׁוּשָׁן כולהון קמצין בר מן ב' פתחין וסי' מעשה שושן באולם, דמלכי' א' ז' י"ט, על שושן
3 עדות, דתילי' ס' א', וכל שושן הביר' דכוו'). לְמָלְכוֹ. (או"ה במקצת ספרינו וכ"י כל
פָּרַס הרי"ש בפתח ובמקצתם בכולם קמוצי הרי"ש, והרד"ק במכלול בסוף שקל פָּעַל אמר
ז"ל וכמצאו מזה המשקל עי"ן הפעל פתוח', מקול פָּרַשׁ וגלגל, יחזק' כ"ו י', פָּרַס כוש ופוט,
יחזק' ל"ח ה', לכל חרטם וְאַשָּׁף, דניא' ב' י', עכ"ל, ומשמע מדבריו כי רק פָּרַס כוש ופוט
לחוד פתוח ואידך קמצין, דוגמת פָּרַשׁ וגלגל שהזכיר שזה לחוד בפתח וחביריו קמצין בעדות
המסר', וכן כל לשון אשף השי"ן בפתח והפי"ן דגוש חוץ מן לכל חרטם וְאַשָּׁף שהזכיר, גם
בשקל פָּעַל לא הזכיר רק שני אלה פָּרַשׁ וגלגל, פָּרַס כוש ופוט, ואמר עליהם שעי"ן הפעל
שלהם פתוח', ומשמע כי כל זולתם קמוצין, גם מחבר דילן במגלת אסתר רשם הרי"ש בקמץ בכל
מקום שנזדמן לי הדבור בהם). הַפַּרְתְּמִים כן כולם בהתכנגס במלך ימתג הה"א (עיין
4 משפטי הטעמים דף כ"ה ב'). הַמְּדִינוֹת. וְאֶת־יְקָר קמוץ וסמוך (וכ"כ במכלול בשקל
פְּעָל גם בשרשו, וכ"כ הראב"ע בפי' קהלת א' י' ואת יקר תפארת גדולתו נקמץ להבדיל בינו
ובין תואר השם הסמוך יְקַר רוח איש תבונ' אבן לקמן סי' ו' גם בספרו צחות בשער השמות כתב
הפך זה, והאכם בן בלעם בטעמי המקרא שלו גם הר"מ הכקדן בספרו שבגליון המערכת הזכירו

עין הסופר

גדולתו מ"ז ודגש
שמונים מ"ז
ובמלואת כ"כ
למגדול כס"מ
ביתן כ"מ
חור מ' דכתא ומ"ז
אחוז ע"ז בוץ כ"מ
גלילי מ"ז
ועמודי ע"ז
מטות מ"ז
וסחרת ת"ז
והשקית מ"ז
שונים מ"ז

תִּפְאֶרֶת גְּדוּלָּתוֹ יָמִים רַבִּים שְׁמוֹנִים וּמְאַת
5 יוֹם׃ וּבִמְלוֹאת ׀ הַיָּמִים הָאֵלֶּה עָשָׂה הַמֶּלֶךְ
לְכָל־הָעָם הַנִּמְצְאִים בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה לְמִגָּדוֹל
וְעַד־קָטָן מִשְׁתֶּה שִׁבְעַת יָמִים בַּחֲצַר גִּנַּת בִּיתַן
6 הַמֶּלֶךְ׃ חוּר ׀ כַּרְפַּס וּתְכֵלֶת אָחוּז בְּחַבְלֵי־בוּץ
וְאַרְגָּמָן עַל־גְּלִילֵי כֶסֶף וְעַמּוּדֵי שֵׁשׁ מִטּוֹת ׀
זָהָב וָכֶסֶף עַל רִצְפַת בַּהַט־וָשֵׁשׁ וְדַר וְסֹחָרֶת׃
7 וְהַשְׁקוֹת בִּכְלֵי זָהָב וְכֵלִים מִכֵּלִים שׁוֹנִים

עין הקורא

המסרת האומרת כל דבוק פתח בר מן י"ג קמצין וסכהון ואת יקר תפארת, כתב הדת). (נכ"מ
5 גדולתו ככתב בוי"ו עם הדגש וכ"כ מ"ש). ובמלואת ג' ימי טהרה לבן (ויקרא י"ב ו',
(והוי"ו קדם לא"ף ונמסר במערכת אות וי"ו בכלל ס"ב מילין דכתיבין מוקדם מאוחר, במלאות
ספקו, כמלאות שבעי', אף קדם לוי"ו, וכ"כ במכלול ושרשי'). לכל־העם במקצת לכל־
הנמצאים הה"א בלי מתיגה (כי הת"ק מסר' לא טעם לכן אין לשקלו ע"מ הפרתמים דלעיל
ודע כי כל הנמצאים שבמקרא הנל"י בשו"א בר מן חד הנמצאים דעזרא ח' כ"ה והמסרת
6 עליו לית קמץ). בחצר. חור כרפס. אחוז בחבלי־בוץ. גלילי כסף
לית מלעיל וחד מלרע גלילי זהב (שיר ה' י"ד). רצפת בהט־ושש, במקצתם
רצפת־בהט (וכולן שוין נרפין הפ"א גם במסר' דילן ביטעי' ו'ו' על ונידו רצפה מסר
לית דגש וכל שום אתתא דכו', ונשמע מיני' כי כל רצפ' שהוא לשון הנעה הפ"א רפה וכן הם כולן
בס"מ וכ"י גם הרי"ש במתג ברובם, וכן העיד החכם בעל מ"ש כאן גם ביחזק' סי' מ', ונחנו ספרינו
הנל"י רפה בזה ובכל חביריו, אבל בכי"י רצפת הרי"ש במת"ג והנל"י דגוש ונא"פ, גם הר"מ
הנקדן בסוף ספרו שבגליון המערכת העיד שהנל"י דגוש וכה אמר, כל שו"א שבראש התיב' לא ידגיש
אחריו כי כולן מניעין ומרפין רק במלת שתי שתים לבד ואותו הדגש בעבור חסרון נו"ן
ממלת שני שנים לזכר הראוי להיות בלשון הנקב' ובתוספת התי"ו משפטו להיות שנתים, ואמנם
גם היא מלאכה רפויה במקום אחד והוא משתי עיני מפלשתים, והטעם כי השי"ן דגושה
כדין כל מ"ם הנאה במקום מלת מן המדגשת אחריה, וחק דגשות השי"ן מרפה התי"ו כאשר עשו
במלת מקדש ה' כוננו ידיך, ובמלת ולא יכלה עוד הצפינו, ורצפת בהט, עכ"ל).

עין הסופר

8 וְיֵין מַלְכוּת רָב כְּיַד הַמֶּלֶךְ׃ וְהַשְּׁתִיָּה כַדָּת מלכות כס״מ / רב קמוץ
אֵין אֹנֵס כִּי־כֵן ׀ יִסַּד הַמֶּלֶךְ עַל כָּל־רַב בֵּיתוֹ אנס מ״ו
9 לַעֲשׂוֹת כִּרְצוֹן אִישׁ־וָאִישׁ׃ ס גַּם וַשְׁתִּי לעשית כס״מ / כרצין ט״ו
הַמַּלְכָּה עָשְׂתָה מִשְׁתֵּה נָשִׁים בֵּית הַמַּלְכוּת המלכות כס״מ / השביעי מ״ו
10 אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כְּטוֹב כטוב כ״מ
לֵב־הַמֶּלֶךְ בַּיָּיִן אָמַר לִמְהוּמָן בִּזְּתָא חַרְבוֹנָא למהומן כ״מ / חרבונא ט״ו / וכתיב ח׳
בִּגְתָא וַאֲבַגְתָא זֵתַר וְכַרְכַּס שִׁבְעַת הַסָּרִיסִים הסריסים כ״מ
11 הַמְשָׁרְתִים אֶת־פְּנֵי הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃ לְהָבִיא להביא כ״מ
אֶת־וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּכֶתֶר מַלְכוּת
לְהַרְאוֹת הָעַמִּים וְהַשָּׂרִים אֶת־יָפְיָהּ כִּי־טוֹבַת להראית כ״מ / טובת כס״מ
12 מַרְאֶה הִיא׃ וַתְּמָאֵן הַמַּלְכָּה וַשְׁתִּי לָבוֹא בִּדְבַר לבוא כס״מ
הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּיַד הַסָּרִיסִים וַיִּקְצֹף הַמֶּלֶךְ מְאֹד ויקצף מ״ו / מאד כל״מ
13 וַחֲמָתוֹ בָּעֲרָה בוֹ׃ ס וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
לַחֲכָמִים יֹדְעֵי הָעִתִּים כִּי־כֵן דְּבַר הַמֶּלֶךְ לִפְנֵי ידעי שניהם מ״ו
14 כָּל־יֹדְעֵי דָּת וָדִין׃ וְהַקָּרֹב אֵלָיו כַּרְשְׁנָא ודין מ״ו והקרב מ״ו / אליו כ״מ

עין הקורא

8 9 וְהַשְּׁתִיָּה· כִּי־כֵן· כִּרְצוֹן אִישׁ־וָאִישׁ· בֵּית המלכות אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ
10 אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ· במקצתם אשר למלך· בִּזְּתָא (כ״ה נקוד בעין הקורא שלי הז״ן
דגוש ורפה עליו ורמז בזה למחלוקת הספרי׳ יש מרפים ויש מדגישים, והמ״ש העיד שברוב ס״ת
הז״ן דגוש גם מסור עליו לית ודגש אבל בִּגְתָא מלאנו רפ׳ הגימ״ל בלי מחלוקת)· וַאֲבַגְתָא
מלרע (וכן בכל ספרינו הו.) מלרע שלא כמנהג השמות נוספי תָא בלשון כשדים). (אולם
בכל ספרינו זֵתַר וְכַרְכַּס וכ״כ הר״מ הנקדן בהדיא זֵתַר וְכַרְכַּס, פַּלְדָּשׁ,
שֵׁתַר, דַּרְדַּע פתוחים, וכמ׳ שמות דברי׳ פתחין בלא טעם). הַמְשָׁרְתִים אֶת־
11 12 פְּנֵי הַמֶּלֶךְ· לְהָבִיא· יָפְיָהּ· ב׳ ט תחמד דמשלי ו׳. וַחֲמָתוֹ בָּעֲרָה בוֹ·
13 וַיֹּאמֶר המלך· כִּי־כֵן דְּבַר המלך במקצתם דְּבַר־·

עין הסופר
שתר כ"כ
תרשיש כ"מ
ממוכן כ"מ
ראי פז
הישבים כפ"ת
ראשנה חז
לעשות כס"מ
מומכן כ"כ והקרי ממוכן
מדינות כ"ל מל"מ
להבזות מז
בעליהן כ"כ
בעיניהן כ"כ
להביא כ"מ
תאמרנה כ"כ
שרות מז

שֵׁתָר אַדְמָתָא תַרְשִׁישׁ מֶרֶס מַרְסְנָא מְמוּכָן
שִׁבְעַת שָׂרֵי ׀ פָּרַס וּמָדַי רֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ הַיֹּשְׁבִים
רִאשֹׁנָה בַּמַּלְכוּת׃ כְּדָת מַה־לַּעֲשׂוֹת בַּמַּלְכָּה 15
וַשְׁתִּי עַל ׀ אֲשֶׁר לֹא־עָשְׂתָה אֶת־מַאֲמַר הַמֶּלֶךְ
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בְּיַד הַסָּרִיסִים׃ ס וַיֹּאמֶר 16
מוֹמְכָן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים לֹא עַל־הַמֶּלֶךְ
לְבַדּוֹ עָוְתָה וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה כִּי עַל־כָּל־הַשָּׂרִים
וְעַל־כָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר בְּכָל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃ כִּי־יֵצֵא דְבַר־הַמַּלְכָּה עַל־כָּל־הַנָּשִׁים 17
לְהַבְזוֹת בַּעְלֵיהֶן בְּעֵינֵיהֶן בְּאָמְרָם הַמֶּלֶךְ
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אָמַר לְהָבִיא אֶת־וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה
לְפָנָיו וְלֹא־בָאָה׃ וְהַיּוֹם הַזֶּה תֹּאמַרְנָה ׀ שָׂרוֹת 18

עין הקורא

(או' הבכ"י שֵׁתָר הת"ו פתוח' וכן העיד הכנקן שהזכרתי לעיל פס' י'). אַדְמָתָא. שָׂרֵי ׀
14 פָּרַס ב' ראשונים מלרע וב' אחרונים מלעיל וסימנך עליונים למט' ותחתונים למעל' (ר"ל ד'
פעמי' מצאנו בספרא פרס ומדי, השני' הראשוני' מנוגנים מלרע והיינו דין ודלעיל פסוק ג',
והשנים האחרונים מנוגנים מלעיל והיינו דלקמן פסוק י"ח וי"ט) : כְּדָת מַה־לַּעֲשׂוֹת 15
במקצתם מַה (או"ה כתב הרד"ק במכלול בשקל פַּל כל דָּת כְּדָת הַדָּת כַּדָּת כולהון
קמצין). עַל ׀ אשר לא־עָשְׂתָה. (אֶת־מַאֲמַר כ"ה ברוב הספרי' הא' במתיגה
כניד' וכן מַה־לַּעֲשׂוֹת בא"ס ו' ו', מַה־נַּעֲשָׂה ו' ג', וכול' כמשפט המבואר במשפטי
הטעמי' דף כו). קדמ' (לעיל פסו' יב) אשר בְּיַד הַסָּרִיסִים' תניב' בְּיַד הַסָּרִיסִים.
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. לֹא עַל־. עָוְתָה. כִּי עַל־כָּל־. כָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר. 16
כִּי־יֵצֵא דְבַר־ בלא געיא. עַל־כָּל־הַנָּשִׁים. בַּעְלֵיהֶן לית וחד יתכו יקר 17
לְבַעְלֵיהֶן ושניהם נקודים בחטף לנח. בְּאָמְרָם כל קריאה בְּאמרם במ"א
ויהי בְּאמרם אין יו' יו' (לקמן ג ד) כְּאָמְרָם ק'. אחשורוש אָמַר לְהָבִיא.
וְלֹא־בָאָה (ומסור עליו לית לעיל בספר'). וְהַיּוֹם הַזֶּה תֹּאמַרְנָה ׀ שָׂרוֹת 18

עין הסופר

פָּרַס־וּמָדַי אֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֶת־דְּבַר הַמַּלְכָּה לְכֹל
19 שָׂרֵי הַמֶּלֶךְ וּכְדַי בִּזָּיוֹן וָקָצֶף׃ אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ בזיון מ״ח
טוֹב יֵצֵא דְבַר־מַלְכוּת מִלְּפָנָיו וְיִכָּתֵב בְּדָתֵי טוב כ״מ מלפניו כ״מ
פָרַס־וּמָדַי וְלֹא יַעֲבוֹר אֲשֶׁר לֹא־תָבוֹא וַשְׁתִּי יעבור ב׳ נכמ׳ ומ״ח תבוא כמ״מ
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וּמַלְכוּתָהּ יִתֵּן הַמֶּלֶךְ
20 לִרְעוּתָהּ הַטּוֹבָה מִמֶּנָּה׃ וְנִשְׁמַע פִּתְגָם הַמֶּלֶךְ לרעותה מ״ח הטובה מ״ח
אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה בְּכָל־מַלְכוּתוֹ כִּי רַבָּה הִיא וְכָל־ מלכותו כמ״מ
הַנָּשִׁים יִתְּנוּ יְקָר לְבַעְלֵיהֶן לְמִגָּדוֹל וְעַד־ לבעליהן כ״כ למגדול כ״מ
21 קָטָן׃ וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים וייטב כ״מ
22 וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ כִּדְבַר מְמוּכָן׃ וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל־ ממוכן כמ״ח
כָּל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֶל־מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ מדינות כ״ל מד״מ
וְאֶל־עַם וָעָם כִּלְשׁוֹנוֹ לִהְיוֹת כָּל־אִישׁ שֹׂרֵר כלשונו כ׳ מ״ח להיות כ״מ שרר מ״ח

עין הקורא

19 פָּרַס־וּמָדַי בהיקף פרס ומדי ימתג פ״א פרס. קדמ׳ דריש פסוק אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ
טוֹב יֵצֵא דְבַר, תנינא דריש פסוק (ג׳ ט׳) אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יִכָּתֵב.
מִלְּפָנָיו כל מלפניו מלפני מלפניך למ״ד דגושה. בְּדָתֵי פָרַס־וּמָדַי.
20 אשר לא־תבוא. לפני. ונשמע פִּתְגָם הַמֶּלֶךְ (או״ה בעין הקורא שלי נקוד הגימ״ל בפתח ונראה שהוא ט״ס שהרי הרד״ק בשער דקדוק השמות בבני ארבע אותיות אמר פִּתְגָם המלך קמץ בסמיכות וכן כתב בשרשו, גם בן בלעם והר״מ הנקדן הכירוהו בכלל י״ב קמוצין וסמוכין, ודע שבגליון המסר׳ מסר על הך דעניננו ב׳ וזה קשה והרי ג׳ אינון והיינו דין, ודקהלת ח׳ י״א אשר אין נעשה פתגם, ודדניאל ג׳ י״ו על דנה פתגם, ובדקתי במקרא כ״י ומצאתי כי על שניהם והיינו על דמגלת אסתר ועל דקהלת מסר בגליונם ב׳ וכל ארמ ת דכו׳, ולשון זה מאושר, וכולם רפויי הגימ״ל בכל לישניהון דעברית ודארמית). (אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה כ״ה נס״מ
21 22 וכדין). וַיִּיטַב הַדָּבָר. קדמא דוישלח ספרים וְאֶל־עַם וָעָם כִּלְשׁוֹנוֹ, תנינא
דויקרא (ג יב) ותליתאה דויקרא (ח ט) וְעַם וָעָם כלשנו (וכן בכל ספרינו
הראשון וְעַם העי״ן פתוחה וכן מוכח מן המסרת האומרת וְעָם ג׳ וסי׳ וכו׳ ולית דין ממנינם

עין הסופר

בְּבֵיתוֹ וּמְדַבֵּר כִּלְשׁוֹן עַמּוֹ׃ ס אַחַר ב 1
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כְּשֹׁךְ חֲמַת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ
זָכַר אֶת־וַשְׁתִּי וְאֵת אֲשֶׁר־עָשָׂתָה וְאֵת אֲשֶׁר־נִגְזַר
עָלֶיהָ׃ וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי־הַמֶּלֶךְ מְשָׁרְתָיו יְבַקְשׁוּ 2
לַמֶּלֶךְ נְעָרוֹת בְּתוּלוֹת טוֹבוֹת מַרְאֶה׃ וְיַפְקֵד 3
הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים בְּכָל־מְדִינוֹת מַלְכוּתוֹ וְיִקְבְּצוּ
אֶת־כָּל־נַעֲרָה־בְתוּלָה טוֹבַת מַרְאֶה אֶל־שׁוּשַׁן
הַבִּירָה אֶל־בֵּית הַנָּשִׁים אֶל־יַד הֵגֶא סְרִיס הַמֶּלֶךְ
שֹׁמֵר הַנָּשִׁים וְנָתוֹן תַּמְרוּקֵיהֶן׃ וְהַנַּעֲרָה אֲשֶׁר 4
תִּיטַב בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ תִּמְלֹךְ תַּחַת וַשְׁתִּי וַיִּיטַב
הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ כֵּן׃ ס אִישׁ 5

כלשון מ״ז
כשך ח״ז
עליה כ״מ
נערות כ״מ
בתולות כ״כ מד״מ
טובות מד״מ
פקידים מל״מ
מדינות כ״ל מל״מ
טובת כס״מ
הגא דין כתיב א׳
סרים כ״מ
שמר כס״א
ונתון כפ״ע
תמרוקיהן מ״ז ופ״א
וכן בכ״י ומסר לית
ומלא. תיטב מ״א
תמלך ח״ז
וייטב כ״מ

עין הקורא

גם במכלול בשקל הַל אמר כל וְעַם פתח בר מן ג׳ קמצין וסי׳ וכו׳, וכל עַם פתח בר מן י״א
קמצין וסי׳ וכו׳, אבל וָעָם כשהוי״ו בקמץ כולם קמוצי העי״ן). שֹׂרֵר (והמסרת עליו לית
כתיב שי״ן ור״ל בשי״ן שמאל ואחרא כולם סֹרֵר כתיבין בסמ״ך, גם הרד״ק חברו בשרש שרר עם
כי תשתרר עלינו גם השתרר, גם במערכת אות סמ״ך מסור סרר ג׳ חסירי׳ בליש׳ וסי׳ שריך
סררים, כי כפרה סררה, להיות כל איש שרר בביתו). אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה 1
כְּשֹׁךְ חֲמַת תניינא (נ״א) אַחַר ׀ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה גִּדַּל. וְאֵת אֲשֶׁר־
עָשָׂתָה וְאֵת. וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ מְשָׁרְתָיו יְבַקְשׁוּ קוף של יבקשו 2
ויבקשו רפ׳ להקל (עיין בחומש אחור עיני׳ של׳ שמו׳ ד׳ י״ט ולקמן ב׳ ט״ו). אֶת־כָּל־נַעֲרָה־ 3
בְתוּלָה, במקצת׳ נַעֲרָה בְּתוּלָה. טוֹבַת מַרְאֶה, תנינ׳ דספרא (פסוק ז׳)
יְפַת־תֹּאַר וְטוֹבַת מַרְאֶה לית דסמיך. אֶל־יַד הֵגֶא (וכן בס״מ וכ״י בשני נרויין)
וְהַנַּעֲרָה כל הנערה המולכת מתוגה בה״א (וכמשפטם המבואר במשפטי הטעמי׳ דף כה ב) 4
קדמ׳ וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים, תנינ׳ וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי
הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ כֵּן, תליתא׳ וַיִּיטַב הַדָּבָר לִפְנֵי הָמָן וַיַּעַשׂ הָעֵץ. אִישׁ 5

יְהוּדִי הָיָה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה וּשְׁמוֹ מָרְדֳּכַי בֶּן יָאִיר
6 בֶּן־שִׁמְעִי בֶּן־קִישׁ אִישׁ יְמִינִי׃ אֲשֶׁר הָגְלָה
מִירוּשָׁלַיִם עִם־הַגֹּלָה אֲשֶׁר הָגְלְתָה עִם יְכָנְיָה
מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֲשֶׁר הֶגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל׃
7 וַיְהִי אֹמֵן אֶת־הֲדַסָּה הִיא אֶסְתֵּר בַּת־דֹּדוֹ כִּי
אֵין לָהּ אָב וָאֵם וְהַנַּעֲרָה יְפַת־תֹּאַר וְטוֹבַת
מַרְאֶה וּבְמוֹת אָבִיהָ וְאִמָּהּ לְקָחָהּ מָרְדֳּכַי לוֹ
8 לְבַת׃ וַיְהִי בְּהִשָּׁמַע דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ וּבְהִקָּבֵץ
נְעָרוֹת רַבּוֹת אֶל־שׁוּשַׁן הַבִּירָה אֶל־יַד הֵגָי
וַתִּלָּקַח אֶסְתֵּר אֶל־בֵּית הַמֶּלֶךְ אֶל־יַד הֵגַי
9 שֹׁמֵר הַנָּשִׁים׃ וַתִּיטַב הַנַּעֲרָה בְעֵינָיו וַתִּשָּׂא
חֶסֶד לְפָנָיו וַיְבַהֵל אֶת־תַּמְרוּקֶיהָ וְאֶת־מָנוֹתֶהָ

עין הסופר

יהודי כ"מ
יאיר ט"ז
קיש כ"מ ימיני ט"ז
מירושלים כ"כ
הגלה חז
הגלתה כ"כ
יכניה כ"כ
נבוכדנצר כ"כ
אמן חז. דדו חז
תאר כ"מ
וטובת כב"מ
ובמות ט"ז
בהשמע כ"כ
נערות כ"מ
רבות כ"מ
הגי כב"כ במ"א
כתיב בא"ק
שמר כב"מ
ותיטב ט"ז
תמרוקיה ט"ז וט"ז
מנותה ט"ז וח"ז

עין הקורא

יְהוּדִי הָיָה׃ וּשְׁמוֹ מָרְדֳּכַי רביע ברור (והכ"ף בפתח בכולם בר מן אחד קמץ בזקף
וגידו למרדכי וכל אס"ף דכו' קמן)׃ בֶּן יָאִיר ז'. (או"ה זה כאשרתי בחומש מאור עינים
ריש פ' ויקר', ומלת בֶּן במוכח כמשפטו המפורש במשפטי הטעמי' דף כ"ט א' בדין שני משרתים
6 לתביר)׃ בֶּן־קִישׁ׃ הָגְלָה מִירוּשָׁלַיִם (או"ה המתג שבמ"ם כראה משגה והוא מתנגד
ל הכלל שבדרכי המתיגות אשר לו והעתקתיו בחומש מאור עינים בפ' בהעלותך ט' כ"ב אבל
ובהעלותו)׃ עִם יְכָנְיָה מֶלֶךְ־׃ נְבוּכַדְנֶצַּר (או"ה גם בנ' כ"י גם במ"ג של רע"א
הבי"ת במרכ' לא במתג, ובכל הספרי' הוא כתיב מ"ו וחסר א' וכן נכון עפ"ה וכילהון דגושי הצד"י)
7 הֲדַסָּה הסמ"ך דגושה בכולם׃ כִּי אֵין׃ וְהַנַּעֲרָה יְפַת־תֹּאַר׃ מָרְדֳּכַי כן
כולם בין בהסמכם ל היהודי בין כשלא יסמכו אליו (ר"ל הדל"ת בק"ח לעולם. לְבַת כל ליטא
8 פתח)׃ וַיְהִי בְּהִשָּׁמַע דְּבַר־הַמֶּלֶךְ׃ (או"ה במתגים הכבדים אשר לו הזכיר עמהם
וּבְהִקָּבֵץ ועיין בחומש מ"ע דברי' כ"ח כ"ז גם במשפטי הטעמי' דף כ"ח א' ובכ"י הבי"ת בח"פ)
נְעָרוֹת׃ אֶל־יַד הֵגַי כל סיפרא אֶל יד בר מן חד עַל־יַד־אִישׁ מִשְׂרִי(ו' ט')׃
9 וַתִּשָּׂא חֶסֶד לְפָנָיו׃

עין הסופר

הנערות כ"ם
הראיות כ"כ
וישנה כ"כ
נערותיה מל"ם
לטוב כל"ם
הגידה כ"ם
מולדתה כ"ם
תגיד כ"ם
שלום מ"ז
ובהגיע כ' וט"ז
תר כפ"ם
לבוא כב"ת
היות כ"ם
מרוקיהן ל"ת ומל"א
המר מ"ז
ובתמרוקי ל' וט"ז
לבוא כפ"ם

לָתֵת לָהּ וְאֵת שֶׁבַע הַנְּעָרוֹת הָרְאֻיוֹת לָתֶת־לָהּ
מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וַיְשַׁנֶּהָ וְאֶת־נַעֲרוֹתֶיהָ לְטוֹב
בֵּית הַנָּשִׁים׃ לֹא־הִגִּידָה אֶסְתֵּר אֶת־עַמָּהּ וְאֶת־ 10
מוֹלַדְתָּהּ כִּי מָרְדֳּכַי צִוָּה עָלֶיהָ אֲשֶׁר לֹא־תַגִּיד׃
וּבְכָל־יוֹם וָיוֹם מָרְדֳּכַי מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי חֲצַר 11
בֵּית־הַנָּשִׁים לָדַעַת אֶת־שְׁלוֹם אֶסְתֵּר וּמַה־
יֵּעָשֶׂה בָּהּ׃ וּבְהַגִּיעַ תֹּר נַעֲרָה וְנַעֲרָה לָבוֹא 12
אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ מִקֵּץ הֱיוֹת לָהּ כְּדָת
הַנָּשִׁים שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ כִּי כֵּן יִמְלְאוּ יְמֵי
מְרוּקֵיהֶן שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים בְּשֶׁמֶן הַמֹּר וְשִׁשָּׁה
חֳדָשִׁים בַּבְּשָׂמִים וּבְתַמְרוּקֵי הַנָּשִׁים׃ וּבָזֶה 13
הַנַּעֲרָה בָּאָה אֶל־הַמֶּלֶךְ אֵת כָּל־אֲשֶׁר תֹּאמַר
יִנָּתֵן לָהּ לָבוֹא עִמָּהּ מִבֵּית הַנָּשִׁים עַד־בֵּית
הַמֶּלֶךְ׃ בָּעֶרֶב ׀ הִיא בָאָה וּבַבֹּקֶר הִיא שָׁבָה אֶל־ 14

עין הקורא

לָתֵת לָהּ וְאֵת שֶׁבַע הַנְּעָרוֹת. (הָרְאֻיוֹת היו"ד רפ' כמשפט כל הפעולי' מבעלי
ל"ה הֶעָשׂוּיָה נהר סיני, כשביות חרב ודומיה' אף שמכהן מ"ו ומכהון ק"ו). וַיְשַׁנֶּהָ.
לֹא־הִגִּידָה. אֲשֶׁר לֹא־תַגִּיד. וּבְכָל־יוֹם וָיוֹם מָרְדֳּכַי. וּמַה־יֵּעָשֶׂה 10 11
בָּהּ. ובהגיע. לָבוֹא. כְּדָת קמוץ (ע"ל א' ט"ו). שְׁנֵים עָשָׂר. כִּי־כֵן 12
יִמְלְאוּ. בָּאָה. אֵת. יִנָּתֵן (וכן נכ"י הנו"ן במהפך והתי"ו במאריך וכמוהו לקמן 13
להנתן דת, וינתן לך, ותנתן לך, ועיין בחומש מ"ע ויקר' כ"ו כ"ה גם במשפטי הטעמי' דף ס"ב,
וגדולה מזו שכתב הרב רד"ק בפי' ישעי' י"א ועפו בְכָתֵף פלשתים הי' ראוי בְּכָתֵף
ולאמר בן אשר כי בא כן בהיותו מלרע לתקן קריאת הפ"א מפני פ"א של פלשתים, עכ"ל).
בָּעֶרֶב ׀ הִיא בָאָה וּבַבֹּקֶר הִיא שָׁבָה נחסי' הִיא שָׁבָה, (וכן נכ"י של כ"ד, 14
ובמוכנינו וּבַבֹּקֶר הִיא שָׁבָה וכנת המחלקת הזאת היא התלי' המוקדמת כמבואר

בֵּ֚ית הַנָּשִׁים֙ שֵׁנִ֔י אֶל־יַ֛ד שַֽׁעַשְׁגַ֛ז סְרִ֥יס הַמֶּ֖לֶךְ
שֹׁמֵ֣ר הַפִּֽילַגְשִׁ֑ים לֹֽא־תָב֥וֹא עוֹד֙ אֶל־הַמֶּ֔לֶךְ כִּ֣י
15 אִם־חָפֵ֥ץ בָּ֛הּ הַמֶּ֖לֶךְ וְנִקְרְאָ֥ה בְשֵֽׁם׃ וּבְהַגִּ֣יעַ
תֹּר־אֶסְתֵּ֣ר בַּת־אֲבִיחַ֣יִל ׀ דֹּ֣ד מָרְדֳּכַ֡י אֲשֶׁר֩ לָקַֽח־
ל֨וֹ לְבַ֜ת לָב֣וֹא אֶל־הַמֶּ֗לֶךְ לֹ֤א בִקְשָׁה֙ דָּבָ֔ר כִּ֠י אִ֣ם
אֶת־אֲשֶׁ֥ר יֹאמַ֛ר הֵגַ֥י סְרִיס־הַמֶּ֖לֶךְ שֹׁמֵ֣ר הַנָּשִׁ֑ים
וַתְּהִ֤י אֶסְתֵּר֙ נֹשֵׂ֣את חֵ֔ן בְּעֵינֵ֖י כָּל־רֹאֶֽיהָ׃
16 וַתִּלָּקַ֨ח אֶסְתֵּ֜ר אֶל־הַמֶּ֤לֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ֙ אֶל־בֵּ֣ית
מַלְכוּת֔וֹ בַּחֹ֥דֶשׁ הָעֲשִׂירִ֖י הוּא־חֹ֣דֶשׁ טֵבֵ֑ת בִּשְׁנַת־
17 שֶׁ֖בַע לְמַלְכוּתֽוֹ׃ וַיֶּאֱהַ֨ב הַמֶּ֤לֶךְ אֶת־אֶסְתֵּר֙ מִכָּל־
הַנָּשִׁ֔ים וַתִּשָּׂא־חֵ֥ן וָחֶ֛סֶד לְפָנָ֖יו מִכָּל־הַבְּתוּלֹ֑ת

עין הסופר

סריס כ"מ
שמר כס"ח
כי הפילגשים מד"ע
תב"א כס"ם
עזר כס"ם
ובהגיע כ' ותספ' ועי'
תר כס"ח
אביחיל ע"ח
דר ח"ו.
לבוא כס"ם
הגי כ"כ בס"ת.
ס"יס כ"ם
שמר כס"ח
נשאת לית וחז'
ראיה לי' וחז' ועי'
מלכותו ספ"ם
העשירי ע"ח
טבת לית וכ"כ
למלכותו כס"ם
הבתולו' כ"ם מד"ע

עין הקורא

במשפטי הטעמים דף כ"א ב'). שֵׁנִי. שַֽׁעַשְׁגַז אך בס"א שַׁעַשְׁגַז. שֹׁמֵר
הַפִּילַגְשִׁים לית דכוותיה בספר' (וכל זולתו שמר הנשי'). כִּי אִם־חָפֵץ. וְנִקְרְאָה
בְשֵׁם ב' בקריאה ירושלים (זכרי' ח' ג', ודע כי בהרב' ספרי' קדמוני' כ"י הרי"ש בק"ח וכן
15 וכורעה זיע דף' כגא ה' כ"ח וגם דברתי בו). אֲבִיחַיִל ׀ דֹּד־מָרְדֳּכַי, בשלישתם דֹּד ׀
מרדכי, בשלישתם בלא פסק גם בכלל הפסקי' לא נמנה שום פסק (או"ה בכ"י אביחיל
דֹּד, ותכ"י של כ"ר אביחַיִל דֹּד, וברוב ספרי הדפוס אביחַיִל ודֹד). אשר
לָקַח־לוֹ לבת. לֹא בִקְשָׁה דבר הקוף רפוי' כאס פרחון (ר"ל כ"כר' שלמה ב"ר
אברהם בן פרחון בס' השרשים שלו, ומחבר דילן בדרכי הניקוד שלו אמר ז"ל: כל יבקשו ויבקשו
מבקשים וכל לשונם בהיות הקו"ף בשו"א רפוי', וכאס פרחון שרפיוב' להקל, ומורי אמר בִּקְשׁוּ
הקוף דגושה ומכוון ז' בקריא' עכ"ל, ור"ל כי בִקְשׁוּ בפתח מבאכו ז' במקדא וכולם דגושים,
וכן מסור במסרה דילן בס' דה"א סי' י"ו אבל בקשו פניו תמיד). כִּי אִם. נֹשֵׂאת.
16 קדמ' (לעיל פסו' ח) וַתִּלָּקַח אֶסְתֵּר אֶל־בֵּית המלך, תנינ' ותלקח אסתר
17 אל־המלך אחשורוש. טֵבֵת בִּשְׁנַת־שֶׁבַע. מכל־הנשים
ותשא־חן (וכן ברוב ספרינו, ובמקצתן ותשא. מכל־הבתולות

עין הסופר

ויממליכה כ"כ | וַיָּשֶׂם כֶּתֶר־מַלְכוּת בְּרֹאשָׁהּ וַיַּמְלִיכֶהָ תַּחַת
גדול כס"מ | וַשְׁתִּי׃ וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ מִשְׁתֶּה גָדוֹל לְכָל־שָׂרָיו 18
למדינות כ"ל מד"ס | וַעֲבָדָיו אֵת מִשְׁתֵּה אֶסְתֵּר וַהֲנָחָה לַמְּדִינוֹת
בתולות כ"כ מד"ס | עָשָׂה וַיִּתֵּן מַשְׂאֵת כְּיַד הַמֶּלֶךְ׃ וּבְהִקָּבֵץ בְּתוּלוֹת 19
ישב דין לאחד חד בכיפרה | שֵׁנִית וּמָרְדֳּכַי יֹשֵׁב בְּשַׁעַר־הַמֶּלֶךְ׃ אֵין אֶסְתֵּר 20
מולדתה כ"מ עליה כ"מ | מַגֶּדֶת מוֹלַדְתָּהּ וְאֶת־עַמָּהּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה עָלֶיהָ
עשה כ"ח | מָרְדֳּכָי וְאֶת־מַאֲמַר מָרְדֳּכַי אֶסְתֵּר עֹשָׂה כַּאֲשֶׁר
הָיְתָה בְאָמְנָה אִתּוֹ׃ ס בַּיָּמִים 21
יושב כס"מ כמ"ח | הָהֵם וּמָרְדֳּכַי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר־הַמֶּלֶךְ קָצַף בִּגְתָן
סריסי כ"מ משמרי כ"ח | וָתֶרֶשׁ שְׁנֵי־סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ מִשֹּׁמְרֵי הַסַּף וַיְבַקְשׁוּ
לשלח כ"מ אחשורש ל' כ"כ וחד כתיב אחשרש | לִשְׁלֹחַ יָד בַּמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרֹשׁ׃ וַיִּוָּדַע הַדָּבָר לְמָרְדֳּכַי 22
וַיַּגֵּד לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַמֶּלֶךְ
ויבקש כ"כ | בְּשֵׁם מָרְדֳּכָי׃ וַיְבֻקַּשׁ הַדָּבָר וַיִּמָּצֵא וַיִּתָּלוּ 23
שְׁנֵיהֶם עַל־עֵץ וַיִּכָּתֵב בְּסֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ ס אַחַר ׀ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה ג 1
אחשורוש כב"כ נמ"ה | גִּדַּל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֶת־הָמָן בֶּן־הַמְּדָתָא

עין הקורא

18 19 וַיָּשֶׂם כֶּתֶר־מלכות · וַהֲנָחָה · מַשְׂאֵת · וּמָרְדֳּכַי יֹשֵׁב בְּשַׁעַר־ ·
21 בא"מ זקן וּמָרְדֳּכַי יֹשֵׁב · שְׁנֵי־סָרִיסֵי (או"ה הַסַּף מסור עליו י"א פתחין, וכן מסור
על שלשת שומרי הסף שבס' מ"ב כ"ה י"ח ולא מצאתים כמנין בשום מקום ובס' קונקרדאנץ
לא מנה רק יו"ד והשמיט אחד והוא דירמי' נ"ב כ"ד וכולהון פתחין אף באס"ף וכ"כ במסרת כל
סף הסף בסף כולהון פתחין אף באס"ף בר מן הדס אשר בַּסַּף, וכ"כ במכלול בשקל פַּל).
3 1 וַיְבַקְשׁוּ · בְּשֵׁם מרדכי · בֶּן־הַמְּדָתָא המ"ס דגשה בכולם ובזה יודע כי הה"א
ברורה ולא מיוסדה (או"ה כל בֶּן־המדתא שבספרא בטעם לבן מלת בֶּן־ראוי לגעיא
כבידה כמבואר במשפטי הטעמים דף כ"ו א' ובפ' עקב י"א כ"ד אצל כף רגלכם, וכספרינו

עין הסופר׃

הָאֲגָגִי וַיְנַשְּׂאֵהוּ וַיָּשֶׂם אֶת־כִּסְאוֹ מֵעַל כָּל־
2 הַשָּׂרִים אֲשֶׁר אִתּוֹ׃ וְכָל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־
בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ כֹּרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לְהָמָן כִּי־כֵן כרעים מא
צִוָּה־לוֹ הַמֶּלֶךְ וּמָרְדֳּכַי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה׃
3 וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ
לְמָרְדֳּכָי מַדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֵת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ׃ מדוע כ"מ עובר מא
4 וַיְהִי בְּאָמְרָם אֵלָיו יוֹם וָיוֹם וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם כאמרם ק' נכ"ף אליהם כב"מ
וַיַּגִּידוּ לְהָמָן לִרְאוֹת הֲיַעַמְדוּ דִּבְרֵי מָרְדֳּכַי ויגידו כב"מ לראות מא
כִּי־הִגִּיד לָהֶם אֲשֶׁר־הוּא יְהוּדִי׃ וַיַּרְא הָמָן הגיד כל"ס
5 כִּי־אֵין מָרְדֳּכַי כֹּרֵעַ וּמִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ וַיִּמָּלֵא כרע ל"ת ומא
6 הָמָן חֵמָה׃ וַיִּבֶז בְּעֵינָיו לִשְׁלֹחַ יָד בְּמָרְדֳּכַי לשלח כ"ח
לְבַדּוֹ כִּי־הִגִּידוּ לוֹ אֶת־עַם מָרְדֳּכָי וַיְבַקֵּשׁ הגידו מא
הָמָן לְהַשְׁמִיד אֶת־כָּל־הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־ להשמיד כ"מ היהודים בכ"כ נמא
7 מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ עַם מָרְדֳּכָי׃ בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן הראשון בכ"מ
הוּא־חֹדֶשׁ נִיסָן בִּשְׁנַת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה לַמֶּלֶךְ ניסן מ"י שתים כל"מ

עין הקורא

כבוכו כם במקלתם העמידוס ובמקלתם השמיטוס) . וַיְנַשְּׂאֵהוּ שי"ן דגושה (וכן כל הבנין
2 הכבד וההתפעל כולם דגושי השי"ן אע"פ שאחריו אל"ף). מֵעַל כָּל־. וכל־עבדי
המלך אשר־בשער. וּמִשְׁתַּחֲוִים. כִּי־כֵן צִוָּה־לוֹ (במקף לא מוכח).
3 4 ומרדכי. יִשְׁתַּחֲוֶה. וַיֹּאמְרוּ עבדי. אשר־בשער. בְּאמרם.
כְּאמרם קרי (והוא חד מן י"א כתיבין בי"ת וקרין כ"ף) לִרְאוֹת הֲיַעַמְדוּ.
5 6 וַיַּרְא. כִּי־אֵין (במקף לא כתיב). וּמִשְׁתַּחֲוֶה. (או"ה בכי"י עַם מרדכי המ"ס
דגוש בעבור התסכרות שתי' אותיו' דומו' זאת בסוף התיב' ואת בראש התיב' שאחרי' וכן דרכו בכל
מקום שיזדמן כזה, וכבר דברתי בזה בפ' האזינו לב מ"ד ע"ש). לְהַשְׁמִיד אֶת־כָּל־
7 הַיְּהוּדִים (כול' דגושי היו"ד) אֲשֶׁר. עַם. הוּא־חֹדֶשׁ נִיסָן (וכן בכי"י הס"א

עין הסופר

הפיל דין ט״ז
פור כט״ז. הגורל ט״ז
שנים כל״מ
מפזר לי׳ וחז
ומפרד לי׳ וחז
מלכותך כ״כ
ודתיהם ט״ז
שנות חו״ק
עשים כחז
שוה ככ״כ
להניחם ט״ז
טוב כ״מ
אשקול כ׳ ט״ז
עשי ח״ז
להביא כ״מ
צרר כ״ח
נתון ט״ז
לעשות כפ״מ
כטוב כ״מ
ספרי כ״ח
הראשון כס״מ
בשלושה כס״מ
הפחות כ״מ

אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הִפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל לִפְנֵי הָמָן
מִיּוֹם ׀ לְיוֹם וּמֵחֹדֶשׁ לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים־עָשָׂר הוּא־
חֹדֶשׁ אֲדָר׃ ס וַיֹּאמֶר הָמָן 8
לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ יֶשְׁנוֹ עַם־אֶחָד מְפֻזָּר וּמְפֹרָד
בֵּין הָעַמִּים בְּכֹל מְדִינוֹת מַלְכוּתֶךָ וְדָתֵיהֶם
שֹׁנוֹת מִכָּל־עָם וְאֶת־דָּתֵי הַמֶּלֶךְ אֵינָם עֹשִׂים
וְלַמֶּלֶךְ אֵין־שֹׁוֶה לְהַנִּיחָם׃ אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב 9
יִכָּתֵב לְאַבְּדָם וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כִּכַּר־כֶּסֶף אֶשְׁקוֹל
עַל־יְדֵי עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה לְהָבִיא אֶל־גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ׃
וַיָּסַר הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתְּנָהּ לְהָמָן 10
בֶּן־הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי צֹרֵר הַיְּהוּדִים׃ וַיֹּאמֶר 11
הַמֶּלֶךְ לְהָמָן הַכֶּסֶף נָתוּן לָךְ וְהָעָם לַעֲשׂוֹת
בּוֹ כַּטּוֹב בְּעֵינֶיךָ׃ וַיִּקָּרְאוּ סֹפְרֵי הַמֶּלֶךְ בַּחֹדֶשׁ 12
הָרִאשׁוֹן בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר יוֹם בּוֹ וַיִּכָּתֵב כְּכָל־
אֲשֶׁר־צִוָּה הָמָן אֶל אֲחַשְׁדַּרְפְּנֵי־הַמֶּלֶךְ וְאֶל־
הַפַּחוֹת אֲשֶׁר ׀ עַל־מְדִינָה וּמְדִינָה וְאֶל־שָׂרֵי עַם

עין הקורא

זלא מתג). הִפִּיל פּוּר. מִיּוֹם ולְיוֹם (עיין משפטי הטעמי׳ דף כט א). הוּא־חֹדֶשׁ.
בְּכֹל. וְדָתֵיהֶם. וְלַמֶּלֶךְ. אם־על־המלך טוֹב. כִּכַּר־כֶּסֶף 9
אשקול על־ידי. קדמא להביא אֶל־גנזי, תביר (ד׳ ז׳) לשקול
על־גנזי וסי׳ ונ׳ עַל יקרתו (הושע יא ז). קדמ׳ וַיָּסַר המלך את־טַבַּעְתּוֹ 10
מֵעַל ידו וַיִּתְּנָהּ, תביר׳ (ח׳ ב׳) וַיָּסַר המלך אֶת־טבעתו אשר העביר
מהמן וַיִּתְּנָהּ. כְּכָל־אשר־צִוָּה המן אֶל־אֲחַשְׁדַּרְפְּנֵי המלך וְאֶל־ 12
הַפַּחוֹת געיא (מ״ה כל פחות הפ״א בפתח לפי עדות הרד״ק במכלול בשקל פֶּעָה.
אֲשֶׁר ׀ עַל־מדינה ומדינה, (לעיל א כב) אֶל־מדינה ומדינה. שָׂרֵי עַם

עין הסופר

וְעַם מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ וְעַם וָעָם כִּלְשׁוֹנוֹ כלשונו ג׳ ט״ז
בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרֹשׁ נִכְתָּב וְנֶחְתָּם בְּטַבַּעַת אחשורש ד׳ כ״ב
13 הַמֶּלֶךְ׃ וְנִשְׁלוֹחַ סְפָרִים בְּיַד הָרָצִים אֶל־כָּל־ ונשלוח ט״ז
מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת־ להשמיד כ״מ להרג דין בה
כָּל־הַיְּהוּדִים מִנַּעַר וְעַד־זָקֵן טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם
אֶחָד בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים־עָשָׂר הוּא־חֹדֶשׁ בשלושה כס״מ שנים כל״מ
14 אֲדָר וּשְׁלָלָם לָבוֹז׃ פַּתְשֶׁגֶן הַכְּתָב לְהִנָּתֵן דָּת לבוז כס״מ
בְּכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה גָּלוּי לְכָל־הָעַמִּים לִהְיוֹת להיות כס״מ
15 עֲתִדִים לַיּוֹם הַזֶּה׃ הָרָצִים יָצְאוּ דְחוּפִים עתדים מ״ק רחופים ט״ז
בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ וְהַדָּת נִתְּנָה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה
ד וְהַמֶּלֶךְ וְהָמָן יָשְׁבוּ לִשְׁתּוֹת וְהָעִיר שׁוּשָׁן לשתות כס״מ שושן כ״מ
1 נָבוֹכָה׃ ס וּמָרְדֳּכַי יָדַע אֶת־כָּל־ נבוכה ט״ז
אֲשֶׁר נַעֲשָׂה וַיִּקְרַע מָרְדֳּכַי אֶת־בְּגָדָיו וַיִּלְבַּשׁ
שַׂק וָאֵפֶר וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר וַיִּזְעַק זְעָקָה
2 גְדוֹלָה וּמָרָה׃ וַיָּבוֹא עַד לִפְנֵי שַׁעַר־הַמֶּלֶךְ גדולה כס״מ ויבוא כס״מ במ״ב
3 כִּי אֵין לָבוֹא אֶל־שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ שָׂק׃ וּבְכָל־ לבוא כס״מ בלבוש כט״ז

עין הקורא

וְעַם· וְעַם וָעָם· נִכְתָּב קמץ, קדמ׳ וְנֶחְתָּם תכינא דמרדכי וְנַחְתּוֹם (אע״ג על נִכְתָּב דעכינא מסור לית, וזה תימה שהרי עוד בספרא לקמן ח׳ ח׳ כי כתב אשר נִכְתָּב בשם המלך ונחתום, ועוד בסוף הספר וְנִכְתָּב בספר, ובדקתי במקרא כ״י ומצאתי הך דעכינ׳ כתב נִכְתָּב בקמץ ומסר עליו ל׳ ר״ל לית קמץ וקף וחביריו הי׳ כתב בפתח, אכן בספרינו שלשתן קמוצים וכן העיד רד״ק במכלול חו״ק קף ס״ט ודף ע׳ והוא ד״פ קף ס״א א׳,
13 גם על ונחתם העיד שהוא קמץ וגם מחבר דילן רשם כולם בקמץ). לְהַשְׁמִיד·
14 15 הַיְּהוּדִים· לְהִנָּתֵן דָּת (עיין לעיל ב׳ יג). הָרָצִים כך תרויהון, במיעוטם תכינא
1 2 (ח׳ י״ד) הָרָצִים· וַיִּלְבַּשׁ שַׂק· וַיִּזְעַק זְעָקָה· וַיָּבוֹא עַד לִפְנֵי
3 שַׁעַר· כִּי אֵין לָבוֹא· בִּלְבוּשׁ שָׂק· קדמא (הך דעכינא) ובכל מְדִינָה

עין הסופר

מְדִינָה וּמְדִינָה מְקוֹם אֲשֶׁר דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ
מַגִּיעַ אֵבֶל גָּדוֹל לַיְּהוּדִים וְצוֹם וּבְכִי וּמִסְפֵּד
שַׂק וָאֵפֶר יֻצַּע לָרַבִּים׃ וַתָּבוֹאינָה נַעֲרוֹת אֶסְתֵּר 4
וְסָרִיסֶיהָ וַיַּגִּידוּ לָהּ וַתִּתְחַלְחַל הַמַּלְכָּה מְאֹד
וַתִּשְׁלַח בְּגָדִים לְהַלְבִּישׁ אֶת־מָרְדֳּכַי וּלְהָסִיר
שַׂקּוֹ מֵעָלָיו וְלֹא קִבֵּל׃ וַתִּקְרָא אֶסְתֵּר לַהֲתָךְ 5
מִסָּרִיסֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר הֶעֱמִיד לְפָנֶיהָ וַתְּצַוֵּהוּ
עַל־מָרְדֳּכָי לָדַעַת מַה־זֶּה וְעַל־מַה־זֶּה׃ וַיֵּצֵא הֲתָךְ 6
אֶל־מָרְדֳּכָי אֶל־רְחוֹב הָעִיר אֲשֶׁר לִפְנֵי שַׁעַר־
הַמֶּלֶךְ׃ וַיַּגֶּד־לוֹ מָרְדֳּכַי אֵת כָּל־אֲשֶׁר קָרָהוּ 7
וְאֵת ׀ פָּרָשַׁת הַכֶּסֶף אֲשֶׁר אָמַר הָמָן לִשְׁקוֹל
עַל־גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ בַּיְּהוּדִיים לְאַבְּדָם׃ וְאֶת־פַּתְשֶׁגֶן 8
כְּתָב־הַדָּת אֲשֶׁר־נִתַּן בְּשׁוּשָׁן לְהַשְׁמִידָם נָתַן
לוֹ לְהַרְאוֹת אֶת־אֶסְתֵּר וּלְהַגִּיד לָהּ וּלְצַוּוֹת

מקום כל״מ
מגיע כ״מ
גדול כס״מ
וצום ט״ז
ותבואינה ט״ז ונ״ל ויתיר י׳
[illegible] לי׳ וט״ז
וסריסיה מל״מ
ויגידו כס״מ
מאד כל״מ
להלביש ט״ז
ולהסיר ט״ז
מסריסי כ״מ
העמיד ט״ז
רחוב כ״מ
לשקול ט״ז
ביהודיים ו׳ כ״כ יתיר י׳
להשמידם ט״ז
להראות כ״מ
ולהגיד ט״ז
ולצוות ט״ז

עין הקורא

ומדינ׳ רביע, תכיכ׳ (ס״ו) ובכל מדינ׳ ומדינ׳ אזל׳. מקום אשר דבר־אבל.
שק ואפר. ותבואינ׳ לא ק׳ י׳. נערות אסתר. ותקרא אסתר להתך 4 5
(כן נקוד בעיה״ק שלי התי״ו בפתח וכ״ה במ״ג של רע״ה, וכן ויצא התך, אך בכ״י גם בכ״י כ״ד
כולם בקמץ). אשר העמיד. אשר לפני שער. ויגד־לו מרדכי. 6 7
ואת פרשת. המן לשקול (וכ״ה בתלים׳ גם בכ״י כ״ד נסנמ״ג רע״ה ואחרי׳
קדמונים). על־גנזי (עיין לעיל ג ט). ואת־פתשגן כתב־הדת במיעוטם 8
כתב־ (והכל השוה שבהם שהתי״ו קמוצ׳, גם הרד״ק בשרשים שלו בשרש יקר אמר בפשיטות
כי כל כתב קמוץ בין בסמוך בין במוכרת, אע״פ שבמכלול בחלק פעל כדד בו כרא׳ שלבתחל׳
מספקא ליה ולבסוף פשיטא ליה, גם בן בלעם והר״מ הנקדן הזכירו המסרת האומרת י״ג
דגוקים וקמצן וזה חד מנהון כמו שהזכרתי לעיל א׳ ד׳). אשר־נתן. נתן לו

עין הקורא

עָלֶיהָ לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ לְהִתְחַנֶּן־לוֹ וּלְבַקֵּשׁ לבוא כס"מ
9 מִלְּפָנָיו עַל־עַמָּהּ׃ וַיָּבוֹא הֲתָךְ וַיַּגֵּד לְאֶסְתֵּר ויבוא כס"מ נמ"ג
10 אֵת דִּבְרֵי מָרְדֳּכָי׃ וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַהֲתָךְ וַתְּצַוֵּהוּ
11 אֶל־מָרְדֳּכָי׃ כָּל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ וְעַם מְדִינוֹת
הַמֶּלֶךְ יוֹדְעִים אֲשֶׁר כָּל־אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר־יָבוֹא ידעים חז יבוא כס"מ
אֶל־הַמֶּלֶךְ אֶל־הֶחָצֵר הַפְּנִימִית אֲשֶׁר לֹא־יִקָּרֵא הפנימית כ"כ
אַחַת דָּתוֹ לְהָמִית לְבַד מֵאֲשֶׁר יוֹשִׁיט־לוֹ הַמֶּלֶךְ להמית כ"כ יושיט מד"מ
אֶת־שַׁרְבִיט הַזָּהָב וְחָיָה וַאֲנִי לֹא נִקְרֵאתִי שרביט כל"ט נמ"א נקראתי כ"כ
12 לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ זֶה שְׁלוֹשִׁים יוֹם׃ וַיַּגִּידוּ לבוא כס"מ שלשים מל"ע ויגידו כס"מ
13 לְמָרְדֳּכָי אֵת דִּבְרֵי אֶסְתֵּר׃ וַיֹּאמֶר מָרְדֳּכַי לְהָשִׁיב להשיב כ"מ
אֶל־אֶסְתֵּר אַל־תְּדַמִּי בְנַפְשֵׁךְ לְהִמָּלֵט בֵּית־הַמֶּלֶךְ
14 מִכָּל־הַיְּהוּדִים׃ כִּי אִם־הַחֲרֵשׁ תַּחֲרִישִׁי בָּעֵת החרש כ"כ תחרישי מ"ז
הַזֹּאת רֶוַח וְהַצָּלָה יַעֲמוֹד לַיְּהוּדִים מִמָּקוֹם יעמוד מ"ז ממקום כל"מ
אַחֵר וְאַתְּ וּבֵית־אָבִיךְ תֹּאבֵדוּ וּמִי יוֹדֵעַ אִם־ יודע מ"ז

עין הקורא

לְהִתְחַנֶּן־לוֹ· וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַהֲתָךְ (וכ"ה בכ"י נוקף אך בקמץ) בחכ"יס
10 וַתֹּאמֶר אסתר לַהֲתָךְ (וכ"ה בכ"י של כ"ד וברוב ספרינו). קדמא' דותקרא אסתר
(שבפסוק ה) ותצוהו עַל מרדכי, תכיכ' דותאמר אסתר ותצוהו אֶל מרדכי וסי' עַל עבדתו וְאֶ
משאו (במדב' ד יט), עַל מרדכי ב' דסמיכי בקריא' ותקרא אסתר להתך, וימלא הטן.
11 כָּל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ לית ר"פ בספרא (ושארא ר"פ דספרא וכל). וְעַם מְדִינוֹת,
בחכ"י וְעַם־מְדִינוֹת· אֲשֶׁר כָּל־אִישׁ וְאִשָּׁה אשר יָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ·
אֲשֶׁר לֹא־יִקָּרֵא· יוֹשִׁיט־לוֹ· שַׁרְבִיט הבי"ת רפ' להקל כמו יִשְׁפֵּה, פרקין.
וְחָיָה כלקרי' וְהָיָה במ"א אם בת היא וְחָיָה (שמו' א טז) לֹא נִקְרֵאתִי· שְׁלֹשִׁים
12 13 יוֹ· וַיַּגִּידוּ לְמָרְדֳּכָי לית זקף קמץ בספר'· אַל־תְּדַמִּי· מִכָּל· כִּי אִם־הַחֲרֵשׁ
14 תַּחֲרִישִׁי·(כל היהודי' ביהודי' ליהודי' היהודי כול' דגשי היו"ד) וְאַתְּ· וּמִי יוֹדֵעַ·

עין הסופר

לְעֵת כָּזֹאת הִגַּעַתְּ לַמַּלְכוּת׃ וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר 15

להשיב כ״מ / כנוס מח — 16 לְהָשִׁיב אֶל־מָרְדֳּכָי׃ לֵךְ כְּנוֹס אֶת־כָּל־הַיְּהוּדִים

ואוכל מח — הַנִּמְצְאִים בְּשׁוּשָׁן וְצוּמוּ עָלַי וְאַל־תֹּאכְלוּ

שלשת כמ״ז — וְאַל־תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לַיְלָה וָיוֹם גַּם־אֲנִי

ונערתי מ״ז / אצום מח / אבוא מ״ז — וְנַעֲרֹתַי אָצוּם כֵּן וּבְכֵן אָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר

ויעבר ס״ז — 17 לֹא־כַדָּת וְכַאֲשֶׁר אָבַדְתִּי אָבָדְתִּי׃ וַיַּעֲבֹר מָרְדֳּכָי

וַיַּעַשׂ כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוְּתָה עָלָיו אֶסְתֵּר׃ וַיְהִי ׀ בַּיּוֹם ה

1

השלישי כ״מ / ותעמד ס״ז — הַשְּׁלִישִׁי וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת וַתַּעֲמֹד בַּחֲצַר

הפנימית כ״כ / נכח כמ״ז — בֵּית־הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ וְהַמֶּלֶךְ

יושב כס״ט כמ״א — יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ בְּבֵית הַמַּלְכוּת נֹכַח פֶּתַח

כראות כס״ט — 2 הַבָּיִת׃ וַיְהִי כִרְאוֹת הַמֶּלֶךְ אֶת־אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה

עמדת מ״ז / ויושט מח — עֹמֶדֶת בֶּחָצֵר נָשְׂאָה חֵן בְּעֵינָיו וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ

שרביט כל״ע כמ״א — לְאֶסְתֵּר אֶת־שַׁרְבִיט הַזָּהָב אֲשֶׁר בְּיָדוֹ וַתִּקְרַב

השרביט כל״ע כמ״א — 3 אֶסְתֵּר וַתִּגַּע בְּרֹאשׁ הַשַּׁרְבִיט׃ וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ

מַה־לָּךְ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וּמַה־בַּקָּשָׁתֵךְ עַד־חֲצִי

4 הַמַּלְכוּת וְיִנָּתֵן לָךְ׃ וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ

טוב כ״מ / יבוא כס״ט — טוֹב יָבוֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן הַיּוֹם אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־

עין הקורא

16 כָּזֹאת. הִגַּעַתְּ. וְצוּמוּ עָלַי וְאַל־תֹּאכְלוּ וְאַל־ ל״ת דסמיך תִּשְׁתּוּ. גַּם ל״ת

דסמיך אֲנִי (או״ה בכל ספק יש כאן טעות סופר שהרי כל מנעות פסוק וגם אני כר מן ה׳ וגם

17 אני כמו שמסור במערכת ערך אן). אָצוּם. אשר לא־כַדָּת. וַיַּעֲבֹר. צִוְּתָה.

1 וַתַּעֲמֹד. נֹכַח. (או״ה נכי״ פֶּתַח התי״ו במאריך וכבר דברתי מזה בפ׳ עקב

ט׳ כ״ג ע״ש). וְהמלך יושב. בְּבֵית המלכות ל״ת דסמיך וחד בֵּית

2 המלכות דגס ושתי (לעיל א ט). ויהי כִּרְאוֹת. נָשְׂאָה חֵן. וַתִּגַּע ב׳ ככף הכרוב

3 4 (מ״א ו כז) וחד וַתִּגַּע (שמו׳ ד כה) ומה בַּקָּשָׁתֵךְ. וְיִנָּתֶן־לָךְ. אם־על־המלך.

(תמוז ו') עין הסופר

5 עָשִׂיתִי לוֹ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַהֲרוּ אֶת־הָמָן לַעֲשׂוֹת לעשות כס"מ
אֶת־דְּבַר אֶסְתֵּר וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן אֶל־הַמִּשְׁתֶּה ויבא נ' מ"ז כספר'
6 אֲשֶׁר־עָשְׂתָה אֶסְתֵּר: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר
בְּמִשְׁתֵּה הַיַּיִן מַה־שְּׁאֵלָתֵךְ וְיִנָּתֵן לָךְ וּמַה־
7 בַּקָּשָׁתֵךְ עַד־חֲצִי הַמַּלְכוּת וְתֵעָשׂ: וַתַּעַן אֶסְתֵּר
8 וַתֹּאמַר שְׁאֵלָתִי וּבַקָּשָׁתִי: אִם־מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֵי
הַמֶּלֶךְ וְאִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב לָתֵת אֶת־שְׁאֵלָתִי טוב כ"מ
וְלַעֲשׂוֹת אֶת־בַּקָּשָׁתִי יָבוֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן אֶל־ ולעשות כס"מ יבוא כס"מ
הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה לָהֶם וּמָחָר אֶעֱשֶׂה כִּדְבַר
9 הַמֶּלֶךְ: וַיֵּצֵא הָמָן בַּיּוֹם הַהוּא שָׂמֵחַ וְטוֹב לֵב וטוב כ"מ
וְכִרְאוֹת הָמָן אֶת־מָרְדֳּכַי בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ וְלֹא־קָם וכראות כס"מ
וְלֹא־זָע מִמֶּנּוּ וַיִּמָּלֵא הָמָן עַל־מָרְדֳּכַי חֵמָה:
10 וַיִּתְאַפַּק הָמָן וַיָּבוֹא אֶל־בֵּיתוֹ וַיִּשְׁלַח וַיָּבֵא אֶת־ ויבוא כס"מ כמ"ב ויבא כ"כ
11 אֹהֲבָיו וְאֶת־זֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ: וַיְסַפֵּר לָהֶם הָמָן אהביו כמ"ז
אֶת־כְּבוֹד עָשְׁרוֹ וְרֹב בָּנָיו וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר גִּדְּלוֹ כבוד כס"מ ורב מ"ז
הַמֶּלֶךְ וְאֵת אֲשֶׁר נִשְּׂאוֹ עַל־הַשָּׂרִים וְעַבְדֵי הַמֶּלֶךְ:
12 וַיֹּאמֶר הָמָן אַף לֹא־הֵבִיאָה אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה הביאה ט"ז
עִם־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־עָשָׂתָה כִּי אִם־אוֹתִי עשתה כ"כ אותי דין ט"ז
13 וְגַם־לְמָחָר אֲנִי קָרוּא־לָהּ עִם־הַמֶּלֶךְ: וְכָל־זֶה קרוא כ"כ
אֵינֶנּוּ שֹׁוֶה לִי בְּכָל־עֵת אֲשֶׁר אֲנִי רֹאֶה אֶת־מָרְדֳּכַי שוה כס"ב ראה מ"ז

עין הקורא

5 6 8 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַהֲרוּ · מַה־שְּׁאֵלָתֵךְ וְיִנָּתֵן לָךְ · וְאִם־עַל־הַמֶּלֶךְ ·
9 יָבוֹא הַמֶּלֶךְ · אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה · וּמָחָר · וְלֹא־קָם · עַל־מָרְדֳּכַי ·
11 12 וְאֵת · וְאֵת אֲשֶׁר נִשְּׂאוֹ עַל־ · אַף לֹא־הֵבִיאָה (מלעיל ככל קריריו)
13 (וכמשפטו וכ"כ רד"ק נטרצו) · כִּי אִם־אוֹתִי וְגַם־ · אֲנִי קָרוּא־לָהּ · מָרְדֳּכַי

היהודי יושב בשער המלך׃ ותאמר לו זרש 14
אשתו וכל־אהביו יעשו־עץ גבה חמשים אמה
ובבקר ׀ אמר למלך ויתלו את־מרדכי עליו ובא
עם־המלך אל־המשתה שמח וייטב הדבר לפני
המן ויעש העץ׃ ס בלילה ו 1
ההוא נדדה שנת המלך ויאמר להביא את־ספר
הזכרנות דברי הימים ויהיו נקראים לפני
המלך׃ וימצא כתוב אשר הגיד מרדכי על־ 2
בגתנא ותרש שני סריסי המלך משמרי הסף
אשר בקשו לשלח יד במלך אחשורוש׃ ויאמר 3
המלך מה־נעשה יקר וגדולה למרדכי על־זה
ויאמרו נערי המלך משרתיו לא־נעשה עמו דבר׃
ויאמר המלך מי בחצר והמן בא לחצר 4
בית־המלך החיצונה לאמר למלך לתלות את־
מרדכי על־העץ אשר־הכין לו׃ ויאמרו נערי 5
המלך אליו הנה המן עמד בחצר ויאמר המלך

עין הסופר
יושב כס״ע נמ״ס
אהביו כח״ז
גבה כ״ח
אמר מ״ז
ויתלו כ״ב
עליו כס״מ
ובא מ״ז
וייטב כ״מ
להביא כ״מ
הזכרנות מ״ק
ויהיו כ״כ
כתוב ט״ז
הגיד כל״מ
בגתנא כ״כ
סריסי כ״מ
משמרי כ״ח
לשלח כ״ח
אחשורוש
ככ״כ נמ״כ
וגדולה מ״ז ודגוש
החיצונה מל״מ
לתלות ט״ז
הכין כ״מ
אליו כס״מ
עמד כס״ח

עין הקורא

היהודי יושב· יעשו־עץ· ובבקר ׀· בלילה ההוא (א״ה בכי״ גם 14
1 בכ״י כ״ד גם במ״ג רע״ח ויאמר בטעם רביע וכן כראה)· ויהיו נקראים איכו בכלל
ויהיו י״א המכניס במס״ה (המסרה הזאת הלא היא כתובה בפ׳ תרומה כ״ו כ״ד ויהיו תאמים).
על־בגתנא· שני סריסי (א״ה הסף חד מן פתחין באתנח וכ״כ בעל טעמי המקר׳ 2
והרד״ק במכלול בשקל פל· בקשו הקו״ף רפ׳ בס״ס המדויקי׳ כאבירו לעיל ב׳ ט״ו, וע״ש).
(מה־נעשה, וכן מה־לעשות שבסמוך הממין לאוי׳ למתיגה כבידה דוגמת מה־ 3
לעשות דלעיל א׳ טו)· ויאמרו משרתיו (א״ה עין בחומש מאור עינים אלי בפ׳ 4
מקרי״ו י׳ א״נ יעמד חי)· החיצונה לאמר למלך לתלות· ויאמרו נערי· 5

עין הסופר

6 יָבוֹא׃ וַיָּבוֹא הָמָן וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ מַה־לַּעֲשׂוֹת — יבוא כס"ם / ויבוא כס"ם גס"ג / לעשות כס"ם
בָּאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ וַיֹּאמֶר הָמָן
בְּלִבּוֹ לְמִי יַחְפֹּץ הַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת יְקָר יוֹתֵר מִמֶּנִּי׃ — יחפץ ח"ז / לעשות כס"ם / יותר ט"ז
7 וַיֹּאמֶר הָמָן אֶל־הַמֶּלֶךְ אִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ
8 בִּיקָרוֹ׃ יָבִיאוּ לְבוּשׁ מַלְכוּת אֲשֶׁר לָבַשׁ־בּוֹ — יביאו ט"ז / לבוש כס"מ
הַמֶּלֶךְ וְסוּס אֲשֶׁר רָכַב עָלָיו הַמֶּלֶךְ וַאֲשֶׁר נִתַּן כֶּתֶר — עליו כל קרי' ט"ז / כמ"ל בסמים ידעס
מַלְכוּת בְּרֹאשׁוֹ׃ וְנָתוֹן הַלְּבוּשׁ וְהַסּוּס עַל־יַד־אִישׁ — ונתון כס"ע / הלבוש כ"מ
9 מִשָּׂרֵי הַמֶּלֶךְ הַפַּרְתְּמִים וְהִלְבִּישׁוּ אֶת־הָאִישׁ — והלבשו ס"י
אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ וְהִרְכִּיבֻהוּ עַל־הַסּוּס — והרכיבהו ט"ז וח"ז / בכל כ"מ וכ"י ובגנדות / המסרה ניגדן לך
בִּרְחוֹב הָעִיר וְקָרְאוּ לְפָנָיו כָּכָה יֵעָשֶׂה לָאִישׁ — ברחב כ"מ
10 אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהָמָן
מַהֵר קַח אֶת־הַלְּבוּשׁ וְאֶת־הַסּוּס כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ — הלבוש כ"מ
וַעֲשֵׂה־כֵן לְמָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי הַיּוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ — היושב ט"ז
11 אַל־תַּפֵּל דָּבָר מִכֹּל אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ׃ וַיִּקַּח הָמָן
אֶת־הַלְּבוּשׁ וְאֶת־הַסּוּס וַיַּלְבֵּשׁ אֶת־מָרְדֳּכָי
וַיַּרְכִּיבֵהוּ בִּרְחוֹב הָעִיר וַיִּקְרָא לְפָנָיו כָּכָה יֵעָשֶׂה — וירכיבהו ט"ז / ברחוב כ"ם
12 לָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ׃ וַיָּשָׁב מָרְדֳּכַי
אֶל־שַׁעַר הַמֶּלֶךְ וְהָמָן נִדְחַף אֶל־בֵּיתוֹ אָבֵל
13 וַחֲפוּי רֹאשׁ׃ וַיְסַפֵּר הָמָן לְזֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ וּלְכָל־
אֹהֲבָיו אֵת כָּל־אֲשֶׁר קָרָהוּ וַיֹּאמְרוּ לוֹ חֲכָמָיו — אהביו כח"ז.

עין הקורא

8 9 אֲשֶׁר לָבַשׁ־בּוֹ · הַלְּבוּשׁ · עַל־יַד־אִישׁ · הַפַּרְתְּמִים · קלמ׳ וְקָרְאוּ
10 לְפָנָיו כָּכָה, תניכ׳ וַיִּקְרָא לְפָנָיו כָּכָה · וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהָמָן מַהֵר
12 13 קַח אֶת־הַלְּבוּשׁ · וַעֲשֵׂה־כֵן · וַחֲפוּי · וַיְסַפֵּר הָמָן · וּלְכָל־אֹהֲבָיו
(מ"ה נכי"י אֹהֲבָיו, ועיין בס' אחרי מות ט"ז י' בקומץ מאור עינים ע"ב). וַיֹּאמְרוּ לוֹ

עין הסופר

וְזֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ אִם מִזֶּרַע הַיְּהוּדִים מָרְדֳּכַי אֲשֶׁר
הַחִלּוֹתָ לִנְפֹּל לְפָנָיו לֹא־תוּכַל לוֹ כִּי־נָפוֹל
14 תִּפּוֹל לְפָנָיו׃ עוֹדָם מְדַבְּרִים עִמּוֹ וְסָרִיסֵי
הַמֶּלֶךְ הִגִּיעוּ וַיַּבְהִלוּ לְהָבִיא אֶת־הָמָן אֶל־
הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־עָשְׂתָה אֶסְתֵּר׃ וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ ז 1
2 וְהָמָן לִשְׁתּוֹת עִם־אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה׃ וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר גַּם בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי בְּמִשְׁתֵּה הַיַּיִן
מַה־שְּׁאֵלָתֵךְ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וְתִנָּתֵן לָךְ וּמַה־
3 בַּקָּשָׁתֵךְ עַד־חֲצִי הַמַּלְכוּת וְתֵעָשׂ׃ וַתַּעַן אֶסְתֵּר
הַמַּלְכָּה וַתֹּאמַר אִם־מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ הַמֶּלֶךְ
וְאִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב תִּנָּתֶן־לִי נַפְשִׁי בִּשְׁאֵלָתִי
4 וְעַמִּי בְּבַקָּשָׁתִי׃ כִּי נִמְכַּרְנוּ אֲנִי וְעַמִּי
לְהַשְׁמִיד לַהֲרוֹג וּלְאַבֵּד וְאִלּוּ לַעֲבָדִים

החלות כ״ב
לנפל ח״ו
נפול ט״ו
תפול ט״ו
עודם ט״ו
הגיעו ט״ו
ויבהלו ח״ו
להביא כט״ו
ויבא נ׳ ח״ו בבפר״ם
לשתות נפ״ט
בעיניך כפ״מ
ט״ב כ״מ
להשמיד כ״מ
להרוג דין ט״ו

עין הקורא

ב׳ דסמיכי בטעם דגש החרם (ר״ל ב׳ פעמי׳ מצאנו במקרא ויאמרו לו השוין בטעם והלמ״ד דגוש בלא מבטל וסי׳ דין וחבירו ויאמרו לו החרם בס׳ שופטי׳ י״א י״ט, ועוד תרין ויאמרו לא כמו שמסור במס״ג בס׳ ויקרא על ויאמרו לא כי ברחוב נלין, וכן מסור במס״ג דדה״י סי׳ ה׳, גם הר״מ הנקדן בספרו שבגליון המערכת בדין דחיק הזכיר ארבעתן בכלל הדגושין בלא מבטל, לכן דברי המכלול דח״ק דף ק״ה ב׳ גם דף ק״ט א׳ (והוא דף פ״ח א׳ ודף כ״א ב׳ מדפוס פירדא) שהזכיר ויאמרו לו חכמיו בכלל רפויי הלמ״ד צ״ע). אִם־מִזֶּרַע במקצתן אִם מִזֶּרַע (וכן בכ״י אִם מִזֶּרַע עיין לעיל ג׳ ו׳ גם ה׳ א׳). אשר הַחִלּוֹתָ (בכ״י לְפָנָיו הלמ״ד דגוש בעבור הלמ״ד הקודמת) לֹא־תוּכַל לוֹ (גם הלמ״ד לּוֹ דגוש בכ״י מטעם הנ״ל).
2 וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ לאסתר גַּם. מַה־שְּׁאֵלָתֵךְ. וְתִנָּתֵן לָךְ. וַתַּעַן אסתר 3
המלכה ותֹּאמַר. ואם־על־המלך. תִּנָּתֶן־לִי (וכן בכ״י של כ״ד ובמ״ג רע״ח במקף, אבל בכ״י תִּנָּתֶן וי״ס תִּנָּתֶן). (או״ה וְאִלּוּ ב׳ במסרה ואלו חיה וקהלת ז׳ ו׳ ושניהם דגושי הלמ״ד ומלרע).

עין הסופר

וְלִשְׁפָחוֹת נִמְכַּרְנוּ הֶחֱרַשְׁתִּי כִּי אֵין הַצָּר שֹׁוֶה ולשפחות מ״ז שֹׁוֶה בכ״כ
5 בְּנֵזֶק הַמֶּלֶךְ׃ ס וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וַיֹּאמֶר לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה מִי הוּא זֶה אחשורוש כ״מ נמ״פ
וְאֵי־זֶה הוּא אֲשֶׁר־מְלָאוֹ לִבּוֹ לַעֲשׂוֹת כֵּן׃ לעשׂות כס״מ
6 וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִישׁ צַר וְאוֹיֵב הָמָן הָרָע הַזֶּה ואויב מ״ז
7 וְהָמָן נִבְעַת מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה׃ וְהַמֶּלֶךְ
קָם בַּחֲמָתוֹ מִמִּשְׁתֵּה הַיַּיִן אֶל־גִּנַּת הַבִּיתָן וְהָמָן הביתן כ״מ
עָמַד לְבַקֵּשׁ עַל־נַפְשׁוֹ מֵאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה כִּי רָאָה
8 כִּי־כָלְתָה אֵלָיו הָרָעָה מֵאֵת הַמֶּלֶךְ׃ וְהַמֶּלֶךְ
שָׁב מִגִּנַּת הַבִּיתָן אֶל־בֵּית ׀ מִשְׁתֵּה הַיַּיִן וְהָמָן
נֹפֵל עַל־הַמִּטָּה אֲשֶׁר אֶסְתֵּר עָלֶיהָ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ נפל חז עליה כ״מ
הֲגַם לִכְבּוֹשׁ אֶת־הַמַּלְכָּה עִמִּי בַּבָּיִת הַדָּבָר לכבוֹשׁ ט״ז
9 יָצָא מִפִּי הַמֶּלֶךְ וּפְנֵי הָמָן חָפוּ׃ וַיֹּאמֶר חַרְבוֹנָה חרבונה מ״ז וכתיב ה׳
אֶחָד מִן־הַסָּרִיסִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ גַּם הִנֵּה־הָעֵץ הסריסים כ״מ
אֲשֶׁר־עָשָׂה הָמָן לְמָרְדֳּכַי אֲשֶׁר דִּבֶּר־טוֹב טוב כ״מ .

עין הקורא

5 הֶחֱרַשְׁתִּי כִּי׃ הַצָּר׃ וַיֹּאמֶר׃ מִי הוּא זֶה וְאֵי־זֶה הוּא׃
6 (או״ה במכלול בשקל פל אמר צַר בפתח, הַצָּר ב׳ קמצין כי לפני הימים, (זכרי׳ ח׳)
כי נמכרנו, ומה שכתוב בשקל פָּל ויש שבעה קמצין הוא ט״ס וצ״ל ויש קמצין, גם במכלול כ״י
ליתא מלת שבעה). נִבְעַת (או״ה בכל ספרינו גם בכ״י של כ״ד העי״ן בפתח והמסרה עליו
ב׳ כי נבעת מפני חרב דדה״א כ״א ל׳, וגם הוא בפתח בספרינו, אך בנ׳ כ״י אשר לי כי נבעת קמוץ
ומסר עליו בָּ׳ ור״ל ב׳ זקפין קמצין, ובכ״י גם והמן נבעת קמץ ומסר ב׳ ותו לא מידי).
7 וְהַמֶּלֶךְ קָם (י״ס וְהַמֶּלֶךְ). וְהַמֶּלֶךְ שָׁב׃ אֶל־בֵּית ׀ מִשְׁתֵּה, במקצת׳ אֶל־
8 בֵּית׃ וְהָמָן נֹפֵל (עיין משפטי הטעמי׳ דף ל״ה א). גַּם הִנֵּה־הָעֵץ אֲשֶׁר־
9 עָשָׂה הָמָן י״ו נטעם (עיין משפה״ט דף כ״ד א׳). לְמָרְדֳּכַי אֲשֶׁר דִּבֶּר־טוֹב׃

עין הסופר

(עמוד ח')

עמד כס"ת גבה כ"ת — עַל־הַמֶּלֶךְ עֹמֵד בְּבֵית הָמָן גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה
תלהו מ"ז — וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ תְּלֻהוּ עָלָיו׃ וַיִּתְלוּ אֶת־הָמָן 10
הכין כ"מ — עַל־הָעֵץ אֲשֶׁר־הֵכִין לְמָרְדֳּכָי וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ
שָׁכָכָה׃ ס ח 1 בַּיּוֹם הַהוּא
נָתַן הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה אֶת־
צרר כ"ת היהודיים י' כ"כ יתיר יו"ד — בֵּית הָמָן צֹרֵר הַיְּהוּדִיִּים וּמָרְדֳּכַי בָּא לִפְנֵי
הגידה כ"מ — הַמֶּלֶךְ כִּי־הִגִּידָה אֶסְתֵּר מַה הוּא־לָהּ׃ 2 וַיָּסַר
העביר מ"ז — הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבַּעְתּוֹ אֲשֶׁר הֶעֱבִיר מֵהָמָן וַיִּתְּנָהּ
לְמָרְדֳּכָי וַתָּשֶׂם אֶסְתֵּר אֶת־מָרְדֳּכַי עַל־בֵּית
ותוסף מ"ז — הָמָן׃ ס 3 וַתּוֹסֶף אֶסְתֵּר
ותפל מ"ז רגליו מ"ז — וַתְּדַבֵּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַתִּפֹּל לִפְנֵי רַגְלָיו וַתֵּבְךְּ
להעביר מ"ז — וַתִּתְחַנֶּן־לוֹ לְהַעֲבִיר אֶת־רָעַת הָמָן הָאֲגָגִי
וְאֵת מַחֲשַׁבְתּוֹ אֲשֶׁר חָשַׁב עַל־הַיְּהוּדִים׃
ויושט מ"ז שרבט דין ח"ז — 4 וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֵת שַׁרְבִט הַזָּהָב וַתָּקָם
ותעמד כ"ת — אֶסְתֵּר וַתַּעֲמֹד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ 5 וַתֹּאמֶר אִם־עַל־
טוב כ"מ — הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם־מָצָאתִי חֵן לְפָנָיו וְכָשֵׁר הַדָּבָר
וטובה מ"ז להשיב כ"מ — לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְטוֹבָה אֲנִי בְּעֵינָיו יִכָּתֵב לְהָשִׁיב
אֶת־הַסְּפָרִים מַחֲשֶׁבֶת הָמָן בֶּן־הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי
מדינות כ"ל מד"מ — אֲשֶׁר כָּתַב לְאַבֵּד אֶת־הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־מְדִינוֹת

עין הקורא

1 בַּיּוֹם הַהוּא נָתַן ה' א' טוב נתן (ר"ל תספסית אחד טוב הטעים קדמ', וכ"ה בכי").
2 3 מַה הוּא־לָהּ, במקצת' מַה־הוּא. הֶעֱבִיר מֵהָמָן וַיִּתְּנָהּ. וַתִּתְחַנֶּן־
4 לוֹ לְהַעֲבִיר את־רָעַת. וְאֵת מַחֲשַׁבְתּוֹ. אֵת שַׁרְבִט. וַתַּעֲמֹד.
5 וַתֹּאמֶר. וְאִם־מָצָאתִי חֵן. וְכָשֵׁר הַדָּבָר לִפְנֵי. הַסְּפָרִים
מַחֲשֶׁבֶת. לְאַבֵּד את כל היהודים, כך נכתב מחוק כל ורלאיתי מסור בספרי'

עין הסופר

6 הַמֶּלֶךְ׃ כִּי אֵיכָכָה אוּכַל וְרָאִיתִי בָּרָעָה אֲשֶׁר־ איככה כ"ט אוכל כ"ט
יִמְצָא אֶת־עַמִּי וְאֵיכָכָה אוּכַל וְרָאִיתִי בְּאָבְדַן וראיתי כל"ט
7 מוֹלַדְתִּי׃ ס וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מולדתי ט"ז
אֲחַשְׁוֵרֹשׁ לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וּלְמָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי אחשורש ד׳ כ"כ
הִנֵּה בֵית־הָמָן נָתַתִּי לְאֶסְתֵּר וְאֹתוֹ תָּלוּ עַל־ ואתו כמ"ת
8 הָעֵץ עַל אֲשֶׁר־שָׁלַח יָדוֹ בַּיְּהוּדִיִּים׃ וְאַתֶּם ביהודיים ו׳ כ"כ יתיר י׳
כִּתְבוּ עַל־הַיְּהוּדִים כַּטּוֹב בְּעֵינֵיכֶם בְּשֵׁם כטוב כט"ז
הַמֶּלֶךְ וְחִתְמוּ בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ כִּי־כְתָב אֲשֶׁר־
נִכְתָּב בְּשֵׁם־הַמֶּלֶךְ וְנַחְתּוֹם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ ונחתום ט"ז
9 אֵין לְהָשִׁיב׃ וַיִּקָּרְאוּ סֹפְרֵי־הַמֶּלֶךְ בָּעֵת־הַהִיא להשיב כ"ט ספרי כ"ח
בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי הוּא־חֹדֶשׁ סִיוָן בִּשְׁלוֹשָׁה השלישי כ"מ סיון כ"כ
וְעֶשְׂרִים בּוֹ וַיִּכָּתֵב כְּכָל־אֲשֶׁר־צִוָּה מָרְדֳּכַי בשלשה כס"ט
אֶל־הַיְּהוּדִים וְאֶל הָאֲחַשְׁדַּרְפְּנִים וְהַפַּחוֹת והפחות כ"ט

עין הקורא

את־היהודים ג׳ דסמיכי בספרא כתב לחבר, מנשאים, וזאת המסר׳ מאוסרת, ויש ספרי׳ שמסור בהם כל סיפרא את כל היהודים נמ"א מנשאים את היהודי׳, וזאת המסרה לוקחה מן מכ"ה ואין כן באילו ז׳ אספמים המדויקים (או"ה במסרת כ"י שלי מצאתי מסור כל
6 ל׳ המסרה המאושרת שהזכיר). אֲשֶׁר כך נטפחא בכל־מדינות המלך׃ כִּי
אֵיכָכָה אוּכַל וְרָאִיתִי׃ אשר־ימצא סכ"ר תמנא, וְאֵיכָכָה כולהון מלרע
8 במ"ג דפשטתי (ש"ר), וְרָאִיתִי בְּאָבְדַן וְאַתֶּם כִּתְבוּ׃ כִּי־כְתָב אשר־
9 נכתב בְּשֵׁם־(ע"ל ג יב). וְנַחְתּוֹם׃ וַיִּקָּרְאוּ סִפְרֵי־המלך בָּעֵת־הַהִיא
במיעוטם בָּעֵת (או"ה הרד"ק במכלול בשקל פֵּל כתב בפשיטות שֵׁן עֵת במקף ישוב סגול אף אם איננו כמוך למלה זעירא, ע"ש וכבר דברתי בחומש מאור עינים שלי בפ׳ מצורע ט"ו כ"ה גם בפ׳ האזינו ל"ב כ"ה, והכי"ת של בָּעֶת־ מתוג כמשפטו המבואר במשפה"ט דף כ׳ א׳ ובפ׳ נשא ט"ו א). סִיוָן בשלושה ועשרים בּוֹ׃ כְּכָל־אשר־צוה מרדכי
אל־היהודים ואל הָאֲחַשְׁדַּרְפְּנִים׃ (או"ה בכ"י של כ"ד ואל־האחשדרפני׳

עין הסופר

המדינות כ"ל מד"ם | ושרי המדינות אשר מהדו ועד־כוש שבע
מהדו כל"מ | ועשרים ומאה מדינה מדינה ומדינה
כלשנו דין מז | ככתבה ועם ועם כלשנו ואל־היהודים
וכלשונם מז, ויכתב כמז | ככתבם וכלשונם: ויכתב בשם המלך 10
אחשורש ד' כ"כ, ויחתם מז | אחשורש ויחתם בטבעת המלך וישלח ספרים
רכבי כ"מ | ביד הרצים בסוסים רכבי הרכש האחשתרנים
בני הרמכים: אשר נתן המלך ליהודים 11
ולעמד מז | אשר בכל־עיר ועיר להקהל ולעמד על־נפשם
להשמיד כ"מ, ולהרג דין מז, חיל כס"מ | להשמיד ולהרג ולאבד את־כל־חיל עם ומדינה
אתם דין סז, לבוז כס"מ | הצרים אתם טף ונשים ושללם לבוז: ביום 12
בשלושה כס"מ | אחד בכל־מדינות המלך אחשורוש בשלושה
שנים כל"מ | עשר לחדש שנים־עשר הוא־חדש אדר:
פתשגן הכתב להנתן דת בכל־מדינה ומדינה 13

עין הקורא

והפחות וכן בסונכינו ואחרי', ובלא פסק, ובמ"ג רע"ק וא' האחשדרפנים גם הוא בלא פסק, ובכ"י וא' האחשדרפנים והפחות גם הוא בלא פסק והפחות בת"ג)
ושרי המדינות כן, ס"א ואל שרי ולא כן. אשר ׀ מהדו ׀ ועד־כוש (במ"ס אשר)· שבע ועשרים· ועם ועם· וא' היהודים· ויכתב בשם· 10
בסוסים· האחשתרנים· הרמכים· ליהודים אשר ׀ (כן הוא בעין 11
הקורא שלי וא"כ אשר מונח לגרמי' עם מארכתו מרכא, ובכ"י ליהודים ׀ אשר ׀ בכל־ עיר ועיר, וכן בכ"י של כ"ד גם בסונכינו גם במ"ג של רע"ק, ובמערכת דדפוסא מנה ליהודי' בכלל פסקין דספרא)· להקהל· ולעמד· להשמיד· ולהרוג ולאבד לית דסמיך ואתרא להרוג ולאבד, מסו"ה (וכ"ה בכל כ"י גם בדפוס סונכינו, גם בחלופי דספרא מסר כל ספרא להרג ולאבד במ"א ולהרג ולאבד אשר כתן המלך, גם במערכת אות א' ק ומנה יתיה בשיטה מן ס"ב יתידאין כ' מילין כסבין וי"ו ולית להון זוגא, ועוד במערכת אות למ"ד הוא נמנה בכלל ק"ס יתידאין מתחילין ול וסי' וכו', לכן אין בו שום ספק)· להנתן דת· 13

גָּלוּי לְכָל־הָעַמִּים וְלִהְיוֹת הַיְּהוּדִיִּים עֲתוֹדִים
14 לַיּוֹם הַזֶּה לְהִנָּקֵם מֵאֹיְבֵיהֶם׃ הָרָצִים רֹכְבֵי
הָרֶכֶשׁ הָאֲחַשְׁתְּרָנִים יָצְאוּ מְבֹהָלִים
וּדְחוּפִים בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ וְהַדָּת נִתְּנָה בְּשׁוּשַׁן
15 הַבִּירָה׃ ס וּמָרְדֳּכַי יָצָא ׀
מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וָחוּר
וַעֲטֶרֶת זָהָב גְּדוֹלָה וְתַכְרִיךְ בּוּץ וְאַרְגָּמָן
16 וְהָעִיר שׁוּשָׁן צָהֲלָה וְשָׂמֵחָה׃ לַיְּהוּדִים הָיְתָה
17 אוֹרָה וְשִׂמְחָה וְשָׂשֹׂן וִיקָר׃ וּבְכָל־מְדִינָה
וּמְדִינָה וּבְכָל־עִיר וָעִיר מְקוֹם אֲשֶׁר דְּבַר־
הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ מַגִּיעַ שִׂמְחָה וְשָׂשׂוֹן לַיְּהוּדִים
מִשְׁתֶּה וְיוֹם טוֹב וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים
ט 1 כִּי־נָפַל פַּחַד־הַיְּהוּדִים עֲלֵיהֶם׃ וּבִשְׁנֵים עָשָׂר

עין הסופר
ולהיות כס"מ
היהודיים ו׳ כ"כ
עתידים קרי
מאיביהם כס"מ
רכבי כ"ח
מבהלים מ"ח
ודחופים מ"ל
בלבוש כ"ע
וחור כ"כ
גדולה כס"מ
ותכריך מ"ל
בוץ כ"מ
אורה מ"ל
וששן דין ח"ל
מקום כל"מ
מגיע כ"מ
וששון דין מ"ל
טוב כ"מ
עליהם כס"מ
ובשנים כל"מ

עין הקורא

וְלִהְיוֹת ב׳ תגלו (וכ"ה במערכת ערך היה ולהיות ב׳ וסי׳ בני עתה לו תגלו (דה"ב כ"ט י"א) פתשגן הכתב להנתן). הַיְּהוּדִיִּים לא קרי יו"ד. עֲתוֹדִים עֲתִידִים קרי.
14 הָרָצִים במיעוט׳ הָרָצִים. 15 וּמָרְדֳּכַי יָצָא. וְתַכְרִיךְ כן (ר"ל במרכ׳ לא במקף) צָהֲלָה בכולם כן בברור, ויש קוראים צָהֲלָה ואומרים פתרונם צָהֲלָה וְשָׂמֵחָה שמות עומדים לנקבה ואינו כך כי אם פעולות עוברות לנקב׳, וכמשך וְשָׂמֵחָה כמו בושה וְחָפֵרָה (ירמי׳ טו ט) הכהן וְטָהֵרָה (ויקר׳ יב ח) ולולא הסילוק המפסיק היה נקוד וְשִׂמְחָה, ואילו היה כפתרונם היה נקוד וּשְׂמֵחָה, כמו אם הבנים שְׂמֵחָה שהוא
16 גם הנקבה וכן הדקדיק בברור. הָיְתָה כן. אוֹרָה. קדמא דאזלא (לעיל ד׳ ג׳) וּבְכָל־
17 מְדִינָה וּמְדִינָה מְקוֹם, תניב׳ דסמכה וּבְכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה וּבְכָל־עִיר וָעִיר מְקוֹם אֲשֶׁר. מִשְׁתֶּה וְיוֹם. מִתְיַהֲדִים (עיין משפטי הטעמים קף כ"ו ב׳). קדמ׳ כִּי־נָפַל פַּחַד־הַיְּהוּדִים, תניגא (שבסמוך) כִּי־נָפַל
1 פַּחַד־מָרְדֳּכַי וסימן מזרע היהודים מרדכי. וּבִשְׁנֵים עָשָׂר.

עין הסופר
בשלשה כס"ט
הגיע כ"ם
להעשות כ"ע
איבי מח
לשלט טז
ונהפוך מח
בשנאיהם כמח
לשלח כ"ם
לפניהם כ"כ

חֹדֶשׁ הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר יוֹם בּוֹ אֲשֶׁר
הִגִּיעַ דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ לְהֵעָשׂוֹת בַּיּוֹם אֲשֶׁר
שִׂבְּרוּ אֹיְבֵי הַיְּהוּדִים לִשְׁלוֹט בָּהֶם וְנַהֲפוֹךְ
הוּא אֲשֶׁר יִשְׁלְטוּ הַיְּהוּדִים הֵמָּה בְּשֹׂנְאֵיהֶם׃
נִקְהֲלוּ הַיְּהוּדִים בְּעָרֵיהֶם בְּכָל־מְדִינוֹת 2
הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לִשְׁלֹחַ יָד בִּמְבַקְשֵׁי רָעָתָם
וְאִישׁ לֹא־עָמַד לִפְנֵיהֶם כִּי־נָפַל פַּחְדָּם עַל־כָּל־
הָעַמִּים׃ וְכָל־שָׂרֵי הַמְּדִינוֹת וְהָאֲחַשְׁדַּרְפְּנִים 3

עין הקורא

אֲדָר, כל אֲדָר קמץ, בשלוֹשׁה עשׂר יום. אשר הִגִּיעַ דְּבַר. בַּיּוֹם
אשר שִׂבְּרוּ. וְנַהֲפוֹךְ. נִקְהֲלוּ היהוּדים. במבקשׁי. ואישׁ. 2
ק בפניהם ס"א לפניהם ולא כן (או"ה בתיבה זאת נחלקו הסופרים והספרים מגיהים
קדמוניות, והנה בכ"י אשר לי כתב לִפניהם ומסר בגליונו עמד° לפניהם לית דכוותיה,
גם בכ"י של שנת כ"ד כתיב לפניהם בלמ"ד ובלי שום מסר', גם בדפוס שונצינו של שנת רמ"ח
לפניהם וכן במ"ג ויניציא של שנת רע"ח כתוב לפניהם ובגליונו כתב ס"א
בפניהם, והחכם הש"ן בעל מנחת שי כתב כדברים האלה: ואיש לא עמד לפניהם בכמה
ספרי הדפוס ובקצת ספרים כ"י כתוב בפניהם וכן מתורגם באפיהון, אכן בהרבה
מקראות כ"י וגם בדפוסי' קדמוני' כתוב לפניהם בלמ"ד, וגם א' כ"י ישן כתוב שכן ניתקן
בהלל"י, וכתב החכם לונזאנו שכן עיקר, עוד מצאתי במקרא של החכם הנזכר שעל
פסוק ולא עמד איש בפניהם (יהושע כא מב) נמסר ב' ונקטו, ודין, ע"כ, ופי' ונקטו ר"ל פסוק
האמור ביחזק' ו' ט' (גם אנכי וזה מצאתי לשון המסרה הזאת במקרא כ"י של שנת כ"ד) ונקטו
בפניהם, ומהכא שמעינן דדין דאסתר כתוב לפניהם בלמ"ד, וכן מצאתי במחזור קדמון,
עכ"ל, ואחרי שכל מיני מסרות הנ"ל מסכימות עם אותן הספרים הכותבין לפניהם בלמ"ד
לכן מחויבין אנו לשמוע להם, ויש לחשוב על מחבר דילן יהב"י שהוא לא ראה אותם להיותן
בלתי נמצאות כ"א במקצת כ"י, שאילו ראה אותן הי' לו להזכירן ולהכחישן כמו שעשה במסר'
דאת כל היהודים שהזכיר לעיל ח' ה'). על־כל־הָעַמִּים. וכל־שָׂרֵי. 3

עין הסופר

והפחות ועשי המלאכה אשר למלך מנשאים — והפחות כ"מ ועשי מז

את־היהודים כי־נפל פחד־מרדכי עליהם: — עליהם בס"מ

4 כי־גדול מרדכי בבית המלך ושמעו הולך — גדול כס"מ

בכל־המדינות כי־האיש מרדכי הולך וגדול: — הולך ב' מז

5 ויכו היהודים בכל־איביהם מכת־חרב והרג — איביהם כ"מ מז

6 ואבדן ויעשו בשנאיהם כרצונם: ובשושן — בשנאיהם כמז כרצונם מז

הבירה הרגו היהודים ואבד חמש מאות — מאות כ"מ

7 איש: ואת

פרשנדתא ואת — פרשנדתא הי"ו וצירה

דלפון ואת — דלפון

8 אספתא: ואת

פורתא ואת — פ'רתא מז

אדליא ואת

9 ארידתא: ואת — ארידתא מ"ז

פרמשתא ואת — פרמשתא שי"ן וצירה

אריסי ואת — אריסי מ"ז

ארידי ואת — ארידי מ"ז

10 ויזתא: עשרת — ויזתא וי"ו צריך וי"ן וצירה

עין הקורא

4 מנשאים את־היהודים כ' דסמיכי בספרא. כי־גדול. ושמעו הולך.
5 בכל־איביהם מכת־חרב. והרג, במיעוטס מכת חרב והרג
6 ואבדן (בכי"י ואבדן). הבירה הרגו. חמש מאות. ואת
7 פרשנדתא. ואת־דלפון כל ואת דעבירא בפסק ובלא מקף. אספתא.
8 פורתא. אדליא. ארידתא. ואת פרמשתא ואת אריסי (בכ"י
9 ארסי נקמץ) ארידי נפתח ובכיה' מ"י כתיבן). ואת ויזתא. עשרת
10

עין הקורא

(ינמויד י׳) ימ״ינט ברותב

צרר כ״מ בְּנֵי הָמָן בֶּן־הַמְּדָתָא צֹרֵר הַיְּהוּדִים
הָרָגוּ וּבַבִּזָּה לֹא שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם׃ בַּיּוֹם 11
ההרוגים ט״ז הַהוּא בָּא מִסְפַּר הַהֲרוּגִים בְּשׁוּשַׁן
הַבִּירָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ 12
לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה הָרְגוּ
מאות כ״מ הַיְּהוּדִים וְאַבֵּד חֲמֵשׁ מֵאוֹת אִישׁ וְאֵת
עֲשֶׂרֶת בְּנֵי־הָמָן בִּשְׁאָר מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ
מֶה עָשׂוּ וּמַה־שְּׁאֵלָתֵךְ וְיִנָּתֵן לָךְ וּמַה־
עוד כס״מ בַּקָּשָׁתֵךְ עוֹד וְתֵעָשׂ׃ וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר 13
אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יִנָּתֵן גַּם־מָחָר
לעשות כס״מ לַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּשׁוּשָׁן לַעֲשׂוֹת כְּדָת
הַיּוֹם וְאֵת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי־הָמָן יִתְלוּ
להעשות כ״מ עַל־הָעֵץ׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהֵעָשׂוֹת 14

עין הקורא

בְּנֵי׃ וּבַבִּזָּה כן כולם בענין. וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ׃ חֲמֵשׁ מֵאוֹת׃ וְאֵת׃ 12
בִּשְׁאָר כן יקמין׃ מֶה׃ וּמַה־ לית דסמיך שְׁאֵלָתֵךְ (כי אחריו מַה שאלתך בלא
וי״ו.) וְיִנָּתֵן׃ וּמַה־בַּקָּשָׁתֵךְ עוֹד כן ברוב המדויקים וכן נראה כי קשת טורח להעמיד
מלת עוד אחר התביר בטפח׳ כשלא קדמו משרתו, ושמא בשביל שהראשונים וּמַה־בַּקָּשָׁתֵךְ
עַד־חֲצִי הַמַּלְכוּת נהגו העולם לקרוא גם את זה בתביר, ואם הי׳ בכאן בין בקשתך
ובין עוד תיבה אחת למשרת לא נמנע התביר מן בקשתך (או״ה מצאנו לֹא יֵחָשֵׁב לוֹ
פִּגּוּל יִהְיֶה בפ׳ צו ז׳ י״ח וזה נראה כמתנגד לדבריו אלה והי׳ לו להטעים לֹא יֵחָשֵׁב־לוֹ
אכן כבר כתבתי במשפטי הטעמים דף ל״ד ב׳ כי אחר הרביע לא יתכן הטפחא מבלתי התמנעות
התביר ביניהם, וא״ת עדיין הי׳ לו להטעים לֹא יֵחָשֵׁב־לוֹ פִּגּוּל יִהְיֶה? דע והבן
שזה לא יתכן כלל שהרי הטפחא מפסיק יותר מן התביר שלפניו והי׳ המובן ממנו שלא יחשב לו
פגול וזה הפך הכונ׳, לכן הוכרח להטעים לו בטפחא ותביר לפניו). וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר 13
אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב׃ כְּדָת הַיּוֹם (כבר הזכרתי לעיל א׳ ט״ו כי כולם קמצין,

כֵּן וַתִּנָּתֵן דָּת בְּשׁוּשָׁן וְאֵת עֲשֶׂרֶת
15 בְּנֵי־הָמָן תָּלוּ׃ וַיִּקָּהֲלוּ הַיְּהוּדִיים אֲשֶׁר
בְּשׁוּשָׁן גַּם בְּיוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ
אֲדָר וַיַּהַרְגוּ בְשׁוּשָׁן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אִישׁ
16 וּבַבִּזָּה לֹא שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם׃ וּשְׁאָר
הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בִּמְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ
נִקְהֲלוּ ׀ וְעָמֹד עַל־נַפְשָׁם וְנוֹחַ
מֵאֹיְבֵיהֶם וְהָרוֹג בְּשֹׂנְאֵיהֶם חֲמִשָּׁה
וְשִׁבְעִים אָלֶף וּבַבִּזָּה לֹא שָׁלְחוּ
17 אֶת־יָדָם׃ בְּיוֹם־שְׁלוֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ
אֲדָר וְנוֹחַ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ וְעָשֹׂה
18 אֹתוֹ יוֹם מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה׃ וְהַיְּהוּדִיים
אֲשֶׁר־בְּשׁוּשָׁן נִקְהֲלוּ בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר
בּוֹ וּבְאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ וְנוֹחַ בַּחֲמִשָּׁה
עָשָׂר בּוֹ וְעָשֹׂה אֹתוֹ יוֹם מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה׃
19 עַל־כֵּן הַיְּהוּדִים הַפְּרָזִים הַיֹּשְׁבִים

עין הסופר

היהודיים ו׳ כ״כ
שלש חז
מאות כ״מ
במדינות כ״ל מל״מ
ויעמד חז
ונוח כ״מ
מאיביהם כ״ס חז
והרג טז
בש:איהם כחז
שלושה כס״מ
ונוח כ״מ
ועשה כ׳ וכ״כ
אתו כס״ת
והיהודיים ו׳ כ״כ
בשלושה כס״מ
ונוח כ״מ
ועשה כ׳ וכ״כ
אתו כס״ת
הפריזים יתיר ו׳
הישבים כס״ח

עין הקורא

גם בכ״י מסר כאן ג׳ סמוכין וקמצין) . וַתִּנָּתֵן דָּת כן מלרע בשביל הטפחא של דָּת (וכ״ה
15 בכ״י) . וַיִּקָּהֲלוּ (או״ה המסרה עליו ב׳ בטעם על משה ועל אהרן דפ׳ קרח י״ג, ובניהם
כמשפטם המבואר במשפטי הטעמים דף כ״א סוף ע״א גם בסוף פ׳ וזאת הברכה אבל ולכל
האותות ולא כן וַיִּקָּהֲלוּ אל המלך שלמה דמ״א ח׳ ב׳) . הַיְּהוּדִיים אשר־בְּשׁוּשָׁן
גַּם (בְּיוֹם בקדמא בס״מ וכ״י וכן עיקר כמשפטו המבואר במשפה״ט דף י״ט ב׳ ודף כ״ה א׳).
16 וַיַּהַרְגוּ בְשׁוּשָׁן . וּשְׁאָר (בכ״י מסר עליו כולהון קמצין, וכ״כ במכלול בשקל פְּעַל).
17 אשר בִּמְדִינוֹת . נִקְהֲלוּ ׀ וְעָמֹד . בארבעה עשר בּוֹ וְעָשֹׂה . יוֹם
18 מִשְׁתֶּה כך תרויהון . נִקְהֲלוּ בשלושׁ׳ עשר בּוֹ . קדמ׳ ודרים פסיק עַל־כֵּן, תנ״כ׳

עין הסופר

(הפרזות מ״ז / עשים כמ״ז) בְּעָרֵי הַפְּרָזוֹת עֹשִׂים אֵת יוֹם אַרְבָּעָה
עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר שִׂמְחָה וּמִשְׁתֶּה וְיוֹם
(ומשלחנ׳ בענינא / ולפין וח״ז / מנות כ״מ / ויכתב כמ״ז) טוֹב וּמִשְׁלֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ׃
וַיִּכְתֹּב מָרְדֳּכַי אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה 20
וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל־כָּל־הַיְּהוּדִים
אֲשֶׁר בְּכָל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ
(הקרובים מ״ז / והרחוקים מ״ז / לקים ג׳ וכ״כ / להיות כס״מ / עשים כמ״ז) הַקְּרוֹבִים וְהָרְחוֹקִים׃ לְקַיֵּם עֲלֵיהֶם 21
לִהְיוֹת עֹשִׂים אֵת יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר
לְחֹדֶשׁ אֲדָר וְאֵת יוֹם־חֲמִשָּׁה עָשָׂר
בּוֹ בְּכָל־שָׁנָה וְשָׁנָה׃ כַּיָּמִים אֲשֶׁר־ 22
(מאיביהם כ״ס מ״ח) נָחוּ בָהֶם הַיְּהוּדִים מֵאֹיְבֵיהֶם וְהַחֹדֶשׁ
(מיגון מ״ז) אֲשֶׁר נֶהְפַּךְ לָהֶם מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה
(לעשות כס״מ / אותם דין ט״ז / ומשלח נ׳ בענינא) וּמֵאֵבֶל לְיוֹם טוֹב לַעֲשׂוֹת אוֹתָם
(ולפין וח״ז / מנות כ״מ:) יְמֵי מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה וּמִשְׁלֹחַ מָנוֹת אִישׁ
(ומתנות ט״ז / לאבינים ה״ז / לעשות כס״מ) לְרֵעֵהוּ וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיֹנִים׃ וְקִבֵּל 23
הַיְּהוּדִים אֵת אֲשֶׁר־הֵחֵלּוּ לַעֲשׂוֹת וְאֵת

עין הקורא

(פסוק כ״ו) עַל־כֵּן ת׳ בטעם (ר״ל המסר׳ על כך תכינ׳ הוא ת׳ בטעם, וגם לפרשהו).
עֹשִׂים אֵת. (או״ה י״ס יֹום במוכח וי״ס יוֹם באולא, וכבת המחלוקת הזה כתבתי בחומש
מאור עינים על בפ׳ מקץ מ״א ל׳ אבל וקמו שבע שני׳). וּמִשְׁלוֹחַ כך תרויהון דענינא ס״ג
רפ׳, אבל מִשְׁלוֹחַ ידי (ש״א כ״ו י״א) לית דגש יש בו פתרון אחר. אֶת־הַדְּבָרִים. 20
אֶל־כָּל־הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־מְדִינוֹת. הַקְּרוֹבִים וְהָרְחוֹקִים.
(בס״מ וכ״י לְקַיֵּם ביו״ד אחד לבד וכן כל חביריו). אֵת. כַּיָּמִים ד׳ בקריאה (וסי׳ בפ׳ 21 22
דברים ה׳ מ״ו). אֲשֶׁר־נָחוּ כן ברונס. אֲשֶׁר נֶהְפַּךְ לָהֶם. לְיוֹם טוֹב.
יְמֵי מִשְׁתֶּה. (או״ה וְקִבֵּל הַיְּהוּדִים כן כתב וק׳) אֵת אֲשֶׁר־הֵחֵלּוּ. וְאֵת. 23

עין הסופר

24 אֲשֶׁר־כָּתַב מָרְדֳּכַי אֲלֵיהֶם׃ כִּי הָמָן בֶּן אליהם כב"ש
הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי צֹרֵר כָּל־הַיְּהוּדִים חָשַׁב צרר כ"ח
עַל־הַיְּהוּדִים לְאַבְּדָם וְהִפִּל פּוּר הוּא והפל דין ח"ז פור כמ"ז
25 הַגּוֹרָל לְהֻמָּם וּלְאַבְּדָם׃ וּבְבֹאָהּ לִפְנֵי הגורל ט"ז ובבאה ח"ז
הַמֶּלֶךְ אָמַר עִם־הַסֵּפֶר יָשׁוּב מַחֲשַׁבְתּוֹ ישוב ע"ז
הָרָעָה אֲשֶׁר־חָשַׁב עַל־הַיְּהוּדִים עַל־רֹאשׁוֹ
26 וְתָלוּ אֹתוֹ וְאֶת־בָּנָיו עַל־הָעֵץ׃ עַל־כֵּן אתו כמ"ח
קָרְאוּ לַיָּמִים הָאֵלֶּה פוּרִים עַל־שֵׁם הַפּוּר פורים ט"ז הפור כע"ז
עַל־כֵּן עַל־כָּל־דִּבְרֵי הָאִגֶּרֶת הַזֹּאת וּמָה־
27 רָאוּ עַל־כָּכָה וּמָה הִגִּיעַ אֲלֵיהֶם׃ קִיְּמוּ הגיע כ"מ אליהם כמ"ע
וְקִבֵּל* הַיְּהוּדִים ׀ עֲלֵיהֶם ׀ וְעַל־זַרְעָם וְעַל וקבלו קרי. עליהם כב"מ
כָּל־הַנִּלְוִים עֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲבוֹר לִהְיוֹת יעבור כ' כספר וע"ז להיות כב"מ
עֹשִׂים אֵת שְׁנֵי הַיָּמִים הָאֵלֶּה כִּכְתָבָם עשים כ"ח

עין הקורא

24 צֹרֵר כָּל־הַיְּהוּדִים (ובכ"י מסר על זה לית דסמיך ואחרא צרר היהודים). וְהִפִּל פּוּר
25 הוּא הַגּוֹרָל. וּלְאַבְּדָם (הוי"ו במתיגה כנידה כמשפט). אָמַר עִם־הַסֵּפֶר.
26 אֲשֶׁר־חָשַׁב. עַל־כֵּן קָרְאוּ ה' בטעם (או"ה במסרה דילן מסור עליו בגליונו
עַל־כֵּן ה' ר"פ בטעם, ובפ' וישלח בפסוק על כן לא יאכלו מסור עליו ט' בטעם פזר גדול גם
מנה שם ט' במס"ג, ובמקרא כ"י מסר עליו ח' בטעם גם מנה ח' והשמיט ממנינם כי על כן הוא
מרפא דירמי' ל"חד', וכל הלשונות האה כבונים מגדרים מתחלפין, כי ח' אינון עַל כֵּן וחד
כִּי עַל כֵּן הרי ט' וחמשה מנהון ריש פסוק דוק ותמצא). עַל־כֵּן עַל־כָּל־דִּבְרֵי.
27 וּמָה־רָאוּ עַל־כָּכָה. קִיְּמוּ וְקִבֵּל וקבלו קרי, הַיְּהוּדִים ׀ עֲלֵיהֶם ח'
פסוקין תלשין ופסקין (וכמבו במסרה דילן בדה"ב סי' ל"ה ובשמע מזה שהפסק הוא אחר התלשא
ובכל חביריו, גם במערכת מנה יתיה בכלל פסקין דספרא, ובמקרא כ"י בפסקין דאבתר מנה
קימו וקבלו ב' בו, וכן בהרב' ספרי הדפוס יש כאן ב' פסקין והיינו פסק אחר היהודי' ואחר
עליהם). וְעַל כָּל־הַנִּלְוִים עֲלֵיהֶם. אֶת־שְׁנֵי הַיָּמִים במיעוטם אֵת שְׁנֵי.

עין הסופר

28 וְכִזְמַנָּ֑ם בְּכָל־שָׁנָ֖ה וְשָׁנָֽה׃ וְהַיָּמִ֣ים הָ֠אֵלֶּה
נִזְכָּרִ֨ים וְנַעֲשִׂ֜ים בְּכָל־דּ֣וֹר וָד֗וֹר דור ודור שניהם מ׳ז
מִשְׁפָּחָה֙ וּמִשְׁפָּחָ֔ה מְדִינָ֥ה וּמְדִינָ֖ה וְעִ֣יר
וָעִ֑יר וִימֵ֞י הַפּוּרִ֣ים הָאֵ֗לֶּה לֹ֤א יַֽעַבְרוּ֙ הפורים דין מ׳ז
מִתּ֣וֹךְ הַיְּהוּדִ֔ים וְזִכְרָ֖ם לֹא־יָס֥וּף יסוף מ׳ז
29 מִזַּרְעָֽם׃ ס וַתִּכְתֹּ֨ב אֶסְתֵּ֧ר ותכתב מ׳ו ותי״ו רבתא
הַמַּלְכָּ֛ה בַת־אֲבִיחַ֖יִל וּמָרְדֳּכַ֥י הַיְּהוּדִ֖י אביחיל מ׳
אֶת־כָּל־תֹּ֑קֶף לְקַיֵּ֗ם אֵ֣ת אִגֶּ֧רֶת הַפֻּרִ֛ים תקף לית ומ׳ו לקים כ״כ
30 הַזֹּ֖את הַשֵּׁנִֽית׃ וַיִּשְׁלַ֨ח סְפָרִ֜ים אֶל־כָּל־ הפרים ג׳ מ׳ו
הַיְּהוּדִ֗ים אֶל־שֶׁ֨בַע וְעֶשְׂרִ֤ים וּמֵאָה֙
מְדִינָ֔ה מַלְכ֖וּת אֲחַשְׁוֵר֑וֹשׁ דִּבְרֵ֥י שָׁל֖וֹם שלום כס״מ
31 וֶאֱמֶֽת׃ לְקַיֵּ֡ם אֶת־יְמֵי֩ הַפֻּרִ֨ים הָאֵ֜לֶּה לקים כ״כ הפרים ג׳ מ׳ו
בִּזְמַנֵּיהֶ֗ם כַּאֲשֶׁ֨ר קִיַּ֜ם עֲלֵיהֶ֗ם מָרְדֳּכַ֤י קים כב״כ עליהם כב״מ
הַיְּהוּדִי֙ וְאֶסְתֵּ֣ר הַמַּלְכָּ֔ה וְכַאֲשֶׁ֥ר
קִיְּמ֛וּ עַל־נַפְשָׁ֖ם וְעַל־זַרְעָ֑ם דִּבְרֵ֥י קימו כ״כ
32 הַצֹּמ֖וֹת וְזַעֲקָתָֽם׃ וּמַאֲמַ֣ר אֶסְתֵּ֔ר הצומות מד״מ
קִיַּ֕ם דִּבְרֵ֥י הַפֻּרִ֖ים הָאֵ֑לֶּה וְנִכְתָּ֖ב קים כב״כ הפרים ג׳ מ׳ו
1 בַּסֵּֽפֶר׃ ס וַיָּשֶׂם֩ הַמֶּ֨לֶךְ אחשרש אחשרש כתיב אחשורוש קרי

עין הקורא

28 והיָּמִים הָאֵלֶּה׃ בכל־דּוֹר וָדוֹר׃ וְעִיר וָעִיר לית דסמיך וכל׳ קריא׳ עִיר
29 וָעִיר, מס״ה ומסו״ה. וִימֵי׃ לֹא יַעַבְרוּ׃ ותכתב׃ את־כל־תֹּקֶף׃
30 אֵת אִגֶּרֶת כן נטוכים, נמקנתס אֵת־׃ אל־כל־היהודים׃ (או״ה נס״מ וכ״י
31 לְקַיֵּם ביו״ד אחד לבד ככל חבריו, ואם איתא שזה יצא מכללם הי׳ לו לבעל המסרה להזכירו
32 ולהוציאו מן הכלל.) דִּבְרֵי הַפּוּרִים (לאפוקי דִּבְרֵי הַפֻּרִים כמו שהוא במ״ס).
1 וְנִכְתָּב (ע״לג׳ י״ג). וַיָּשֶׂם׃ אחשרש׃ מם אחשורוש ק׳ (או״ה גם זה

2 מַס עַל־הָאָרֶץ וְאִיֵּי הַיָּם׃ וְכָל־מַעֲשֵׂה
תָקְפּוֹ וּגְבוּרָתוֹ וּפָרָשַׁת גְּדֻלַּת מָרְדֳּכַי
אֲשֶׁר גִּדְּלוֹ הַמֶּלֶךְ הֲלוֹא־הֵם
כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי
3 מָדַי וּפָרָס׃ כִּי ׀ מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי מִשְׁנֶה
לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְגָדוֹל לַיְּהוּדִים וְרָצוּי
לְרֹב אֶחָיו דֹּרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ וְדֹבֵר
שָׁלוֹם לְכָל־זַרְעוֹ׃

עין הסופר
ואיי כ״כ
וגבורתו מ״ו
גדלת ח״ו
הלוא מ״ו ואלף
כתובים מ״ו
אחשורוש
כב״כ במ״ה
וגדול כס״מ
לרב ח״ו
דרש ח״ו
ודבר ח״ו
שלום כס״מ

סכום פסוקי דמגלת אסתר מאה וששים ושבעה
וסי׳ פנואל, וחציו ותען אסתר, וסדריו ה׳.

עין הקורא

חד מן פסקתא דספרא במערכת ערך פס, ולכן אחשורוש בדרגא ככתוב באשפ״ה דף כ״ט א׳).
2 תָקְפּוֹ׃ למלכי מָדַי וּפָרָס (לאפוקי למלכי מדי כמו שהוא במ״ס, ובמסרת כל
3 סיפרא פרס ומדי במ״א למלכי מדי ופרס). כִּי ׀ נהגו קצת חזנים להתחיל אחרי הקהל מרדכי
היהודי אחרי המלך הראשון (ר״ל אחר המפסיק הראשון שבפסוק זה והוא הלגרמי) וטוב הדבר
בעיני, אמנם רוב החזנים מתחילין משנה למלך אחשורוש. (א״ה לְרֹב בס״ת
קדמונים וכ״י ח״ו וכן עיקר עפ״ה האומרת לרב ב׳ מלא וסי׳ פרצו (דה״א ד׳ ל״ח) והותר (דה״ב
ל״א י׳) ועל שכיה׳ מקור נגליונ׳ ב׳ מלא, ועוד במסורה כל קריאה לְרֹב במ״א ורצוי לרב אחיו).

חזק ונתחזק:

אחר שסיים לקרות כורך המגלה כולה ומברכין.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם האל הרב
את ריבנו והדן את דיננו והנוקם את נקמתנו
והמשלם גמול לכל אויבי נפשנו והנפרע
לנו מצרינו: ברוך אתה יי הנפרע לעמו
ישראל מכל־צריהם האל המושיע:

צו שחרית זאגט מאן היר גלייך שושנת יעקב.

פ״ס א״ב

אשר הניא עצת גוים ויפר מחשבות ערומים: בקום
עלינו אדם רשע נצר זדון מזרע עמלק: גאה בעשרו וכרה
לו בור וגדלתו יקשה לו לכד: דמה בנפשו ללכוד ונלכד
בקש להשמיד ונשמד מהרה: המן הודיע איבת אבותיו
ועורר שנאת אחים לבנים · ולא זכר רחמי שאול כי
בחמלתו על אגג נולד אויב: זמם רשע להכרית צדיק
ונלכד טמא בידי טהור: חסד גבר על שגגת אב ורשע
הוסיף חטא על חטאיו: טמן בלבו מחשבות ערומיו
ויתמכר לעשות רעה: ידו שלח בקדושי אל כספו נתן
להכרית זכרם: כראות מרדכי כי יצא קצף ודתי המן
נתנו בשושן: לבש שק וקשר מספד וגזר צום וישב על
האפר: מי זה יעמוד לכפר שגגה ולמחול חטאת עון
אבותינו: נץ פרח מלולב הן הדסה עמדה לעורר ישנים:
סריסיה הבהילו להמן להשקותו יין חמת תנינים: עמד
בעשרו ונפל ברשעו עשה לו עץ ונתלה עליו: פיהם
פתחו כל־יושבי תבל כי פור המן נהפך לפורנו: צדיק
נחלץ מיד רשע אויב נתן תחת נפשו: קימו עליהם לעשות

פּוּרִים וְלִשְׂמוֹחַ בְּכָל־שָׁנָה וְשָׁנָה׃ רָאִיתָ אֶת־תְּפִלַּת מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר· הָמָן וּבָנָיו עַל הָעֵץ תָּלִיתָ׃

שׁוֹשַׁנַּת יַעֲקוֹב צָהֲלָה וְשָׂמֵחָה בִּרְאוֹתָם יַחַד תְּכֵלֶת מָרְדְּכָי׃ תְּשׁוּעָתָם הָיִיתָ לָנֶצַח וְתִקְוָתָם בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר׃ לְהוֹדִיעַ שֶׁכָּל־קֹוֶיךָ לֹא יֵבשׁוּ וְלֹא יִכָּלְמוּ לָנֶצַח כָּל־הַחוֹסִים בָּךְ׃ אָרוּר הָמָן אֲשֶׁר בִּקֵּשׁ לְאַבְּדִי. בָּרוּךְ מָרְדְּכַי הַיְּהוּדִי׃ אֲרוּרָה זֶרֶשׁ אֵשֶׁת מַפְחִידִי. בְּרוּכָה אֶסְתֵּר בַּעֲדִי׃ וְגַם חַרְבוֹנָה זָכוּר לַטּוֹב׃

בערבית אומרים ואתה קדוש וכו', קדיש שלם בלא תתקבל (ובמ"ש אומרין ויהי נועם, וא"ק, קדיש, ויתן לך, ומבדילין) עלינו, ק"י.

בשחרית נכנסין לבה"כ בהשכמה ומתפללין כסדר, ואחר התפלה ח"ק, וא"א תחנ' ולא א"א, ומוציאין ס"ת וקורין ג' אנשי' בפ' ויבא עמלק שבסוף סד' בשלח (ויש כופלין פסו' אחרון לפי שאין בפרש' כ"א ט' פסוקי') ואחר הקריא' ח"ק, יהללו, ומחזירין ס"ת להיכל, וקורין המגל' בברכותי' תחל' וסוף ומדלגין אשר הניא ואומרין שושנת יעקב וכו' (אבל במקו' שא"א פיוטי' אומרין אשר הניא גם כן), סד' קדוש', ק"ת, עלינו, ק"י, ומזמור כ"ב למנצח על אילת השחר. ואם יש מיל' בבה"כ מלין קוד' קהמ"ג, ובק"ק פפ"ד מלין אחר קהמ"ג, למנח' אומרין על הנסי', הבדלה לערבית לשושן פורים, וגם בו נוהגין שמחה וא"א תחנה ולא למנצח. בשנת העיבור עושין פורי' קטן בחדש אדר ראשון בארבע' עשר ובחמשה עשר בו ונוהגים גם בו שמחה וא"א בהם תחנה ולא למנצח ולא א"א, אבל סדר הפרשיות ופורים גדול עושין לעולם באדר שני הסמוך לניסן.

חילופי גירסאות שבמגלת אסתר וביורם.

א. 1) המלך בפסוק אחד לבד, עין הקורא, וכן כתב הר"ש הנקין בספרו שנדפס בגליון המערכת, למטה מעין הדף. 2) שלוש מ"ו, ולפי בראותי המסורות שנדפסו בספרינו הנ' והנ' מבולבלים מאוד בזכין תיבת שלוש לכן אעתיק הנה ל' המסר' המאושרת כפי שהיא בספרי' כ"י מדויקי' והיא זאת: שְׁלֹשׁ (דקרי שין דידיה בקמץ) ה' מלאים בתור' ובנביאי' וסי' על מה הכית את אתונך [3](במדב' כב לב) שלוש ערים תבדיל לך קדמאה דמשנה תור' (דברי' ט ב) שלוש פעמי' בשנ' דפ' ראה' (שם טז טז) והבלעות נ' לע ז' בלע שלוש (יחזק'

מא ו) המזבח עץ שלש אמות (שם מא כב), וכל כתובים דכוותהון מלאים. שלש (דקרי ש"ן דידיה בשו"א) כולן חסרי' בר מן א' מלא וסי' ארך השער שלוש עשר': אמות (יחזק' מ יא) עכ"ל, ועל פיה יש להייטיר המסורות שבגליוני ספרינו. 13) ידעי שניה' ח"ו בעדות המסר' האומרת יודעי ד' מלאים וסי' בינ' לעתים (דה"א יב לג) ועבדים יודעי ים (דה"ב ח יח) ויבטחו בך (תילי' ט יא) ומספד אל יודעי (עמוס ה יו). לפני בטעם ז"ג לא נרש כי אחר הגרש לא יתכן טפח'. 19) תבוא מ"ו בס"מ ובהוכחת המסורות ריש פ' תזריע ובאיוב ריש סי' ב' ובתילי' סוף מזמו' ק"ט, וכן העל' המ"ש. 20.) פתגם קמוץ עיין בעיה"ק.

ב׳. ב) בתולות כל מגלה מלא דמלא בהוכחת תרין מסרות וכן העלה המ"ש.
3.) תמרוקיהן בס"מ קדמונים וכ"י מלא ו"ו ומ"י, ובכ"י מסר עליו בהדי' לית ומלא.
9.) מנותה מ"ו וח"י בס"מ וכ"י והמסרה עליו לית וכ"כ. 21) יושב מ"ו בעדות המסר' לעיל ב' י"ט. לשלח כולהון ח"ו בס"מ וכ"י ובעדות המסרה שאזכיר להלן ג' י"ג.

ג׳. 9) אשקול מ"ו וכן לשקול דלקמן ד' ז' ע"ש. 12) נכתב ונחתם שניה' קמצין, בעיה"ק. 13) ונשלוח המסר' עליו לית ומלא וג' מלא בלישנא וסי' אדוס ומשב משלוח ידם (ישעי' יא יד) השכם ושלוח דד"ה (דה"ב לו טו) ובשלוח ספרי' ביד הרצי' עכ"ל גם על כל חד מנהון מסור ג' מלא בלישנא ותסתיים מני' כי כל לשלח ומשלח דכפרא ח"ו כתיבין.
14) עתדים ח"י קדמא וכן העלה המ"ש בעדות המסר', גם בכ"י אחר לי מסר עליו ב' דין ח"י קדמא ותנינא כתיב ו"ו וקרי יו"ד. 7) לשקול בטעם תלישא, עיה"ק, וכתיב מ"ו וכן אשקול דלעיל והמסר' עליהם ב' מ"ו בענין, וכן במס"ג בס"מ א' סי' כ' ויחזקא' סי' ד'.
11) ידעים ס"ו וכן העלה המ"ש.

ה׳. 2) כראות פליגי ספרי בכ"ף הרפה היא או דגש אחר ויהי בת"ק אבל יהב"י בעיה"ק כתבי רפ' וכן כל חביריו כמו ויהי כהוציאם אותם החוצה (שם יט יז) ועליו כתב בהדיא כך ברובם כ"ף רפ', ויהי כשמוע לבן (שם כט יג) רפה ביהב"י ועיין מה שכתבתי שם בשום שכל לתורת אלהים מפורש. 14) את־מרדכי במקצת ספרי' מלת את במתג ולא כן חביריו את-מרדכי, אל-מרדכי, על מרדכי דלעיל סי' ד', והאמת שכולם ראויי' למתיגה כבידה כמבואר במשפטי הטעמים דף כ"ו א' אלא שהסופרים השמיטוה בהרבה מקומות כי לא ידעו מה היא וכמו שכתב יהב"י בשער המתגים שלו.

ו׳. 2) במלך אחשורוש, מ"ו כי איננו מכלל הד' דכתיבין ח"ו שמנמו במסר' האומר' אחשורש ד' חסר ו' בתר' וסי' ויבקשו לשלח יד במלך אחשורש (ב' כ"א) ויקראו ספרי המלך בחדש הראשון (ג' י"ב) ויאמר המלך אחשורש לאסתר המלכה ולמרדכי (ח' ז') ויכתב בשם המלך אחשורש (ח' י') וחד חסר דחסר וסי' וישם המלך אחשרש מס על הארץ (י' א). 9) והלבשו חד מן שבה ח"י בלישנא וסי' במס"ג כאן יבדניאל ה'. והרכיבהו בכל הספרי' קדמי' גם יפני' הוא כתיב מ"י וכן בכ"י וכן נכון בעדות המסרה במערכת עיך רק שמסר ב' ח"י בל' רכיבה וסי' וכו' ולית דין מנהון, לכן ברור שמה שכתב עליו בעל מ"ש חסר יו"ד הוא טעות וצ"ל חסר וי"ו.
10) היושב מ"ו בעדות המסרה לעיל ב' י"ט וכן הוא בס"מ וכ"י.

ז׳. 4) בנזק בשש נקודות, רד"ק בשרשו. 8) לכבוש מ"ו עפ"ה יהב"ת דגוש כמשפטו כמו ללבוש לכתיב ללבין וכ"כ במכלול בשער השמות סוף שער השו"א.

ח׳. 6) באבדן, בעין הקורא שלי נקוד הדל"ת בקמץ וככה בכ"י ומסר עליו ל' ור"ל בלי קמץ כי חביריו ואבדן אבן ברוב ספרינו גם בכ"י כ"ד בפתח וכן העיד הרד"ק במכלול באבן י"ח.

ט׳. 2) לשלח יד במבקשי רעתם, בס"מ וכ"י גם זה ח"ו כתיב ככל חביריו, ובעדות המסר' שהזכרתי לעיל ג' י"ג, ועתה בא לידי קונטרס ישן נושן לסופר אחד בהגהת המגל' וכתב על הך לשלוח מ"ו אך במגל' של קהל ורנקבירט ח"ו. 16) ונוח מאויביהם, בקונטרס ישן שהזכרתי ראיתי שהסתפק בזה כי כתב עליו ז"ל ונוח מאויביהם ונח כתיב ח"ו אך במגל' של

קהל ורנקבורט מ"ו עכ"ל, ואנו לא מצאנו ולא ראינו בו מחלקת ושלשתן דענינא מ"ו כתיבין ובכ"י של כ"ד נפירוש איתמר בגליונו מ"ו וגם בעל המסר' לא הבדיל ביניהם.

19) ומשלח מנות, תרין בענינ' ופליגי בהון ספרי במקצתן קדמ' ח"ו ותנינ' מ"ו ובמקצתן בהפך קדמ' מ"ו ותנינ' ח"ו וברובם תרויהון ח"ו כתיב ויאמר החכם הי"ן בעל מנחת שי ז"ל אמינא ספרי טובא דקא מחלפן בתיבת ומשלוח דהכא ולקמן משתה ושמח' ומשלוח, ולא שביאה הכא ולא בר נביא' למידע נוסחא דהויא טפי למיסמך עלה איכא נוסחי דקדמאי חסר ובתרא מלא, ואיכא נוסחי דכתיבין איפכא, ואיכא מנייהו דתרוייהו חסרים ומסרי ב' וחסר, מיהו אשכחנא מסר' ברירא דהכי אמרה: ומשלוח ב' חד מלא וחד חסר וסי' שמחה ומשתה מלא, ימי משתה ושמח' חסר עד כאן, ואיכא נמי לר"מ דכתב הכי במגיל' דידיה וכן הוא במחזור קדמון, עכ"ל המ"ש; ואנכי אתמה על הכרעתו זאת, אחרי שהספרים חלוקין גם ל' המסרת חלוקין מאי חזית דלישנא דמסר' בתרייתא ברירא טפי דלמא לישנא דקדמיית' ברירא טפי, ויש לנו אמתלא להסתפק בלישנא דמסרה בתרייתא ולמימר בה שהיא משובשת שהרי היא נשנית גם במקראות דילן ובהפך לשון שעל ומשלח של שמח' ומשת' מסור ב' חד מלא ובענין, ועל ומשלח תנינא של ימי משת' ושמח' מסור ב' דין מלא, אע"פ שסימ' נדפסים שם ח"ו, גם במ"ג של רע"ח שניה' ח"ו כתיבין, גם בקינטרס ישן שהזכרתי לעיל שבמגיל' של קהל ורנקבורט תרויהון ח"ו כתיבין, גם במקרא כ"י של שנת כ"ד תרויהון ומשלח כתיבין ח"ו ומסור עליהון ב' וחסר, גם במקרא כ"י ח"ו כתיבין ועל שניהם מסור ב' בענין וחסר ורפי, ולשון מסרה זאת מאושרת בעדות מסרה אחריתא שהעתקתי לעיל ג' י"ג אבל ונשלוח ספרים ע"ש, וכן מסור בישעי' י"א י"ד על משלוח ידם ג' מלא בלישן שלוח וסי' אדום ומואב משלוח ידם, השכם ושלוח דד"ה, ונשלוח ספרים עכ"ל, מכל הלין איתברר כי תרויהון דענינא ומשלח כתיבין ח"ו, ואומר עוד שגם לשון מסרה בתריית' שהזכיר המ"ש האומרת ומשלוח ב' חד מלא וחד חסר גם היא נכונה אלא שאין כאן מקומה והיא שייכא על משלוח בלא וי"ו בראש שאינון תרין והם משלח ידי במשיח ה' (ש"א כו יא) משלוח ידם (ישעי' יא יד) קדמ' חסר ותנינ' מלא, וזה אמת ונכון, ואף אתה אל תתמה על אומרי שהמסר' הזאת נהרסה ממכונה? כי גלוי וידוע שכל ענייני המסרות היו כתובים יחד על ספר מיוחד, והסופרי' העתיקו מהם מילין על גליוני הספרי' לפי בחירתם ולפי אורך ורוחב הדף כמבואר בהקדמ' החרוזית לס' מסרת המסרת לר"א הלוי ז"ל לכן קרוב להאמין שסופר אחד שגה ברוא' והעתיק המסר' הנזכרת שלא במקומה והכניסנו במבוכה, וה' יצילנו משגיאות.

21) לקים עליהם ביו"ד אחד לבד בכל הספרי' וכ"י וכמוהו להלן פסוק כ"ט אין בו מחלוקת ורק לקים את ימי הפורים בפסוק ל"א מצאנו באיזה ספרי' לקיים ביו"ד כעלם אחר הנו"ן ואין משגיחין בהם כי כל לקיים שבכל המקרא ביו"ד אחד כתובין ואם איתא שזה יצא מכלל' הוי לי' לבעל המסר' להזכירו באחד המקומו', ועוד לקים הוא ע"מ לאבד מבנין הכבד הדגוש ולא מצאנוהו בכל המקר' ביו"ד המשך אחר עי"ן הפעל, והרד"ק במכלול בבנין הפעיל הזכיר כמה תיבות הכתובים ביו"ד המשך אחר הנו"ן בבנין הפעיל ולית חד מנהון בבנין הכבד הדגש. 22) לאבינים חד מן ג' ח"ו בלישנ' וסי' במס"ג דאיוב כ"ד ד' ותילי' ק"מ י"ג. 24.) והפל פור ח"י והמסרת עליו ב' חד חסר וחד מלא ושנ' חסרין בלישנ' עכ"ל והמלא הוא והפיל רבאות (דניאל יא יב) ועליו מסר בכ"י לית מלא ש"מ שהך דענינ' ח"י, גם במס"ג דילן נפ' נשא על ולנפל ירך מסור שנה חסירין בלישנ' וסי' וכו' ודין חד מנהון. 31.) לקים ביו"ד אחד לבד בס"מ וכ"י ככתוב לעיל בפסוק כ"א, וכן בדפוס ישן שנזכרו רמ"א גם במ"ג רע"ח ואחרים קדמונים.

י. 1.) אחשרש דין חסר דחסר והמסר' עליו לית חסר דחסר וכן העיד המ"ש, וכ"ה במסר' שהזכרתי לעיל ו' ג'. 3.) לרב אחיו, ח"ו בס"מ וכ"י וכן העיד המ"ש ועיין בעיה"ק.

קדמאה דויקצפו (ב׳ ג׳) אל יד הגא, תנינא דובהקבץ (ב׳ ח׳) אל יד הגי.

קדמא (ב׳ י״ב) ובהגיע תר פזר, תנינא (ב׳ ט״ו) ובהגיע תר־.

ק׳ (ב׳ י״ב) לבוא אל־המלך אחשורוש, תני׳ (ב׳ ט״ו) לבוא אל־המלך.

ק׳ (ג׳ ה׳) וימלא המן חמה, תנינא (ה׳ ט׳) וימלא המן על מרדכי חמה.

ק׳ (ג׳ ט׳) להביא אל גנזי, תנינא (ד׳ ז׳) לשקול על גנזי.

ק׳ (א׳ כ״ב) אל מדינה ומדינה, תנינא (ג׳ י״ב) אשר על מדינה ומדינה.

ק׳ (ג׳ י״ב) ויקראו תליצא, בשלושה עשר יום זרקא, תני׳ (ח ט) ויקראו שופר
בשלושה ועשרים זרקא.

ק׳ (ג׳ י״ד) להיות עתדים, תנינא (ח׳ י״ג) ולהיות היהודיים עתודים.

ק׳ (ג׳ ט״ו) הרצים יצאו מבהלים, תנינא (ח׳ י״ד) הרצים רכבי הרכש.

ק׳ (ד ג) ובכל־מדינה ומדינה רביע, תני׳ (ח י״ז) ובכל־מדינה ומדינה אל׳.

ק׳ (ה׳ ג׳) ויאמר לה המלך עד חצי המלכות וינתן לך, תני׳ (ה ו) עד חצי המלכות ותעש.

מדוע (ג׳ ג׳) ויאמרו עבדי המלך לית דסמיכי בספרא, ושארא ויאמרו נערי המלך ואיכין
ג׳ בספרא וסי׳ משרתיו יבקשו (ב׳ ב׳) משרתיו לא נעשה עמו דבר (ו ג) אליו הנה המן עמד (ו ה).

ק׳ (ה׳ ה׳) ויבא המלך והמן אל המשתה אשר עשתה אסתר, תני׳ (ז׳ א׳) ויבא המלך
והמן לשתות עם אסתר המלכה.

ק׳ (ה׳ ו׳) מה־שאלתך טפחא וינתן לך, תני׳ (ז׳ ב׳) מה־שאלתך תביר
ותנתן לך.

באשר מדינות (ט׳ י״ב) ומה שאלתך, ושארא מה שאלתך.

ק׳ דותוסף (ח׳ ג׳) אשר חשב, תנינא דוכשר (ח׳ ה׳) אשר כתב.

אשר נתן המלך (ח׳ י״א) ולהרג, ושארא להרג.

ובכל מדינה ומדינה (ח׳ י״ז) פחד היהודים, נקהלו היהודים (ט׳ ב׳) כי נפל פחדם,
וכל שרי (ט׳ ג׳) כי נפל פחד מרדכי עליהם.

א) אין כותבין המגלה אלא בדיו על הגויל או על הקלף כס"ת.
ב) כתבה במי עפצים וקנקנתום כשרה, בשאר מיני צבעונים פסולה.
ג) צריכה שירטוט.
ד) צריכה עבוד לשמה, וי"א שא"צ עבוד לשמה.
ה) היתה כתובה על נייר או על עור שאינו מעובד פסולה.
ו) כתבה עכו"ם או אפיקורוס פסולה.
ז) דינה כס"ת לענין היקף גויל וצורת האותיות כתקונן.
ח) וצריך לדקדק בחסרות ויתרות, ובדעבד אין לפוסלה משום כך.
ט) צריך לכותבה מתוך הכתב ולהוציא כל תיבה מפיו קודם שיכתבנה.
י) עושין כל פרשיותיה סתומות, ואם עשאן פתוחות פסולה.
יא) יש אומרים שצריכה תגין וי"א שא"צ.
יב) עשרת בני המן צריך לכתבן אריח על גבי אריח ולבינה ע"ג לבינה ומניח חלק בין כתב לכתב, ואם לא עשה כן פסולה.
יג) צריך לכתוב איש בראש דפא ואת בסופה ועשרת בסוף הדף, והכי גרסינן בסוף פ"ק דמגילה דף י"ו ב' כל השירות כולן נכתבות אריח על גבי לבינה ולבינה ע"ג אריח, חוץ משירה זו ומלכי כנען שאריח ע"ג אריח ולבינה ע"ג לבינה, מ"ט? שלא תהא תקומה למפלתן. ופי' רש"י אריח הוא הכתב ולבינה הוא חלק שהוא כפלים מן הכתב, והאריח חצי לבינה, עכ"ל, והר"ן ז"ל אחר שהזכיר פי' רש"י אמר ויותר נראין דברי ר"ת שכמו שאריח הוא מן הכתב כמו כן הלבינה הוא מן הכתב, וקורא השיטה הארוכה לבינה והקצרה אריח, והפי' כל השירות אריח ע"ג לבינה ולבינה ע"ג אריח כעין שכתובות שירת הים ושירת דבורה, ושירה זו אריח ע"ג אריח ואת ואת שהן תיבות קצרות זו למעלה מזו, ולבינה קורא לשמות הבנים שהם ארוכים שהם ג"כ זו למעלה מזו וכו' עיין עליו, וידמה לי שרש"י ז"ל לא הי' גרס כל השירות כולן נכתבות אריח וכו' אבל גרס כל השירות כולן אריח וכו' בהשמטת מלת נכתבות, וכן הי' גירסת האלפסי וגירסת בה"ג, או שגירסתו היתה כגירסת הרב המאירי כל השירות כולן כעשות אריח וכו'; והמאמר הזה מצאתי גם בתלמוד ירושלמי בפרק בני העיר והעתיקו הרב בה"ג בלשון ברור בהלכות סופרי' וז"ל אמר ר' יהודה אמר רב שירת הים ושירת דבורה אריח ע"ג לבינה ולבינה ע"ג אריח, אבל בניו של המן ופרשת מלכים שביהושע אג"א ולבינה אג"ל; ואיזה אריח? ואת ואת ואת, ואיזה לבינה? פרשנדתא דלפון אספתא, מלך יריחו מלך העי הרי הלבינה, אחד אחד אריח, אמר לי' ר' זירא לר' חנינא בן אחיו של ר' הושעיא זכור אתה כששאלתי אותך אבל ר' אבא בר זבדא לשאול אותו בניו של המן אם לא היו כתובין כך לעיכוב או לאו? באת ואמרת לי משמו איני יודע, וכשבא ר' אבא בר זבדא אמר בשם רב לעיכוב אם לא היו כתובין במגלה אין אדם יוצא בה ידי חובתו, עכ"ל. והסמ"ג בסוף ספרו אחר שהזכיר לשון בה"ג איזה אריח ואיזה לבינה אמר ז"ל כתוב במס' סופרים (פרק י"ג) איש בראש דפא ואת בסופה ועשרת בסוף דפא, ופירש רבינו יצחק כזה איש ואת

פרשנדתא ואת

דלפון ואת

ויזתא עשרת

ומדקדק מל' ואת בסופה על כרחינו בסוף השטה ר"ל, שאם בסוף הדף והלא אמרינן שעשרת בסוף דפא אלא בראש השטה ובסוף השיטה ר"ל, עכ"ל וכן הלשון בהגהת הרא"ש צריך לכתוב איש בראש השטה ואת בסוף השיטה, ולא אמר בראש הדף להשמר מן הטעות, אבל תיבת עשרת ודאי שצריך להיו' בסוף השיטה ובסוף הדף דהיינו בסוף העמוד. גם בגליון מקראו' גדולו' דילן בפירוש איתמר ז"ל צריך שיהי' א"ש בראש הדף ועשרת בסוף הדף ובסוף העמוד עכ"ל, ופשוט הוא שכשמטו

אחר תיבות באמצע וכן צ"ל צריך שיהי' איש בראש הדף ואת בסופה ועשרת וכו', ומדהוצרך לפרש בסוף הדף ובסוף העמוד ש"מ שבראש הדף שהזכיר ר"ל בראש השיטה לא בראש העמוד.

ועל הכמ"ג יש לתמוה אחרי שהעתיק ההלכה דמס' סופרי' למה העתיק רק הרישא והשמיט הסיפא, ובמס' סופרים דילן פרק י"ג ה"ו הכי גרסינן: אמר ר' יוסי בר אבין בכתבן צריך שיהא איש בראש דפא ואת בסופה בשש שיטין עשרת בסוף דפא, עכ"ל. ואין לומר ששתי תיבות הללו בשש שיטין טעות סופר הם וכמו שחשב הרב בעל כנסת יעקב, שהרי כבר הזכירום בפסקי תוס' בסוף פ"ק דמגיל' סי' ל' באמרם וצריך לכתוב בו' שיטין ע"ש, גם בדפוסים קדמונים דילן מצאנום בשש שיטות, וכן במקרא כ"י של שנת כ"ד בשש שיטות ועל הדרך הזה:

איש	ואת	פרשנדתא	ואת
דלפון	ואת	אספתא	ואת
פורתא	ואת	אדליא	ואת
ארידתא	ואת	פרמשתא	ואת
אריסי	ואת	ארידי	ואת
ויזתא			עשרת

והסופר דקדק להניח חלק גם אחר כל ואת שבסוף השטה כשיעור שהניח חלק באמצע השיטה בין תיבה לתיבה באופן שהשיטות הכתובות למעלה מעשרת ב"ה יוצאות בסופן וסוככות על החלק שתחתיהן, ובאופן זה הם נדפסים גם במ"ג של רע"ק ואחרים קדמונים, ורק במלת עשרת שינו המדפיסים והעמידוה באמצע השיטה האחרונה שלא כדין, ולא ראיתי לאחד מסופרי זמנינו שכותבין יב"ה בשש שטות אבל כולם נוהגים לייחד להם עמוד מיוחד של י"א שטות וכותבין איש בראש העמוד ועשרת בסוף העמוד ובשביל זה הוצרכו לעשות כל אותיותיהן גדולות בארכן וברחבן כפרות הבשן ולדבר זה לא מצאנו זכר לא בתלמוד ולא במדרשים, גם בעל המסרה לא הזכיר מאותיות רבתי במגילת אסתר זולת חי"ת של חור כרפס, ותי"ו קדמאה של ותכתב אסתר, ואלו לדעת הסופרים הללו הי' לו לבעל המסרה למימר וכל אותיות דעשרת בני המן מן איש עד עשרת כולן רבתי, גם וי"ו דויזתא לא הזכיר בעל המסרה בכלל אותיות רבתי לכן פליגי הגאונים בפירוש לממתקא שאמרו ח"ל.

מכל הדברים האלה נראה בעליל כי לדעת הגאונים בעלי ההוראה אין לכתוב עשרת ב"ה בעמוד מיוחד להם ובאותיות רבתי אך כותבין אותם בשטות האחרונות ובאותיות הנהוגות באופן שיהי' איש בראש השטה ואת בסופה ועשרת בסוף השטה ובסוף העמוד.

וידוע ליהוי למעיין כי במגלה הזאת אשר לפניו דקדקתי במספר העמודים ומספר השיטין שבכל עמוד ועמוד ומספר התיבות הראויות לכל שיטה ושיטה באופן שאם יעשה הסופר י"א עמודים של מ"ב שיטין וכל שטה ושטה כמו שהיא רשומה במגלה זאת יבואו הסתומות כולן כתיקונן ועשרת בני המן על מכונם בסוף העמוד, ויגמור המגלה בסוף העמוד הי"א ובאמצע השיטה האחרונה כדקא יאות.

בי

תא

